

Knjiga proroka Enoha, „izgubljena knjiga“ koju je škotski istraživač Džejms Brus (James Bruce) otkrio 1773. godine u Abisiniji (današnjoj Etiopiji), napisana je u 2. ili 1. veku pre n. e. i predstavljala je veoma uticajan izvor za rane jevrejske i hrišćanske mislioce, kao i za pisce brojnih novozavetnih knjiga. Nekoliko poznatih tema poput „palih anđela“ koji su u svet uveli zlo, mesijanskog doba, Novog Jerusalima, vaskrsnuća i poslednjeg suda, prvi put se pojavilo upravo u ovom delu. Enohova maštovitost, simbolizam i minucioznost u opisanju viđenja nezemaljskog sveta, anđela, demoni, nebesa i Šeola (pakla), svoj pandan nalazi samo u Otkrovenju. Uprkos tome, ova knjiga nikada nije bila uključena u kanon! Poput svitka s Mrtvog mora i zbirci Nag Hamadi, Knjiga Enohova, kao prevod etiopskog koptskog originala, predstavlja redak i značajan izvor koji je potisnula rana crkva i koji se dugo smatrao uništenim.

EDICIJA
MISTERIJE

Knjiga proroka Enoha

„Izgubljena“ biblijska knjiga
otkrivena u etiopskom manastiru

Naslov originala:

THE BOOK OF HENOK - Richard Laurence, 2002.

© Copyright za Srbiju : ID „ESOTHERIA” Beograd
Sva prava prevoda i objavljivanja zadržava izdavač

Izdavač:

ID ESOTHERIA, Beograd, Maršala Birjuzova 13a
tel: 011/3285-949; 2631-820;
web: www.esotheria.com; e-mail: esother@EUnet.yu

Glavni urednik:
Vladimir Madić

Art direktor i direktor produkcije:
Bojana Gnjatović

Lektura i korektura:
Mirjana Pantoš

Kompjuterski slog:
Anita Jovanović

Dizajn korica:
Ivana Flegar

Štampa:
„Beosing”, Beograd

Prvo izdanje

Beograd 2010.

Tiraž: 1000

ISBN 978-86-7348-436-5

KNJIGA PROROKA ENOHA

RIČARD LORENS
(RICHARD LAURENCE)
Prevod izvornog izdanja iz 1883.

Prevod
Mirjana Pantoš

Naslov originala:
THE BOOK OF JONAH - Richard Lattin, 2002

© Copyright 2004 by ID „FSCOTHE-RIA“ Beograd
Sva prava su zadržana. Izdavanje bez dozvole zabranjeno.

KNJIGA PROROKA

ENOHA

ENOHA

ENOHA

ENOHA

Knjiga proroka Enoha

(Kniha proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

Knjiga proroka Enoha

(Knjiga proroka Enoha)

(Knjiga proroka Enoha)

Uvod Sadržaj

UVODNE NAPOMENE 7

UVOD 9

KNJIGA PROROKA ENOHA 39

Uvodne napomene

Enoh je sedmi po redu hebrejski patrijarh u nizu koji započinje Adamom i Evom, prvim biblijskim ljudima. U Knjizi Postanja 5, 18-24 o pretpotopnom patrijarhu zapisano je sledeće:

A Jared poživje sto i šezdeset i dvije godine, i rodi Enoha. A rodiv Enoha poživje Jared osam stotina godina, rađajući sinove i kćeri. Tako poživje Jared svega devet stotina i šezdeset i dvije godine; i umrije. A Enoh poživje šezdeset i pet godina, i rodi Matusala. A rodiv Matusala poživje Enoh jednako po volji Božjoj trista godina, rađajući sinove i kćeri. Tako poživje Enoh svega trista i šezdeset i pet godina. I živeći Enoh jednako po volji Božjoj, nestade ga, jer ga uze Bog. (Enoh je hodio s Bogom, potom iščeznu; Bog ga uze).

Na starohebrejskom jeziku reč *hanoch* (Enoh) može se prevesti kao pronalazač. Po drevnim hebrejskim predanjima zabeleženim u Palestini, pretpotopni patrijarh Enoh bio je veliki mag (čarobnjak) ili, kako bismo mi danas rekli - veoma učen čovek. Bio je visokog stasa pa je izgledom podsećao na diva. Enoh je jedan od retkih ljudi svog vremena kome je bilo poznato umeće pisanja, nauka i božanska mudrost. Stoga je ljudima, nakon druženja s Bogom, protumačio znakove neba u saglasju s vremenom po mesecima i zapisao ih je u svojoj knjizi da se ne zaborave.

A *Knjiga proroka Enoha*, danas najveća nekanonska ili pseudoepigrafska knjiga, bila je veoma poštovana sve do 4. veka nove ere kada ju je crkva proglasila apokrifom, izbacila iz kanona i prepustila zaboravu. I od tada se u Evropi više nije prepisivala niti je korišćena u liturgiji i bila bi

zauvek izgubljena da sticajem okolnosti nije sačuvana u kanonu Etiopske pravoslavne crkve. Tako je drevna hebrejska sveta knjiga krajem 5. ili početkom 6. veka prevedena na etiopski jezik s ranijeg grčkog prevoda načinjenog prema izvorniku zapisanom u 2. veku pre Hrista delimično starohebrejskim, a delimično aramejskim jezikom. Izvornik, nažalost, do danas nije pronađen.

Prva vest o etiopskom biblijskom kanonu i o davno zaboravljenoj *Knjizi proroka Enoha* u hrišćansku Evropu doprla je tek u prvoj polovini 17. veka. Jedan primerak knjige iz Etiopije u Englesku doneo je 1773. godine slavni istraživač Afrike Džejms Brus (James Bruce). U Egiptu su 1886. otkriveni odlomci jednog vrlo ranog grčkog teksta Knjige proroka Enoha. Upoređivanjem celovitog etiopskog teksta s odlomcima grčkog teksta pronađenog u Egiptu, pokazalo se da su oba u velikoj meri podudarna, pa se stoga smatra da je etiopski prevod, koji je jedini celovit, verodostojan. Prvi engleski prevod delo je Ričarda Lorensa (Richard Laurence) iz 1821. godine, a ovo, prvo srpsko izdanje *Knjige proroka Enoha* prevod je proširenog engleskog izdanja iz 1883. godine.

Uvod

U prihvaćenoj verziji Judine poslanice stoji sledeće:

„Ali i za ovakve prorokova Enoh, sedmi od Adama, govoreći: gle, ide Gospod s hiljadama svetijeh anđela svojijeh da učini sud svima, i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela kojima bezbožnost činiše, i za sve ružne riječi njihove koje bezbožni grješnici govoriše na nj!“¹

Moderni istraživači smatraju da je Judina poslanica napisana u 2. veku, međutim, budući da ortodoksni teolozi njen sadržaj prihvataju kao reči nadahnutog apostola, pobliže ćemo istražiti hebrejske zapise da bismo saznali nešto više o tom značajnom predviđanju drugog Mesijinog dolaska. Uzalud prelistavamo stranice svetog Kanona; čak ni u apokrifnim spisima ne pronalazimo nijednu reč iz pera čudesnog bića kome je besmrtnost dodeljena apostolskim² tumačenjem Postanja 5, 24. Da li su, onda, Enohova proročanstva bila prihvaćena kao božansko otkrovenje o ključnom danu kada je Isus, posle vaskrsnuća, protumačio svete spise Judi i njegovoj apostolskoj braći, i da li smo mi, moderni ljudi, izneverili sopstvenu veru isključivši iz Biblije jedan nadahnuti zapis?

U 2. veku posle Hrista Irinej i Kliment Aleksandrijski pozivali su se na Knjigu Enohovu ne dovodeći u pitanje njenu svetu prirodu. Pripisujući Knjizi Enohovo autentičnost istovetnu onoj mojsijevske književnosti, Irinej smatra da je Enoh, iako čovek, anđelima prenosio Božje poruke.³ Tertulijan, koji je delovao krajem 1. i početkom 2. veka, priznavši da „Eno-

¹ Uporedi *Knjiga Enohova II*

² Jev II, 5

³ Protiv jeresi, IV 16. Up. *Knjiga Enohova, XV*

hov zapis” neki nisu primili jer nije uključen u hebrejski kanon, govori o piscu kao o „najdrevnijemu proroku Enohu”, a o njegovoj knjizi kao o božanski nadahnutom originalnom rukopisu tog besmrtnog patrijarha, koju je sačuvao Noje u arci ili ju je čudom preneo nadahnut Duhom Svetim. Tertulijan dodaje: „Kao što je Enoh govorio u istom Gospodovom zapisu, a ‘svaki poučan zapis božanski je nadahnut,’ ne odbacujmo ništa što nam pripada. Danas izgleda kao da su ga Jevreji odbacili poput ostalih spisa koji govore o Isusu Hristosu – ta činjenica nimalo ne iznenađuje budući da ga nisu prihvatili čak ni kada im se lično obraćao.” Te stavove Tertulijan potvrđuje pozivajući se na svedočanstvo apostola Jude.⁴ Za poznatog teologa na koga se, kao na ključnog kanonistu Novog zaveta, oslanja moderna ortodoksija, Knjiga Enohova bila je, dakle, jednako sveta kao Psalmi ili Isaija.

Navodeći hebrejsku književnost, Origen (254. god. nove ere) Knjizi Enohovoj pripisuje verodostojnost istovetnu onoj koju uživaju Psalmi. U polemičkoj raspravi sa Celzusom on potvrđuje da crkve nisu prihvatile delo pretpotopnog patrijarha kao božansko. Savremeni teolozi su, shodno tome, pretpostavili da je Origen odbacio Enohovo nadahnuće, ali mera do koje on prihvata njegov jezik i ideje razotkriva Origenovo lično uverenje da je Enoh bio jedan od najvećih proroka. Tako u Origenovoj raspravi o anđelima pronalazimo sledeće: „Ne pretpostavljamo da je određenom anđelu slučajno bila dodeljena posebna dužnost: Rafailo je bio zadužen za lečenje i isceljivanje; Gavriilo za nadzor ratova; Mihailo za slušanje ljudskih molitava i poziva u pomoć.”⁵ Iz kojeg je izvora, ako ne iz pretpostavljenog otkrovenja, Origen mogao da pribavi i objavi te pojedinosti o nebeskim službama?

U Knjizi Enohovoj stoji sledeće: „Posle ovoga pozvao sam anđela mira, koji je nastavio sa mnom, da mi objasni sve što je skriveno. Upitao sam ga: ‘Ko su oni koje sam video na četiri strane i čije sam reči čuo i zapisao?’ On mi odgovori: ‘Prvi je milosrdan, strpljiv, sveti Mihailo. Drugi stoluje nad svakom patnjom i svakom nedaćom sinova ljudskih, sveti Rafailo. Treći, koji stoluje nad svime što je moćno jeste Gavriilo. A četvrti, koji stoluje nad pokajanjem i nadom onih koji će naslediti večni život jeste Fanuilo.’”⁶

4 *O ženskoj haljini, II*

5 *De Principiis, VIII*

6 *Knjiga Enohova, XL 8, 9.*

Tako otkrivamo izvor Origenovog naizgled nadljudskog znanja i uočavamo njegovu implicitnu veru u Knjigu Enohovu kao božansko otkrovenje.

Kada je prvobitno hrišćanstvo prihvatilo Enohova viđenja kao elemente konstruktivnih dogmi, ta izvanredna knjiga postupno je počela da tone u zaborav pa je iščeznula iz zapadnog hrišćanstva, a konačno i iz crkve koja je nesvesno nastavila da širi njeno učenje kao čudesna hršćanska otkrovenja.

Knjigu Enohovu, koja je gotovo hiljadu godina Evropljanima bila nepoznata, izuzmemo li fragmente koje je sačuvao Georgijus Sincelus (Georgius Syncellus, oko 792. god), otkrio je Brus (Bruce) u Abisiniji (Etiopiji). Brus je 1773. u domovinu doneo tri prepisa etiopske verzije, o kojima je napisao: „Među predmetima koje sam predao biblioteci u Parizu bio je veoma lep i izvanredan prepis Enohovih proročanstava u velikom formatu; drugi, koji sam doneo sa sobom, nalazi se među knjigama Svetog pisma, neposredno ispred Knjige o Jovu, kako je smešten u abisinskom Kanonu; treći prepis predstavio sam biblioteci Bodlijan u Oksfordu posredstvom dr Dagleasa (Douglas), biskupa Karlajla (Carlisle).”

Taj neprocenjivo vredan rukopis, koji će jednoga dana nesumnjivo otkriti zaboravljeni izvor mnogih hrišćanskih dogmi i misterija, počivao je u tami biblioteke Bodlijan sve dok svetlu nije predstavljen u engleskom prevodu dr Lorensa, nadbiskupa Kašela (Cashel), nekadašnjeg profesora hebrejskog na univerzitetu u Oksfordu, koji je 1821. objavio prvo izdanje očito ne znajući da je čovečanstvu dao teološke ostatke pomoću kojih ćemo, u jasnijem svetlu naše generacije, moći da proučavamo „Evoluciju hrišćanstva.”

Šturost prevoda nadbiskupa Lorensa pre objavljivanja drugog izdanja 1833. izazvala je u Nemačkoj osećaj da je pisac potisnuo sopstveno delo. Ali, takvom utisku protivreči predgovor trećem izdanju, objavljenom 1838. godine kao rezultat velike narudžbine iz Amerike.

Knjiga Enohova pobudila je više interesovanja u ostatku Evrope nego u Engleskoj. Godine 1838. na nemački ju je preveo dr Hofman (Hoffman), 1840. pojavio se Gfrererov (Gfrörer) latinski prevod, a 1853. ponovo ju je na nemački preveo Dilman (Dillmann). O njoj su raspravljali Vajs (Weisse), Lücke (Lücke), Hilgenfeld (Hilgenfeld) i Kališ (Kalisch), a ovaj poslednji predvideo je da će Knjiga Enohova „jednoga dana postati najznačajnije svedočanstvo u istoriji verskih dogmi.” Došao je taj dan - objavljivanjem

Lorensovog prevoda Knjige Enohove pružamo svim zainteresovanima šti-vo za proučavanje prethrišćanskog porekla hrišćanskih misterija.

U svojoj „Pripremnoj disertaciji” („Preliminary Dissertation”), u kojoj nepristrasno i učeno raspravlja o poreklu Knjige Enohove, nadbiskup Lorens je izneo značajne zaključke, naime, da ju je na svom jeziku napisao Jevrejin u doba progona, bilo na hebrejskom ili aramejskom jeziku prihvaćenom u progonstvu, da je verzija dostupna autoru Judine poslanice i crkvenim ocima iz razdoblja pre sabora u Nikeji bio grčki prevod, i da je etiopsko izdanje, prevedeno s grčkog ili aramejskog, isto delo koje navodi apostol.

U prilog teoriji aramejskog ili sirijsko-haldejskog porekla, nadbiskup Lorens navodi „najdrevnije ostatke Kabale (hebrejskih predanja) sadržane u ‘Zoharu’, svojevrsnom filozofskom komentaru Zakona, koji teološka mišljenja ujedinjuje s alegorijskim senzibilitetom mistične škole. Ta poznata zbirka za koju se dugo verovalo da sadrži tajnu mudrost jevrejskog naroda, povremeno daje naznake o tome da se Knjiga Enohova generacijama pom-
no čuvala.” Nadbiskup Lorens potom navodi citate iz „Zohara” i skreće pažnju na značajne odlomke iz Knjige Enohove istovremeno upućujući na to da su „autori kabalističkih fragmenata svoje doktrine napisali u Haldeji”, i da su posedovali prepis Knjige Enohove na haldejskom ili hebrejskom jeziku, „koji su smatrali izvornim delom čoveka čije je ime nosilo, a nikako sumnjivim proizvodom kasnijeg doba.”

Nadbiskup Lorens potom razmatra mogući datum nastanka dela zak-ljučivši pri tom da je, prema navodu iz Judine poslanice, verovatno na-pisano pre Hrista mada ne i pre razdoblja vavilonskog ropstva budući da „prikaz Pradavnoga koji će suditi sa Sinom čovečjim” sadrži jezik i slike iz Knjige proroka Danila. Ali, kako je nadbiskup Lorens napisao, savremeni kritičari otkrili su da je datum nastanka Knjige Danilove netačan, pa je razumno pretpostaviti da je njen autor ili sastavljač pozajmio elemente iz Knjige Enohove da bi plagijat pripisao pseudopatrijarhu. Međutim, učeni prevodilac otkrio je mnogo uverljiviji unutrašnji dokaz prema kojem je knjiga „napisana mnogo vremena posle početka, pa čak i po okončanju vavilonskog ropstva.”

Taj deo Knjige Enohove, koji obuhvata poglavlja LXXXII - XC, sadrži alegorijsku priču o kraljevskim kućama Izrailja i Jude, na osnovu

koje nadbiskup Lorens gradi istoriju koja se proteže od Saula do početka vladavine Iroda Velikog, upućujući na to da je Knjiga Enohova napisana „pre uspona hrišćanstva, najverovatnije u ranoj fazi Irodove vladavine.” Nadbiskup dodaje: „Prema navodu iz Judine poslanice, koji dokazuje da je u njegovo doba postojalo delo koje se pripisivalo upravo Enohu, očito je da (delo) nije moglo da bude proizvod pisca koji je živeo posle, pa čak ni istovremeno s nadahnutim autorima Novog zaveta.”

Nadalje, nadbiskup Lorens izvlači zaključak o mogućem datumu nas-tanka dela. U poglavlju LIV 9. Knjige Enohove stoji sledeće: „Poglavar i Istoka, među Parćanima i Medijcima, svrgnuće kraljeve u koje će ući nemirni duh. Zbaciće ih s njihovih prestolja nasrćući poput lavova iz svojih jazbina, i poput gladnih vukova na stado.” Komentarišući taj odlomak, nadbiskup Lorens piše: „Parćani (Parti) su u istoriji bili nepoznati sve do 250. god. pre Hrista kada su se, pod vođstvom Arsaka (ime svih kraljeva iz dinastije Arsasida) okrenuli protiv Antioha Teosa (Antioh Theos), tadašnjeg sirijskog kralja. Međutim, njihovo kraljevstvo čvrsto je uspostavljeno tek 230. god. pre nove ere kada je Arsak porazio i zarobio Seleuka Kalinika, sirijskog vladara, i prvi se proglasio parćanskim kraljem. Postupno su Parćani istisnuli sirijsku vlast iz svake provincije istočno od Eufrata, pa se od otprilike 140. god. pre nove ere njihovo ogromno carstvo prostiralo od Ganga do Eufrata i od Eufrata do Kavkaza.” Te činjenice navode na zaključak da je Knjiga Enohova napisana sredinom 2. veka pre Hrista ali, kao što pisac dodaje u nastavku gorenavedenog odlomka: „Oni će se uzdići i proširiti zemljom svojih izabranih, zemlja njihovih izabranih pros-tiraće se pred njima. Žitnica, put i grad moga pravednog naroda otežaće napredovanje njihovih konja” - nadbiskup Lorens takav jezik povezuje s parćanskom okupacijom Sirije 54. god. pre nove ere i sa Antonijevim po-razom osamnaest godina kasnije „kada je parćanska moć bila na vrhuncu, stoga je moguće da je Knjiga Enohova napisana u tom razdoblju ili ubrzo posle tih događaja.”

Nameće se pitanje: kako je ta izmišljena priča mogla da bude prihvaćena u tako kratkom razdoblju kao izvorno delo patrijarha Enoha? Nadbiskup nudi odgovor pozivajući se na unutrašnji dokaz prema kojem je knjigu napisao Jevrejin koji je boravio daleko od Palestine a budući da je donesena

u Judeju pod imenom proroka Enoha, njeno nejasno poreklo navelo je neke da je prihvate kao patrijarhovo izvorno delo. U poglavlju LXXI pseudo-Enoh deli dan i noć na osamnaest delova, a najduži dan u godini predstavlja kao dan koji sadrži dvanaest od tih osamnaest delova. „Odnos između dvanaest i osamnaest jednak je odnosu između šesnaest i dvadeset četiri sadašnje podele na sate jednog dana. Stoga, ukoliko razmotrimo na kojoj se geografskoj širini mora nalaziti zemlja da bi u njoj najduži dan trajao šesnaest sati, nameće se zaključak da Palestina nije mogla da bude ta zemlja. Takođe, sa sigurnošću možemo zaključiti da je pisac živeo na području koje se prostiralo između 45 stepeni severne geografske širine, gde najduži dan traje petnaest i po sati, i 49 stepeni, gde najduži dan traje tačno šesnaest sati. Pišćeva domovina tako je mogla da bude u severnim predelima Kaspijskog i Euksinskog jezera, možda između gornjih područja tih jezera. Ako je taj zaključak utemeljen, tada je pisac Knjige Enohove možda bio pripadnik jednog od plemena koja je Salmanasar poveo i smestio u 'Halahu i Haboru pokraj reke Gošen, i u medijskim gradovima', i koji se nikada nije vratio iz ropstva.”

Otkako je nadbiskup Lorens napisao svoju „Pripremnu disertaciju”, na poreklo Knjige Enohove novo svetlo bacio je Lejard (Layard) u svom delu „Niniva i Vavilon”, u kojem beleži da je u vavilonskim ruševinama otkrio čaše ili putire od terakote, čija je unutrašnjost bila prekrivena mastilom ispisanim natpisima koje je Tomas Elis (Thomas Ellis) iz Odeljenja za rukopise pri Britanskom muzeju dešifrovao kao amajlije ili talismane protiv zlih duhova, bolesti, nesreće i iznenadne smrti, sastavljene na haldejskom jeziku izmešanom s hebrejskim rečima,⁷ a koji kombinuje sirijska i palmirska slova s drevnim feničanskim. Ti natpisi nisu datirani, ali Elis je po nekim dokazima zaključio da ti putiri pripadaju potomcima Jevreja odvedenih u ropstvo u Vavilon.

Ipak, najznačajnije otkriće zasnovano na Lejardovim nalazima odnosi se na zanimljivu činjenicu spomenutu u njegovom delu: naime, da su imena anđela zapisana na tim putirima i ona zabeležena u Knjizi Enohovoju u mnogim slučajevima identična, pa nema sumnje u pogledu hebrejsko-

⁷ Reč „Aleluja” takođe se pojavljuje na putirima. Tako je reč koju su Sirijci/Haldejci koristili u svojim molitvama postala, daljim menjanjem jezika, znak raspoznavanja savremenih "propovednika"

haldejskog porekla tog izvanrednog semitskog dela, bilo da je ono proizvod ljudskog uma ili božanskog otkrovenja. Nadalje, iskopane jevrejske amajlije iz razdoblja progona svedoče o tačnosti zaključaka nadbiskupa Lorensa u pogledu nacionalnosti pseudo-Enoha.

Nepoznavanje sadržaja apokrifnih knjiga, u obliku u kojem ih predstavlja Kanon Katoličke crkve, u Engleskoj je toliko sveprisutno da mnogi, inače dobro obrazovani, ljudi smatraju da je, u njima sadržana, Knjiga Enohova izgubljena za sve engleske čitaoce osim za one koji možda imaju pristup prepisima engleskih prevoda ili ih poseduju, a koji su poslednji put objavljeni 1838. godine. O tom pitanju nadbiskup Lorens piše: „Sudbina apokrifnih spisa obično je bila dvojaka. S jedne strane, pod uticajem teološkog mišljenja ili teološkog hira, oni su se ponekad neopravdano dodavali Kanonu. S druge strane, iz želje da se Kanon očuva netaknutim, oni nisu samo odbacivani, nego su im dodavani epiteti koji odražavaju apsolutni prezir i gađenje. U oba slučaja procene su bile daleko od realnih. Jer, takvi zapisi su, bez obzira na njihovu zasnovanost ili nadahnuće, od znatne koristi budući da upućuju na teološka mišljenja koja su preovladavala u razdobljima njihovog nastanka. Smatram da je to posebno izraženo u Knjizi Enohovoju koja, kao delo nastalo pre nego što je svet upoznao hrišćansko učenje, kada se osvrće na prirodu i ličnost Mesije, što veoma često čini, nudi ubedljiv dokaz o preovlađujućem jevrejskom mišljenju o tim pitanjima pre Hristovog rođenja i pre moguće prevlasti hrišćanske vere.”

Nadbiskup Lorens je očigledno zaključio da su Enohova viđenja starija od Isusovog učenja, ali ni on ni njegova generacija nisu mogli da predvide u kojoj će meri ti zaključci uticati na natprirodne postavke hrišćanstva.

Vratimo se sadržaju Knjige Enohove. Prvih šest poglavlja najavljuju osudu prestupnika i blagoslov pravednima u pobedonosnom Mesijinom dolasku, najavljenom u poznatom proročanstvu koje navodi autor poslanice koja se pripisuje Judi.

Poglavlja VII - XVI beleže silazak dvesta anđela na zemlju, njihovo biranje žena, rođenje njihovih divovskih potomaka i uputstva čovečanstvu u vezi sa proizvodnjom oružja za obranu i napad, ogledala, nakita, kao i o upotrebi kozmetike i boja, uz lekcije iz magije, astrologije, divinacije i astronomije - sve što Tertulijan smatra božanskim otkrovenjem kada

osuđuje ženu kao „put do đavola”⁸ i uverava je, pozivajući se na autoritet nadahnutog Enoha, da su tirske boje, frigijski vezovi i vavilonske tkanine, zlatne narukvice, svetlucave perle, bleštavi oniksi i sjajni smaragdi, kao i svi ostali elementi elegantne toalete, posebni darovi palih anđela koji podstiču ženske slabosti. Silazak anđela podstaknuo je prestupe na zemlji, pa su oni osuđeni na „najdublje ognjene dubine i muke”, a Enoh im, kao Božji glasnik, najavljuje večnu kaznu.

Poglavlja XVII - XXXVI rečito opisuju čudesna Enohova putovanja u pratnji anđela koji mu prenosi tajne stvaranja i misterije beskonačnosti. S vrha ogromne planine „koja je dosezala do neba”, on je posmatrao posude koje su isijavale svetlo, grmele i sevale, „velike tame ili planine mraka koje tvore zimu, ušća reka i dubine, kamen koji podupire uglove zemlje, i četiri vetra koji podupiru zemlju i tvore stubove neba.”⁹ Zar to nije nadahnuta kosmogonija pomoću koje autor Knjige Enohove nesvesno osuđuje srednjovekovne fizičare na lomaču zbog njihovih bezbožnih tvrdnji da se Zemlja kreće? Ako je nadahnuti prorok video kamen koji pridržava uglove Zemlje, neoprostiv je greh ljudi koji su potpirivali skepticizam heliocentričnom teorijom prema kojoj se svet okreće oko sunca!

Ali, da li je Knjiga Enohova zaista Evropi vekovima bila nepoznata, pre Galilejevog progona i Brunovog mučeništva? Odgovorićemo da je nje-
no učenje preživelo, poput brojnih drugih oblika praznoverja koji su se generacijama prenosili dugo nakon što su teolozi, prihvatajući ih kao bo-
žanske, izgubili znanje o njihovom poreklu.

U „Razvoju hrišćanstva” navoden je odlomak iz Irinejevog dela: „Nemoguće je da su Jevanđelja nešto više ili nešto manje od onoga što jesu. Jer, kao što postoje četiri područja sveta u kojem živimo i četiri glavna vetra, dok je Crkva proširena na sve četiri strane, a stub i temelj Crkve je Jevanđelje i duh života, pravedno je da ona poseduje četiri stuba koja na svakoj strani podupiru besmrtnost i štite obnovljenu ljudsku životnost. Iz te činjenice sledi da nam je Reč dala četiri verzije Jevanđelja, ujedinjene jednim duhom.” Sada uvidamo da se ta maštovita teorija o ograničenom broju jevanđelista zasniva na Enohovo-
j kosmologiji. A ako je u 2. veku Irinej prihvatio viđenja patrijarha iz razdoblja pre Potopa kao činjenice,

8 O ženskoj haljini, knjiga I, 1 poglavlje
9 XVIII poglavlje

u tom slučaju je tradicionalni zemaljski „kamen temeljac” nedvosmisleno nadzirao ortodoksnu astronomiju srednjovekovnih teologa.

U nastavku svog putovanja s anđelom Urielom (Uriel) Enoh je video zatvor palih anđela, u kojem se ognjeni stubovi uzdižu iz zastrašujućega ponora. Video je mesta gde duhovi mrtvih čekaju Sudnji dan; video je drvo znanja i drvo života, osetio „mirise lišća koje nikada ne vene i plodova koji večno cvatu”; video je „veliko i slavno čudo” nebeskih zvezda koje izlaze kroz „nebeska vrata”.

Poglavlja XXXVII - LXXI beleže drugo viđenje mudrosti, podeljeno u tri parabole. Prva opisuje buduću radost i slavu izabranih koje je Enoh video kako se na kočijama uzdižu do prebivališta anđela, ili kako hiljade njih stoje pred Božjim prestolom blagosiljajući i slaveći Njega nebeskom pesmom kao svetog Gospodara duhova (duša), s kojim večno prebiva pravednost.

Kako je Enoh ta proročanstva o izabranima zabeležio pre pojave hrišćanstva, moramo znati u kom je smislu on razumevao doktrinu o izabranima. Na sreću, jezik prve parabole ne ostavlja mnogo mesta sumnji – „Pravedni će biti izabrani jer će njihova dobra dela odmeriti Gospodar duhova.”¹⁰ Prema izvornom značenju, dakle, izbor nije ništa drugo nego božanski „odabir najsposobnijih”. Ta teorija je bliža Božjoj pravdi od hirovitog izbora lončara čije proizvoljno oblikovanje gline simbolizuje, za pavlinsku teologiju, doktrinu predodređenosti.

Druga parabola (XLV - LV) privlači pažnju kako savremenih Jevreja tako i nejevreja jer predstavlja nadahnuto predviđanje velikog hebrejskog proroka koji je zapanjujućom tačnošću prorekao buduće učenje Isusa iz Nazareta ili, pak, semitsku romansiranu pripovest iz koje je pomenuti pozajmio Njegove ideje o pobedonosnom povratku Sina čovečjeg, koji će zasesti na sudijski presto među ushićene svece i strepeće grešnike u očekivanju večne radosti ili večnog ognja. Bilo da su te nebeske vizije prihvaćene kao ljudske ili božanske, one su gotovo dve hiljade godina vršile ključni uticaj na sudbinu čovečanstva do te mere da iskreni i nepristrasni tragači za religioznom istinom više nisu mogli da odlažu proveru odnosa između Knjige Enohove i Otkrovenja, ili evolucije hrišćanstva.

10 Poglavlje XXXVIII 2

Treća parabola (LVI - LXX) svojom strasnom rečitošću podseća na neiscrpnu temu Mojsijeve slave i ponovo opisuje radosnu budućnost pravednika nasuprot neizmernim jadima grešnika. Ona, takođe, beleži zauzdanje prirodnih sila delovanjem pojedinih anđela koji vladaju vetrovima, morem, svetlošću, mrazom, vlagom, munjama i grmljavinom. Takođe se navode imena glavnih palih anđela među kojima prepoznamo neke od nevidljivih sila imenovanih u zapisima na putirima od terakote hebrejsko-haldejskoga porekla.

Poglavlja LXXI - LXXXI sadrže „knjigu okretanja nebeskih svetala” - Sunca, Meseca i zvezda, čije kretanje nadziru anđeli. Komentarišući taj deo Knjige Enohove, nadbiskup Lorens piše: „Taj astronomski poredak odgovara upravo neukom, ali doslednom posmatraču neba. On opisuje istočne i zapadne delove neba, gde Sunce i Mesec izlaze i zalaze, od kojih je svaki podeljen na šest različitih vrata kroz koja te svetlosne kugle prolaze, svaka u određeno doba. Imenovanje tih vrata on započinje vratima kroz koja prolazi Sunce u vreme zimskog solsticijuma i naziva ih *prvim* vratima. Naravno, ona odgovaraju znaku Jarca, pa predstavljaju najjužniju tačku koju Sunce doseže pri izlasku i zalasku. Sledeća vrata, na koja Sunce dolazi u svom napredovanju prema istoku i izlasku, pa zapadu i zalasku, i koja odgovaraju znaku Vodolije, naziva *drugim* vratima. Prateći kretanje Sunca, on imenuje i *treća* vrata koja odgovaraju znaku Riba. Četvrta vrata iz njegovog opisa nalaze se istočno, na izlasku, i zapadno, na zalasku Sunca. Ona odgovaraju znaku Ovna, a kroz njih Sunce ulazi u vreme prolećnog ekvinocijuma. Tim *četvrtim* vratima on započinje svoj izveštaj o Sunčevom godišnjem kretanju i, kao rezultat toga, promenama u dužini dana i noći u različitim godišnjim dobima. Njegova *peta* vrata nalaze se u Sunčevom napredovanju prema severu i odgovaraju znaku Bika. Šesta vrata, koja odgovaraju znaku Blizanaca, nalaze se još severnije i predstavljaju najseverniju tačku neba koju doseže Sunce i iz koje se vraća tokom letnjeg solsticijuma da bi ponovo krenulo prema jugu.

„Vratima, kojima odgovara šest znakova, a na koje upućuje Sunčevo kretanje iz zimskog u letnji solsticijum, tako neizbežno odgovara i preostalih šest od ukupno dvanaest zodijačkih znakova u Sunčevom povratnom kretanju.“

„Vraćanje Sunca tokom zimskog i letnjeg solsticijuma, najpre na najjužnijoj, a potom na najsevernijoj tački njegovog putovanja, uvek će privući pažnju onih koji proučavaju raznolikost i veličanstvenost njegove svakodnevnice pojave. Astronomija apokrifne Knjige Enohove možda se u tom pogledu zasnivala na istim načelima kao i Homerova astronomija, koji situaciju na ostrvu *Συρίη* objašnjava *okretanjem sunca*, ‘*οθι τροπαι ηελίοιο*’ (Odiseja, XV).“

Poglavlja LXXXIII - LXXXIX sadrže Enohovu viziju u kojoj se daje alegorijska prognoza istorije sveta, sve do Mesijinog kraljevstva.

Poglavlje XCII beleži niz proročanstava koja obuhvataju razdoblje od Enohovog doba do otprilike hiljadu godina posle našeg naraštaja. U njegovom hronološkom sistemu dan označava stotinu, a nedelja sedam stotina godina. Date su i naznake o Potopu, Avramovom pozivu, Mojsijevom progonstvu, izgradnji i uništenju Solomonovog hrama - događajima koji prethode verovatnom datumu nastanka Knjige Enohove: ali kada autor, kao božanskim duhom nadahnuti posmatrač, proširuje svoju viziju van horizonta sopstvenog doba, on razotkriva svoju taštinu i pretencioznost u neispunjenim proročanstvima. Međutim, ako je Knjiga Enohova do nas doprla posredstvom zapadnog i etiopskog Kanona, apologetski teolozi nesumnjivo će ustvrditi da su u proročkoj hronologiji vekovi tek trenuci i da će se proročanstva velikog pretpotopnog proroka pre ili kasnije ispuniti.

Poglavlja XCIII - CIV sadrže reči Enohove pozive upućene njegovoj deci, u kojima podseća na Budu preporučujući „puteve pravednosti”, i predviđa Isusov dolazak najavom propasti grešnika i radosti svetaca. Pri tom izriče najsnažnije i najuverljivije reči o besmrtnosti koje je čovek ikada izgovorio: „Ne bojte se, vi, duše pravednih, nego čekajte strpljivo i u nadi dan vaše pravedničke smrti. Ne tugujte zato što vam duše u strepnji i tuzi silaze u posudu mrtvih, jer velika će biti radost vaša, poput one anđela nebeskih. A kada umirete, grešnici o vama govore: ‘Kao što mi umiremo, i pravedni umiru. Kakve oni imaju koristi od svojih dela? Gle, poput nas, oni iščezavaju u tuzi i tami. Kakva je njihova prednost pred nama? Od sada smo svi jednaki; jer, oni su mrtvi i nikada više neće videti svetlost.’ Ali, kunem se, vi, pravedni ... da sam razumeo tu misteriju, da sam pročitao ploču nebesku i video zapis svetih, te da sam otkrio šta je o vama napisano

i urezano. Video sam da vam je namenjena sva dobrota, radost i slava ... Duhovi (duše) vas, koji umirete u pravednosti, živeće i radovaće se, a njihovo sećanje biće pred licem Silnog iz naraštaja u naraštaj.”¹¹ Koliki su uticaj na semitsku maštu izvršile te strasne reči koje je u doba vere u nadahnute snove i nebeske vizije izgovorio navodni posetilac nevidljivog sveta, koji je razgovarao s anđelima u prisustvu Gospodara duhova!

Poslednje poglavlje Knjige Enohe beleži Nojeovo rođenje i buduća Enohova proročanstva upućena Matusalu u pogledu Nojevog rođenja i budućeg Potopa.

Razmatrajući odnos između Knjige Enohe i hrišćanstva, sada njen jezik i pojmove možemo povezati s paralelnim odlomcima iz Novog zaveta.

En LXIV 4. “I glas se začu s nebesa.”

En VI 9. “Izabrani će posedovati svetlo, radost i mir, i oni će naslediti zemlju.”

En L 2, 4, 5. “On će izabrati pravedne i svete među njima, jer, dan njihovog spasenja je blizu ... i oni će postati anđeli nebeski. Njihova će lica biti ozarena radošću ... Zemlja će se radovati, a izabrani će je naslediti.”

En XCII 7. “Oni koji pribavljaju zlato i srebro takođe će pravedno i iznenada iščeznuti. Jao vama bogatima, jer ste verovali u svoja bogatstva, ali od svojih bogatstava bićete odvojeni.”

En XCVI 6, 7, 25. “Jao vama, grešnici koji govorite: ‘Mi smo bogati, posedujemo bogatstvo i sve što poželimo. Sada možemo činiti što nam je volja; jer, skupili smo srebro; naše su štale pune.’... Oni će sigurno iznenada umreti.”

Mt 3, 17. “I gle, glas s neba koji govori...”

Mt 5, 5. “Blago krotkima, jer će naslijediti zemlju.”

Lk 21, 28. “... jer se približuje izbavljenje vaše.”

Mt 22, 30. “Jer o vaskrsenju ... su kao anđeli Božiji na nebu.”

Mt 13, 43. “Tada će se pravednici zasjati kao sunce u carstvu Oca svojega.”

Jak 5,1. “Hodite vi sad bogati, plaćite i ridajte za svoje ljute nevolje koje idu na vas!”

Lk 6, 24. “Ali teško vama bogati; jer ste već primili utjehu svoju!”

Lk 12. Uporedi parabolu o bogatašu čije su žitnice bile pune i koji je rekao: „Dušo! imaš mnogo imanje na mnogo godina; počivaj, jedi, pij, veseli se. A Bog njemu reče: bezumniče! ovu noć uzeću dušu tvoju od tebe!”

En CV 26. "I svakoga ću od njih postaviti na prestolje slave, njegove sopstvene slave."

En LXII 11. "U svome sudu on je nepristrasan."

En XXXVIII 2. „Gde će prebivati grešnici... koji su odbacili Gospodara duhova. Bolje za njih da nikada nisu bili rođeni."

En XIX, 2. „Da bi žrtvovali vrazima kao bogovima."

En XXII 10, 12. (Andeo Rafailo, obraćajući se Enohu u predelu mrtvih:) „Ovde njihove duše razdvaja ... ponor."

Mt 19, 28. „... sješćete i vi na dvanaest prijestola i suditi nad dvanaest koljena Izrailjevijeh."

Rim 2, 11. „Jer Bog ne gleda ko je ko."

Mt 26, 24. „...ali teško onome čovjeku koji izda sina čovečijega; bolje bi mu bilo da se nije rodio onaj čovjek."

1 Kor 10, 20. „Nije; nego što žrtvuju neznabošci, da đavolima žrtvuju, a ne Bogu."

Lk 16, 26. (Avram, obraćajući se bogatašu iz dela u kojem borave blagosloveni:) „I preko svega toga postavljena je među nama i vama velika propast..."

En XXXIX 3, 4. 7. "Potom me uhvatio oblak ... i odneo na najviše nebeske visine. Onde sam imao još jedno viđenje. Video sam prebivališta i kočije svetaca ... s anđelima ... pod krilima Gospodara duhova. Svi sveti i izabrani pevali su pred Njim, u obliku plamteće vatre, njihova su usta bila puna blagoslova, i njihova su usta slavila ime Gospodara duhova."

En XLVI 2. "To je Sin čovečji ... koji će otkriti sva blaga onoga što je skriveno."

En IX 3, 4. "Potom rekoše svome Gospodu, Caru: 'Ti si Gospodar gospodara, Bog bogova, Car careva. Presto tvoje slave je za sve vekove vekova, i u sve vekove tvoje je ime sveto i slavljeno. Ti si stvorio sve stvari; ti poseduješ moć nad svim stvarima; sve su stvari pred tobom otvorene i vidljive. Ti držiš sve stvari i od tebe ništa ne može biti skriveno.'"

2 Kor 12. "... jer ću doći na viđenja i otkrovenja Gospodnja. Znam čovjeka u Hristu koji ... (ili u tijelu, ne znam; ili osim tijela, ne znam: Bog zna) bi odnesen do trećeg neba. I znam za takvog čovjeka ... da bi odnesen u raj, i ću neiskazane riječi kojijeh čovjeku nije slobodno govoriti."

Otk 19, 1. "I poslije ovoga čuh glas veliki naroda mnogoga na nebu gdje govori: aliluja! spasenije i slava i čast i sila Gospodu našem."

Kol 2, 3. "U kojoj je sve blago premudrosti i razuma sakriveno."

Otk 17, 14; 19, 16. "... jer je gospodar nad gospodarima i car nad carevima."

Otk 4, 11. "Dostojan si, Gospode, da primiš slavu i čast i silu; jer si ti saznao sve, po volji tvojoj jest i stvoreno je."

Jev 4, 13. "I nema tvari nepoznate pred njim, nego je sve golo i otkriveno pred očima onoga kojemu govorimo."

En XXIV 11, 10. "Blagoslovio sam Gospoda slave, večnoga Cara, jer On je za svece pripremio ovo drvo, oblikovao ga i proglasio da će im ga dati. ... Sladak miris prožeće njihove kosti i oni će, poput svojih otaca, dugo živeti na zemlji; niko od njih za života neće osetiti tugu, nevolju ni kaznu."

En LXXXV 2. "I, gle, jedna je zvezda pala s neba."

En LX 13. "Svi anđeli moći."

En X 15, 16. "Mihailu je takođe Gospod rekao: 'Idi i objavi njegov zločin Samjazi i ostalima koji su s njime i koji su bili sa ženama.... Ostavi ih pod zemljom sedamdeset naraštaja, sve do Sudnjega dana i dana uništenja, sve dok Sud, koji će trajati večno, ne bude dovršen. Tada će oni biti odvedeni u najdublje dubine ognja, u muke, i ostaće zauvek zatočeni.'"

Otk 22, 2. "Nasred ulica njegovijeh i s obje strane rijeke drvo života, koje rađa dvanaest rodova, dajući svakoga mjeseca svoj rod; i lišće od drveta bijaše za iscjeljivanje narodima."

Otk 2, 7. „Koji pobijedi daću mu da jede od drveta životnoga koje je nasred raja Božijega."

Otk 22, 14, "Blago onima koji tvore zapovijesti njegove, da im bude vlast na drvo života...."

Otk 9, 1. "...i vidjeh zvijezdu gdje pade s neba na zemlju..."

2 Sol 1, 7. "... s anđelima sile svoje..."

Jd 6. "I anđele koji ne održaše svojega starješinstva nego ostaviše svoj stan, čuva u vječnijem okovima pod mrakom za sud velikoga dana."

2 Pt 2, 4. "Jer kad Bog ne poštedje anđela koji sagriješise, nego ih metnu u okove mraka paklenoga, i predade da se čuvaju za sud."

Otk 20, 10. "I đavo koji ih varaše bi bačen u jezero ognjeno i sumporito ... i biće mučeni dan i noć va vijek vijeka."

En XXI 5, 6. "Video sam ognjene stubove koji su zajedno plamteli sve do dna ponora, a dubina je bila njihov silazak. Ali, nisam mogao da ustanovim njegovu dubinu. ... Urilo, jedan od svetih anđela ... reče: 'Ovo je zatvor anđela, i ovde su oni zauvek zatočeni.'"

En LXXIX "U danima grešnika godine će biti skraćene ... a sve što je učinjeno na zemlji biće uništeno, pa će iščeznuti u svoje doba. ... U te dane plodovi zemaljski neće cvetati u svoje doba ... nebesa će mirovati. Mesec će promeniti svoje zakone, te neće biti vidljiv u uobičajeno doba; ... a sve vrste zvezda ugasiće se pred grešnicima."

En LXI 9. "I obuzeće ih nemir kada ugledaju toga Sina žene kako sedi na prestolu svoje slave."

Otk 20, 1-3. "I vidjeh anđela gdje silazi s neba, koji imaše ključ od bezdana i verige velike u ruci svojoj. I uhvati aždahu, staru zmiju, koja je đavo i sotona, i sveza je na hiljadu godina. I u bezdan baci je, i zatvori, i zapečati nad njom..."

Mt 24, 7, 21, 22, 29, 30. "...i biće gladi i pomori i zemlja će se tresti po svijetu ... jer će biti nevolja velika kakova nije bila od postanja svijeta do sad niti će je biti. I da se oni dani ne skrate, niko ne bi ostao; ... I odmah će po nevolji dana tih sunce pomrčati, i mjesec svoju svjetlost izgubiti, i zvijezde s neba spasti, i sile nebeske pokrenuti se. I tada će se pokazati znak sina čovječijega na nebu; i tada će proplakati sva plemena na zemlji; i ugledaće sina čovječijega gdje ide na oblacima nebeskima sa silom i slavom velikom."

En XLVII 3. "On je sedeo na prestolu svoje slave dok je knjiga živih pred njim bila otvorena, a sve moći koje su bile iznad nebesa stajale su oko njega i pred njim."

En L "U te dane zemlja će predati sve iz svoje utrobe, i pakao će iz svoje utrobe predati što je primio, a uništenje će obnoviti ono što poseduje. On će među njima izabrati pravedne i svete."

En LIV "U te dane usta pakla će se otvoriti, i u njih će oni biti uronjeni; pakao će uništiti i progutati grešnike pred izabranima."

En XL 1. "Posle toga video sam hiljade hiljada i deset hiljada puta deset hiljada, i bezbroj ljudi kako stoje pred Gospodarom duhova."

En XLV 3. "Toga dana Izabrani će sedeti na prestolu slave, i odrediće njihove uslove i bezbrojna prebivališta."

Otk 20, 11-13, 15. "I vidjeh veliki bijel prijestol, i onoga što sjedaše na njemu ... I vidjeh mrtvace male i velike gdje stoje pred Bogom, i knjige se otvoriše; i druga se knjiga otvori, koja je knjiga života; i sud primiše mrtvaci kao što je napisano u knjigama, po djelima svojim. I more dade svoje mrtvace, i smrt i pakao dadoše svoje mrtvace ... I ko se ne nađe napisan u knjizi života, bačen bi u jezero ognjeno."

Otk 5, 11. "I vidjeh, i čuh glas anđela mnogijeh oko prijestola ... i bješe broj njihov hiljada hiljada..."

Mt 25, 31, 32. "A kada dođe sin čovječij u slavi svojoj ... onda će sjesti na prijestolu slave svoje. I sabraće se pred njim svi narodi, i razlučiće ih između sebe kao pastir što razlučuje ovce od jaraca..."

Jv 14, 2. "Mnogi su stanovi u kući oca mojega."

En XLV 4. "Toga dana narediću mome Izabranom neka među njima prebiva. Promeniću lice neba: blagosloviću ga i osvetliti doveka. Takođe ću promeniti lice zemlje: blagosloviću je, a onima koje sam izabrao narediću neka na njoj prebivaju."

En XCII 17. "Dotadašnje će nebo otići i iščeznuti, te će se pojaviti novo nebo."

En LXI 4-9. "Reč iz njegovih usta uništiće sve grešnike, a svi bezbožni će pred njim iščeznuti. ... Snaći će ih nevolja, kao ženu pri porodu. Deo njih će posmatrati ostale; oni će bili zapanjeni i pognuće glave; i obuzeće ih nemir pri pogledu na Sina žene koji sedi na prestolu svoje slave."

Otk 7, 15. "... i onaj što sjedi na prijestolu useliće se u njih."

2 Pt 3, 13. "ali čekamo po obećanju njegovu novo nebo i novu zemlju, gdje pravda živi."

Otk 21, 1. "I vidjeh nebo novo i zemlju novu; jer prvo nebo i prva zemlja prodoše, i mora više nema."

2 Sol 1, 9. "Koji će primiti muku, pogibao vječnu od lica Gospodnjega i od slave njegove."

Sol 5, 3. "...onda će iznenada napasti na njih pogibao kao bol na trudnu ženu i neće uteći."

2 Sol 2, 8. "Pa će se onda javiti bezakonik, kojega će Gospod Isus ubiti duhom usta svojijeh..."

Mt 25, 31. "A kad dođe sin čovječij u slavi svojoj i svi sveti anđeli s njime, onda će sjesti na prijestolu slave svoje."

En LXVI 5-8. "Video sam tu dolinu u kojoj ... se širio snažan miris sumpora pomešanog s vodom; i dolinu anđela, krivih za zavođenje, i spaljenih ispod njenog tla. Tom su dolinom takođe tekle ognjene reke u koje će biti bačeni anđeli koji su zaveli stanovnike zemlje."

En CIV "Sada ću otkriti tajnu. Mnogi će se grešnici okrenuti i sagrešiti protiv pravedne reči. Govoriće zlo; izgovaraće laži."

En XLVIII 1 - 7. "Na tom mestu video sam izvor pravednosti koji nikada ne presuše, a okružen je mnogim izvorima mudrosti. Svi su žedni pili iz njih i ispunili se mudrošću, prebivajući s pravednima, izabranima i svetima."

En XLVIII "On je sačuvao sve pravedne, jer su mrzeli i odbacivali ovaj nepravedni svet, i prezirali sva njegova dela i puteve u ime Gospodara duhova."

Mt 13, 42. "I baciće ih u peć ognjenu..."

Mt 25, 41. "...idite od mene prokleti u oganj vječni pripravljeni đavolu i anđelima njegovijem!"

Otk 20, 10. "i đavo koji ih varaše bi bačen u jezero ognjeno i sumporito..."

1 Tim 4, 1. "A Duh razgovjetno govori da će u posljednja vremena odstupiti neki od vjere slušajući lažne duhove i nauke đavolske..."

Jv 4, 14. "A koji pije od vode koju ću mu ja dati neće ožednjeti do vijeka; nego voda što ću mu ja dati biće u njemu izvor vode koja teče u život vječni."

Otk 21, 6. "... Ja ću žednome dati iz izvora vode žive zabadava."

Gal 1, 3-4. "... i Gospoda našega Isusa Hrista, koji dade sebe za grijehe naše da izbavi nas od sadašnjega svijeta zloga, po volji Boga i oca našega..."

1 Jv 2, 15. "Ne ljubite svijeta ni što je na svijetu."

En II XXVI 2. "Gle, on dolazi s deset hiljada svojih svetaca da bi izvršio pravdu nad njima i uništio zle, i prekorio sve telesne za sve što su grešni i bezbožni učinili protiv njega. ... [koji neprimereno govore protiv Boga i vređaju njegovu slavu]."

Jd 14, 15. "Ali i za ovakve prorokova Enoh, sedmi od Adama, govoreći: gle, ide Gospod sa hiljadama svetijeh anđela svojijeh da učini sud svima, i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela kojima bezbožnost činiše, i za sve ružne riječi njihove koje bezbožni grješnici govoriše na nj."

Kako vidimo, reči u zagradi, u poslednjem navodu iz Knjige Enohove, gotovo su istovetne s paralelnim odlomkom iz Judine poslanice. To je posebno značajno ukoliko imamo na umu činjenicu da nam je izvorna verzija ove Knjige poznata zahvaljujući prevodima sa aramejskog, grčkog i etiopskog, kao i u današnjem modernom anglosaksonskom obliku. Nadbiskup Lorens, iako uveren da je apostol citirao grčku verziju postojećih etiopskih rukopisa, nije bio svestan toga da je poslednja rečenica njegovog navoda sadržana u tekstu. Otkrili smo je u poglavlju XXVI 2. Knjige Enohove i, na temelju paralelizma između proroka i apostola, zaključili da je za autora Poslanice prihvaćene kao božansko otkrovenje, Knjiga Enohova bila nadahnutu priča prepotopnog patrijarha.

Pažnja teologa bila je usmerena na odlomak iz Judine poslanice budući da autor izričito imenuje proroka. Međutim, kumulativno podudaranje jezika i ideja Knjige Enohove i Novog zaveta, kako se vidi iz gorenavedenih odlomaka, upućuje na to da je delo tog semitskog Miliona bilo neiscrpan izvor na temelju kojeg su jevanđelisti i apostoli, ili ljudi koji su pisali u njihovo ime, gradili svoje ideje o vaskrsnuću, sudu, besmrtnosti, progonstvu i univerzalnoj vladavini pravednosti,

pod večnom vlašću Sina čovečjeg. To jevandeosko plagijatorstvo doživljava vrhunac u Otkrovenju Jovanovom, koje Enohova viđenja prilagođava hrišćanstvu, uz izvesne modifikacije koje nas lišavaju čistote i jednostavnosti velikog učitelja apokaliptičkih proročanstava, koji je prorokovao u ime pretpotopnog patrijarha.

Treba napomenuti i to da ranohrišćanski pisci nisu običavali da imenuju pisce čije su ideje i jezik pozajmljivali. Upravo zato kada u Jevandeljima i poslanicama prepoznamo Enohovo učenje i jezik, naši zaključci su analogni onima ortodoksnih teologa koji u odlomcima iz Svetog pisma na stranicama prednikejskih otaca, često navođenih iz neimenovanih izvora, prepoznaju nejasni jezik čije je poreklo manje verodostojno od savršene jasnoće Enohovog jezika, koju prepoznamo u Novom zavetu. Proučavaoci Biblije mogu proveravati nejasne tragove jezika Jevandolja u delima apostolskih otaca, ali koji iskren i nepristrasan analitičar može da posumnja u enohovsko poreklo pojmova poput: „Sin čovječji koji sjedi na prijestolju slave svoje“ – „novo nebo“ i „nova zemlja“; „mnogi stanovi“ izabranih, i „vječni oganj“ namenjen „đavolu i anđelima njegovijem“?

Ovde smo naveli samo najznačajnije slučajeve paralelizma između Knjige Enohove i Novog zaveta. Naše napore čitaoci mogu da dopune sopstvenim istraživanjem, što će posvedočiti o ključnom uticaju nekanonskog pisca na jezik i ideje kanonskih dela.

Neki ortodoksni teolozi koji ne žele da prihvate mogućnost da je jedan apostol citirao apokrifnu knjigu, tvrde da se Juda osvrnuo na tradicionalnu izreku drevnog patrijarha. Ipak, ta labava teorija neizbežno pada pred brojnim odlomcima iz Knjige Enohove, koji su postali sastavni delovi Novog zaveta. Drugi pobožni apologeti prihvataju prethrišćansko poreklo knjige, ali ta teorija uključuje neverovatnu pretpostavku da je autor, upoznat sa pripovešću o patnjama raspetog Mesije, izrekao izmišljena proročanstva u ime drevnoga proroka, koja život Sina čovečjeg na zemlji opisuju kao trijumfalni marš pobjedničkoga cara. Teolozi koji se ustežu od zak-

ljučka da su jezik i ideje jevandelista i apostola bili predviđeni u apokrifnoj knjizi, ističu da mesijanski odlomci sadrže hrišćanske interpolacije. Ali, ako savremeni branioci vere svece i mučenike optužuju za takav falsifikat, kako mogu da prihvate nepogrešivost Novog zaveta koji su stvorili takvi obmanjivači? Ubeđeni u poštenje ranih hrišćana, mi prihvatamo mišljenje nadbiskupa Lorensa, koje je potvrdio Hofman, da su odnosni odlomci tako čvrsto upleteni u opšti kontekst da ih je nemoguće izdvojiti bez uništenja čitavog tkiva.

Osporavaju se astronomski proračuni na kojima nadbiskup Lorens zasniva svoju teoriju o domovini autora Knjige Enohove. Ipak, kada se prihvati autorova hebrejska nacionalnost, beznačajno je to da li je on pisao u Palestini ili van nje. Treba, međutim, imati na umu i ovo: ako delo nije bilo doneto u Judeju iz udaljene zemlje, lakoća s kojom je knjiga, napisana pod pseudonimom, bila prihvaćena na teritoriji svog nastanka kao izvorni proizvod pretpotopnog patrijarha, neizbežno izaziva sumnje o vremenu nastanka i autorstvu celokupne drevne hebrejske književnosti. Ne može se reći da unutrašnji dokaz svedoči o premoći Starog zaveta nad Knjigom Enohovom jer nijedan hebrejski prorok nije rečitiji od njenog autora u odbacivanju nejednakosti, zagovaranju pravednosti i pozivanju na veru u konačno oslobođenje kroz božansku pravdu.

Unutrašnji dokaz upućuje na prisutnost nezavisnih delova u Knjizi Enohovo, koje su verovatno sročili različiti pisci. Tako poglavlja LXIV – LXIV 1. beleže viziju Potopa o kojem kao da ne pripoveda Enoh nego Noje, a umetnuta je usred druge vizije s kojom nije povezana. Ali, ako je pseudo-Enoh pozajmljivao od starijih pisaca, prisutnost jezika i ideja iz njegovog dela u Novom zavetu neizbežno upućuje na to da je Knjiga Enohova, ili Knjige Enohove, postojala u svom sadašnjem obliku pre hrišćanstva.

Strahote večnog ognja hrišćanstvo je očito preuzelo iz Knjige Enohove. Jevandelisti i apostoli određuju trajanje Božje kazne eonima

eona¹² (αἰ αἰώνες των αἰώνων) ili hiljadama hiljada godina, što predstavlja večnost. Istina je da se reč eon može koristiti u smislu konačnog vremena, ali kada autori Novog zaveta govore o eonskoj vatri (το πυρ το αἰώνιον), oni očito misle na večni oganj. Savremeno čovečanstvo, ustežući se od tako nemilosrdne vizije Božje odmazde, smatra da eonima mučeni grešnici mogu s nadom gledati u budućnost. Pitanje je, međutim, da li je ta "odgođena nada" poželjnija od konačnog očajja, ali ako moderni vernici prihvataju konačnost eonske vatre, ta promena osude postaje jednako primenljiva na đavola i njegove anđele, čija je kazna određena na isto vreme kao i ona ljudskih grešnika.¹³ Tako tradicionalni neprijatelji Boga i čoveka mogu u nadi očekivati radosno združivanje s Gavrilom, Mihailom, Rafailom i svecima, koje su nekada čak pokušali da unište silama pakla. Kako je i pravednima obećana eonska nagrada na nebu,¹⁴ ako te reči ne znače večnost, sveci, za razliku od grešnika, mogu samo u strahu da očekuju promene u eonskoj budućnosti. S obzirom na to da je i trajanje Mesijine¹⁵, pa i čak i Božje¹⁶ vladavine određeno eonima, svako ograničenje beskonačnosti u svetoj terminologiji - eona eona - ugrožava večnost u božanstvenosti.

Teolozi koji pokušavaju da opravdaju Božju milost dubioznom zamenom eonske odmazde večnom kaznom, zanemaruju činjenicu da njihova teorija Božjoj mudrosti pripisuje mučenje kao najdelotvorniji metod transformacije grešnika u svece. To je teorija koja nas poziva da sledimo Božji primer i da mučimo naše zločince dok se ne promene. Za one koji ne mogu da pomire večni oganj s beskrajnom milošću, mnogo je doslednije da zadrže skepticizam i odbace večne muke kao noćnu moru iz Enohovih vizija nego da prihvate pretpostavku da otkrovenje nejasnim jezikom govori o tome da su prvobitni sveci osuđivali nekrštena decu na večni oganj, dok bi pobožni ljudi današnjice čak i okorele grešnike pokušali da spasu od plamenih jezika! Ako je nadahnut jezik ohrabrivao duhovnu neustrašivost u doba svetog Avgustina, i ako on snaži teološku čovečnost u 19. veku, kakva bi

12 U „Razvoju hrišćanstva“, str. 355, spominje se da je „grčka reč αἰών (eon), koja označava razdoblje, naraštaj, ilivečnost“, bilanazivkojije Valentin pripisao božanskim emanacijama.

13 Mt 25, 41; Otk 20, 10.

14 Otk 22, 5.

15 Otk 11, 15.

16 Otk 7, 12.

tek mogla da budu buduća tumačenja reči koje proučavaoci Svetog pisma smatraju nepogrešivim?

Knjiga Enohova sadrži učenje o preegzistenciji Sina čovečjeg, Izabranog, Mesije, koji je "od početka postojao u tajnosti",¹⁷ i čije je "ime zazvano u prisustvu Gospodara duhova, pre nego što su sunce i znamenja bili stvoreni."¹⁸ Pisac takođe spominje "drugu Silu, koja je tog dana bila nad zemljom i vodama",¹⁹ što očito upućuje na jezik Knjige Postanja 1, 2. Tako imamo Gospodara duhova, Izabranog, i treću Silu, koja naizgled zasenjuje buduće Trojstvo. Ali, iako je Enohov idealni Mesija nesumnjivo izvršio ključni uticaj na prvobitne koncepcije božanstvenosti Sina čovečjega, njegovu nejasnu naznaku o drugoj „Sili“ ne možemo izjednačiti s koncepcijom Trojstva aleksandrijske škole, pogotovo zato što je u Enohovim vizijama prisutno mnoštvo „anđela moći“.

Taj izvanredni odlomak iz Knjige Enohove, koji objavljuje da su pagani „žrtvovali vrazima kao bogovima“,²⁰ očito je izvor praznoverja prema kojem za prve hrišćane olimpska božanstva nisu bila tek utvare, proizvodi ljudske mašte, nego pali anđeli koji su, posle izгона sa nebesa, pokušavali da uspostave duhovnu prevlast na zemlji. To praznoverje potom je snažilo prošireno verovanje u čuda, ne samo vrhovne sile, nego i onih podređenih, bilo dobrih ili zlih.

Saznali smo da je Knjigu Enohovu pre pojave hrišćanstva objavio nepoznati semitski velikaš koji je, uveren u verodostojnost svog nadahnuća, pozajmio ime od prepotopnog patrijarha da bi njegova prognoza o mesijanskom kraljevstvu bila što autentičnija. Kako sadržaj te izvanredne Knjige slobodno ulazi u sastav Novog zaveta, sledi da je pisac, ako nije bio nadahnuti prorok koji je predvideo hrišćansko učenje, bio vizionarski entuzijasta čije su iluzije prihvatili jevanđelisti i apostoli kao otkrovenje - alternativne zaključke koji uključuju božansko ili ljudsko poreklo hrišćanstva.

Ako autor Knjige Enohove nije bio patrijarh u čije je ime pisao, zar nije očigladno da je pisac bio falsifikator? Razmatrajući hebrejsko proricanje,

17 Poglavlje LXI 10.

18 Poglavlje XLVIII

19 Poglavlje LX

20 Poglavlje XIX 2.

„Razvoj hrišćanstva“ bavi se Urimovim proročanstvima i predviđanjima Proroka. Međutim, postojao je i treći oblik divinacije, poznat kao Bath Kol ili Kći glasa, posredstvom kojeg su se Jevreji konsultovali s Bogom prihvatajući neki unapred određeni znak Božjeg odobravanja izvesnog delovanja. Taj metod veštačkog (τεχνηκή) proricanja navodno je nasledio otkrovenja proroka, ali Jevreji su ga praktikovali u mnogo ranijem istorijskom razdoblju. Tako je Avramov sluga unapred odredio znak po kojem će prepoznati buduću Isakovu ženu kao odabranu od Boga, dok je Jonatan, Saulov sin, unapred odredio govorni znak, odnosno rečenicu koja će sinove Izrailjeve uveriti u to da je Jahve predao Filistejce u njihove ruke.

Praksa Bath Kol nedvosmisleno je bila poznata semitskom autoru Knjige Enohove. Ne treba zato da ga osudimo kao falsifikatora znajući da je pomoću slučajnog sinhronizma nekog unapred određenog znaka mogao da personifikuje Enoha, uveren u to da pobožno ispunjava Božju volju.

Nedavna smrt dr Pjuzija (Pusey) priziva u sećanje činjenicu da je učeni prevodilac Knjige Enohove bio njegov preteča na mestu profesora hebrejskog jezika na univerzitetu u Oksfordu. Prijatelji i poštovaoci uglednog teologa Pjuzija, jednog od autora traktarijanskog pokreta, predlažu osnivanje memorijalne biblioteke njemu u čast, s „dva ili više klerika koji bi radili kao bibliotekari i promovisali na svaki način interese teoloških studija i verskog života na univerzitetu“ kao program koji, čini se, uvodi vladavinu izvornog istraživanja u okrilje crkvene teologije. Ali ako je, kako nas izveštavaju zagovornici predloženog programa, dr Pjuzi iznad svega bio „hrišćanski apologeta i pristalica crkve 18. veka“, kako njegovi učenici, koji su u njemu videli „snažni stub koji je prkosio Anglikanskoj crkvi“, mogu zagovarati slobodu proveru u njegovo ime kada ona ponekad proizlazi iz zaključaka protivnih crkvenoj veri u kojoj je njihov učitelj živio i umro?

Uticajni teolozi ističu činjenicu da bi budući bibliotekari trebalo da budu „istraživači teologije, kraljice nauke, među kojima je dr Pjuzi najistaknutiji;“ i da je gorljivo zagovarao „pokret koji je utelovljavao istine davno uključene u crkveno učenje.“ Ipak, kako se teologija može smatrati naukom kada njeni profesori razmišljaju u crkvenim okvirima? Može li savremeni astronom da zahteva od svojih učenika prihvatanje srednjovekovne teorije geocentrizma pre nego što se usude da istražuju zakonitosti Sunčevog sis-

tema: tako, nedvosmisleno, većina teologa opterećenih nasleđem odavno napuštenih koncepcija traga za Božjom istinom, a nespremni su da prihvate neortodoksne činjenice.

Nije teško razumeti želju učenika da odaju počast traktarijanskom apostolu punom mnogih vrlina, koga su smatrali „velikim čovekom kog je Svevišnji uzdigao da bi živio i radio za Njegovu crkvu“. Ali ljudi koji pristaju uz to transcendentalno stanovište o pokretu, u kojem drugi vide tek još jednu stanicu na putu za Rim, retko uzimaju u obzir ograničenost prava u primitivnim ili srednjovekovnim dogmama, uz nepristrasnost koju teolozi moraju da postignu pre nego što teologija postane „kraljica nauke“.

Nadbiskup Lorens bio je marljiv radnik u naučnoj laboratoriji teologije kada je preveo rukopis Knjige Enohove, koji se čuvao u biblioteci Bodlijan, čime nam je nesvesno predao etiopski ključ „razvoja hrišćanstva“. Budućim naraštajima ostaje zadatak da odrede da li su njegovi ili naponi njegovog naslednika na semitskoj katedri u Oksfordu doprineli religioznom prosvetljenju.

Paleontolozi koji upoređuju organske fosile određenih bioloških razdoblja i otkrivaju, u nešto novijim oblicima, organizme koji se po strukturi delimično razlikuju od prvobitnih oblika, ne pripisuju te varijacije čudima stvaranja nego kontinuiranom delovanju prirodnih uzroka koji tokom vremena oblikuju vrste u skladu s prirodnim zakonom „opstanka najспособnijih“. Slično tome i mi, prepoznavši ostatke iz Enohovog doba i razdoblja nastanka jevanđelja, neizbežno zaključujemo da modifikovane verzije prvobitnih ideja potiču - ne iz čudesnog, nego iz prirodnog izvora. Ti zaključci najavljuju teološku paleontologiju kao novu nauku i pozivaju sve učene putnike da slede Brusov primer i krenu u potragu za drevnim rukopisima koji bi mogli da razotkriju ljudsko poreklo dogmi i misterija, koje se danas prihvataju kao božanske.

Kao profesor hebrejskog jezika na univerzitetu u Oksfordu, nadbiskup Lorens preveo je Knjigu Enohovu unutar zidina biblioteke Bodlijan. Kada mu je velečasni Bat (I. M. Butt) 1827. predložio da objavi etiopski izvornik, odgovorio je: „Ne mogu, rukopis nije moj, pripada univerzitetu u Oksfordu.“ U predgovoru trećem izdanju svog prevoda nadbiskup dodaje: „Ako bi univerzitet u Oksfordu obogatio pismeni svet objavljivanjem

izvornog etiopskog izdanja iz rukopisa koji poseduje, uveren sam da ni etiopski naučnici ne bi želeli više od onoga što je dosad učinjeno za tu dugo zaboravljenu knjigu.“ Od trenutka kada su te reči napisane, postignut je veliki napredak na području komparativne filologije pa danas nesumnjivo postoji mnogo eminentnih lingvista u Engleskoj, na kontinentu (Evropa) i u Sjedinjenim Državama, koji dodatno mogu da rasvetle stranice Knjige Enohove u saradnji i, naravno, u kritičkom pristupu etiopskom tekstu. Zar nije vreme da univerzitet u Oksfordu objavi izvorni rukopis da bi učenici Jevreji i nejevreji mogli da proučavaju nadahnuta predviđanja velikog hebrejskog proroka i da se dive izvanrednoj slikovitosti semitskog Miliona koji se uzdigao na nebese i predstavio nam dramu o Bogu?

U doba renesanse, kada se oslobođeno mišljenje, napustivši Aristotela, okrenulo Platonu, kardinal Belarman (Bellarmine) navodno je savetovao papu Klimenta VIII da odbaci filozofiju koja se toliko približila jevandeoskim istinama, očito misleći da crkvi ne bi odgovaralo da podstiče preovlađujuće mišljenje koje je prethodilo trinitarijanskoj teozofiji (teozofiji Trojstva, prim. prev.) navodnog otkrovenja: sasvim je moguće da bi daljnje odlaganje upoznavanja sveta s etiopskom verzijom Enohovog teksta kritičare navelo na zaključak da Oksford zanemaruje hebrejskog patrijarha iz istog razloga iz kojeg je Rim zaobilazio atinskog filozofa.

Zahvaljujući prevodu nadbiskupa Lorensa, Knjiga Enohova sada je dostupna svim engleskim čitaocima. Katolici će možda odbaciti njen sadržaj budući da ga nema u svetom Kanonu njihove nepogrešive crkve. Ali protestanti, koji prihvataju načela Reformacije i čije ideje o hrišćanstvu počivaju na načelima razuma, neizbežno će Enoha uvrstiti među proroke ili će proveravati natprirodno u hrišćanstvu.

Za čitaoce Knjige Enohove značajno je prisetiti se činjenice da upravo Reformaciji dugujemo nezavisno proučavanje svete književnosti koja je ljudima bila uskraćena zbog nepoznavanja mrtvih i dotad neprevođenih jezika. Dugo zanemarena Knjiga Enohova sada je na raspolaganju savremenim tragačima za verskom istinom, a njenim čitaocima preostaje da se služe pravom na lični sud, koje je uspostavio protestantizam, nepristrasno razmatrajući neizbežne modifikacije vere kao posledice otkrića da su jezik i ideje navodnog otkrovenja sadržani u drevnom delu koje su jevandelisti i

apostoli prihvatili kao nadahnuto, dok ga savremeni teolozi uvršćuju među apokrifne.

[Razmatrajući dokaze iz Knjige Enohove, i dalje nas zapanjuje njena veza s Novim zavetom. Tako je, na primer, parabolu o ovci koju dobar pastir spasava od najamnika i proždrljivih vukova, četvrti jevandelista očito preuzeo iz Enoha LXXIX, gde autor opisuje pastire kako ubijaju ovce pre dolaska njihovog Gospoda, čime razotkriva pravo značenje toga, dotad zagonetnog, odlomka iz Jovanove verzije: „Svi oni koji su došli prije mene lopovi su i razbojnici.“ U tim rečima prepoznamo Enohove alegorijske pastire.]

1. POGLAVJE

KNJIGA PROROKA ENOHA

1. Oči su mi otvorene i gledam na nebo i na zemlju i na sve što je na njima. I kažem: "Kako je to moguće? To su predviđanja koja su se dogodila!"
2. Oči su mi otvorene i gledam na nebo i na zemlju i na sve što je na njima. I kažem: "Kako je to moguće? To su predviđanja koja su se dogodila!"
3. Na temelju riječi koje su mi se pojavile i koje su mi se pokazale, ja sam rekao: "Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga."
4. Ja sam rekao: "Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga."
5. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga."
6. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga."
7. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga."
8. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga. Sve što je na njima, to je od Boga."

1. Oči su mi otvorene i gledam na nebo i na zemlju i na sve što je na njima. I kažem: "Kako je to moguće? To su predviđanja koja su se dogodila!"

I POGLAVLJE

1. Reč Enohovog blagoslova, kako je blagoslovio izabrane i pravedne koji će postojati u vreme nevolje; odbacujući²¹ sve zle i bezbožne. Enoh, pravednik, koji *bejaše* s Bogom, odgovarao je i govorio dok su mu oči bile otvorene i *dok* je gledao sveto viđenje na nebesima.²² To mi pokazaše anđeli.

2. Od njih sam sve čuo, te sam razumeo što sam video; ono što se neće dogoditi u ovom naraštaju, nego u naraštaju koji će ga u dalekoj budućnosti naslediti zbog izabranih.

3. Na temelju njihovog izveštaja ja sam govorio i razgovarao s Njim koji će izaći iz svog prebivališta, Svetim i Moćnim, Bogom sveta:

4. koji će u budućnosti sići na brdo Sinaj; pojaviće se sa svojom vojskom; i ukazaće se u snazi svoje nebeske moći.

5. Svi će biti u strahu, i Stražari će biti užasnuti.

6. Strahovaće i drhtaće na svim krajevima zemlje. Goleme planine se se zatresti, a visoka brda će se ulegnuti topeći se poput meda u vatri. Zemlja će biti potopljena i sve što postoji iščeznuće. Svakoga će stići sud, čak i pravedne.

7. Ali, njima će On dati mir: sačuvaće izabrane i prema njima će biti milostiv.

8. Potom će svi pripasti Bogu, radosni i blagosloveni, te će ih osvetliti sjaj Božanstva.

21   *uz isključenje. N.B. Reči u kurzivu zamenjuju zgradu. U beleškama se one koriste za označavanje doslovnog smisla.*

22   *koji bejaše na nebesima*

II POGLAVLJE

Gle, on dolazi s deset hiljada svojih svetaca da bi nad njima izvršio pravdu i uništio zle i osudio sve telesne²³ za sve što su grešni i bezbožni počinili protiv njega.²⁴

23 od tela
24 Citat u Judinoj poslanici 14, 15.

III POGLAVLJE

1. Svi koji su na nebesima znaju šta se onde čini.²⁵

2. Oni znaju da nebeska svetleća tela ne menjaju svoje putanje; da svako redovno izlazi i zalazi, svako u svoje doba, ne kršeći zapovesti koje su primila. Oni posmatraju zemlju i razumeju šta se onde čini, od njenog početka do kraja.

3. Oni vide da je svako Božje delo nepromenljivo u vreme svog pojavljivanja. Oni promatraju leto i zimu: znajući da je čitava zemlja ispunjena vodom, te da je osvežavaju oblak, vlaga i kiša.

25 radi

IV POGLAVLJE

Oni posmatraju svako stablo kako ogoleva i kako mu opada lišće, izuzev onih četrnaest stabala koja nisu podložna promenama; koja od davnina čekaju na novi *list*, za dve ili tri zime.

V POGLAVLJE

Oni posmatraju i letnje dane znajući da je od početka nad njom sunce; dok vi, zbog vrućine sunca, tražite skriveno i senovito mesto; dok se zemlja suši od nemilosrdne vrućine, pa zarad nje ne možete hodati ni po njoj ni po stenama.

VI POGLAVLJE

1. Oni posmatraju kako stabla, kada zazelene, rađaju plodovima; razumevajući sve i znajući da On, koji zauvek živi, sve to za vas čini:

2. *Da* su dela na početku svake godine, da su sva njegova dela njemu podložna i nepromenljiva; ali, kako je Bog odredio, sve stvari moraju se završiti.

3. Oni takođe vide kako mora i reke zajedno završavaju svoja dela:

4. *ali*, vi ne trpite strpljivo niti ispunjavate zapovesti Gospodnje, nego grešite i vređate njegovu veličinu; i vaša nečista usta izgovaraju zle reči protiv njegove veličine.

5. Vi, uskogradi, nećete imati mira!

6. Stoga ćete proklinjati svoje dane, te će iščeznuti godine vaših života; večno će prokletstvo biti višestruko, a milost vam neće biti udeljena.

7. U te dane napustićete svoj mir dok će vas pravednici večno prezirati, a grešnici stalno proklinjati;

8. *proklinjaće* vas s bezbožnima.

9. Izabrani će imati svetlost, radost i mir; oni će naslediti zemlju.

10. Ali vi, bezbožni, bićete prokleti.

11. Tada će izabranima biti data mudrost i oni će živeti, i više neće grešiti u bezbožnosti i oholosti nego će se, budući razboriti, poniziti i neće ponoviti greh.

12. Njihova kazna neće biti doživotna niti će oni umreti u mukama i gnevu, nego će broj njihovih dana²⁶ biti završen, te će oni ostariti u miru dok će godine njihove sreće biti umnožene radošću i mirom, zauvek, za čitavog njihovog postojanja.

VII POGLAVLJE [II. DEO²⁷]

1.²⁸Kada su se u te dane sinovi ljudski namnožili, rodiše im kćeri, ljupke i lepe.

2. Kada ih ugledaše anđeli, sinovi neba, zaljubiše se u njih međusobno govoreći: "Izaberimo za se žene iz roda čovečjega i začnimo decu."

3. Njihov vođa Samjaza na to reče: "Bojim se da ste možda nesposobni za taj poduhvat;

4. te da ću ja sam patiti zbog tog teškog zločina."

5. Ali oni mu odgovoriše: "Kunemo se;

6. i obavezujemo se uzajamnim prokletstvima da svoje namere nećemo promeniti nego ćemo izvršiti što smo naumili."

7. Potom se svi zakleše i obavezaše se uzajamnim prokletstvima. Ukupno dve stotine njih sidoše na Ardis, vrh planine Armon.

8. Ta planina se, stoga, naziva²⁹ Armon jer su se na njoj zakleli i obavezali uzajamnim prokletstvima.

9. Ovo su imena njihovih poglavara: Samjaza, koji im bejaše vođa, Urakabameel, Akibeel, Tamiel, Ramuel, Danel, Azkeel, Saraknjal, Asael, Armers, Batraal, Anane, Zavebe, Samsaveel, Ertael, Turel, Jomjael, Arazjal. To bejahu poglavari dvesta anđela, a svi ostali bejahu s njima.

10. Potom svaki izabra i uze ženu, kojoj se približi i s njom nastani; podučavahu ih vradžbinama, zazivanju i razlikovanju korenja i drveća.

27 II deo Pariskog rukopisa; imena transkribovao Vojd (Woide)

28 Ovde započinju prva dva odlomka koje je Sincelus preuzeo iz grčke verzije i završavaju se 15. stihom X poglavlja.

29 Tu planinu oni nazvaše

- 11.³⁰Žene³¹ potom začnu i rode divove,
 12. i svaki bejaše visok trista lakata. Oni proždreše sve što ljudski rad stvori, te postade nemoguće hraniti ih;
 13. kada se okrenuše protiv ljudi da bi ih proždrlili;
 14. i kada počеше ranjavati ptice, zveri, gmazove i ribe, kako bi im jeli meso i pili krv;
 15 tada zemlja prezre nepravedne.

30 Čini se da ovaj i sledeći stihovi ovog poglavlja, odnosno, 11, 12, 13, 14, 15, pripadaju narednom poglavlju, pa bi možda trebalo da se umetnu između 8. i 9. stiha tog poglavlja. Naime, oni su tako smešteni u grčkom fragmentu koji navodi Sincelus.

31 One

VIII POGLAVLJE

1. Azazjel je, štaviše, podučio ljude izradi mačeva, noževa, štitova, izradi ogledala³², upotrebi boje, ulepšavanju obrva, *upotrebi* svakovrsnog dragog i probranog kamenja, i svim vrstama boja, te svet bejaše izmenjen.
 2. Bezbožnost se širila; bludničilo se posvuda; i oni su grešili i pokvarili se na sve načine.
 3. Amazarak je podučio sve vračeve i delitelje korenja;
 4. Armers je *podučavao* razrešenje vradžbina;
 5. Barkajal je *podučavao* posmatrače zvezda;
 6. Akibeel je *podučavao* o znakovima;
 7. Tamiel je *podučavao* astronomiju;
 8. a Asaradel je *podučavao* kretanje meseca.
 9. A ljudi, budući uništeni, plakahu; i njihov glas odjeknu do nebesa.

32 učinio da vide ono što je iza njih.

IX POGLAVLJE

1. Tada Mihailo i Gavriilo, Rafailo, Surjal i Urilo pogledaše dole s nebesa, i videše koliko je krvi proliveno na zemlji, i svu nepravdu koja na njoj bejaše počinjena, te rekoše: To je glas njihovog plača;

2. zemlja lišena svoje dece kriknula je čak do nebeskih vrata.

3. A sada se vama, o, nebeski sveci, ljudske duše žale govoreći: "Postignite za nas pravdu³³ kod Svevišnjega." Potom rekoše svom Gospodu, Caru: "Ti si Gospodar gospodara, Bog bogova, Car careva. Prestolje tvoje slave je za sve vekove vekova, i tvoje se ime na vekove sveti i slavi. Ti si blagosloven i slavljen.

4. Ti si sve stvorio; ti imaš moć nad svim stvarima; i sve su stvari pred tobom otvorene i vidljive. Ti sve imaš, i ništa od tebe ne može biti skriveno.

5. Ti si video šta je učinio Azazjel, kako je sve vrste podučavao nepravdi na zemlji razotkrivši svetu sve skriveno što se čini na nebesima.

6. Samjaza je takođe podučavao vračarstvu; njemu si dao vlast nad njegovim drugovima. Zajedno su otišli kćerima ljudskim, ležahu s njima; onečistiše se;

7. i otkriše im zločine.

8. I žene su rodile divove.

9. Tako se čitava zemlja ispunila krvlju i nepravdom.

10. Gledajte sada duše mrtvih koje plaču.

11. I kukaju sve do nebeskih vrata.

12. Njihove se jadikovke uzdižu; oni ne mogu pobeći od nepravde koja je počinjena na zemlji. Ti poznaješ sve stvari pre nego što nastanu.

33 Donesite nam pravdu od

13. Ti znaš te stvari i ono što su učinili, pa ipak nam ne govoriš.

14. Šta bi im, na temelju toga, trebalo učiniti?"

X POGLAVLJE

1. Tada progovori Svevišnji, Veliki i Sveti;
2. i posla Arsajalajura (Asarjaljol) sinu Lamehovom;
3. govoreći: „Reci mu u moje ime: ‘Sakrij se.’
4. Potom mu objasni kakvo će se uništenje dogoditi; jer, sva će zemlja nestati; vode potopa preplaviće čitavu zemlju i sve stvari na njoj biće uništene.
5. Sada ga poduči kako da pobegne da bi njegovo seme moglo ostati na zemlji.“
6. Gospod takode kaza Rafailu: „Sveži Azazjelove ruke i noge; baci ga u tamu; i, otvorivši pustinju u Dudaclu, onde ga baci.
7. Svali na nj golemo i šiljasto kamenje i prekrij ga tamom;
8. onde će doveka ostati; prekrij mu lice da ne bi video svetlo.
9. A na veliki Sudnji dan neka bude bačen u vatru.
10. Obnovi zemlju koju anđeli pokvariše; i navesti joj život da bih je mogao oživeti.
11. Svi ljudski sinovi neće iščeznuti zarad svake tajne kojima su ih Stražari uništili, i kojima su podučavali svoje potomke.
- 12 Sva je zemlja pokvarena zbog Azazjelovog nauka.³⁴ Stoga, njemu pripiši sav zločin.”
13. I Gavrilu Gospod reče: “Idi okrutnima, pokvarenima, deci bluda; i uništi decu bluda, potomke Stražara, koji su među ljudima; pronadi ih i nahuškaj³⁵ jedne protiv drugih. Neka iščeznu u međusobnom pokolju; jer, trajanje dana neće biti njihovo.

34 — Azazjelovim naukom

35 pošalji

14. Oni će te zaklinjati, ali njihovim očevima neće se ispuniti želje; jer, oni će se nadati večnom životu želeći da svaki od njih poživi pet stotina godina.“

15. Mihailu takode Gospod kaza: „Idi i objavi Samjazi njegov zločin, i njegovim drugovima koji su bili sa ženama, da bi se mogli onečistiti svom njihovom nečistoćom. A kada svi njihovi sinovi budu ubijeni, kada izgube svoje ljubljene, sveži ih za sedamdeset naraštaja ispod zemlje, sve do Sudnjeg dana i Uništenja, sve dok sud, koji će trajati večno, ne bude završen.³⁶

16. Tada će oni biti odvedeni u najdublje dubine ognja u mukama; i u zatočeništvu će ostati zauvek zatvoreni.

17. Odmah nakon toga on će, zajedno s njima, izgoreti i iščeznuti; oni će biti svezani sve do uništenja mnogih naraštaja.

18. Uništi sve duše ogrezle u lenjosti, i potomke Stražara jer oni su zlostavljali čovečanstvo.

19. Neka svaki tlačitelj iščezne s lica zemlje;

20. neka svako zlodelo bude uništeno;

21. neka se pojavi cvet pravednosti i ispravnosti, a njegov plod³⁷ neka postane blagoslov.

22. Pravednost i ispravnost zauvek će biti ispunjene zadovoljstvom.

23. Potom će svi sveti zahvaljivati i živeti dok ne rode hiljadu dece, za čitavo doba njihove mladosti, te će njihovi sabati biti završeni u miru. U te dane zemlja će se negovati u pravednosti; posvuda će biti zasađeno drveće, te će sva zemlja biti ispunjena blagoslovom; na njoj će biti zasađeno svako drvo zadovoljstva.

24. Na njoj će biti zasađeni vinogradi; a vinogradi koji će na njoj biti zasađeni rodiće sitim plodom; svako seme na njoj posejano biće hiljadu puta umnoženo; a jedna mera maslina rodiće deset preša ulja.

25. Očisti zemlju od svakoga tlačenja, od svake nepravde, od svakog zločina, od svake bezbožnosti i od svega nečistog na njoj počinjenog. Iskoreni ih sa zemlje.

26. Tada će sva deca od roda ljudskog biti pravedna, a svi će mi narodi odavati božanske počasti i blagosiljaće me; i svi će me obožavati.

36 — Ovde završavaju prva dva Sinceusova odlomka.

37 a delo pravednosti i ispravnosti

27. Zemlja će biti očišćena od svake pokvarenosti, od svakoga zločina, od svake kazne i od svake patnje; i ja više neću na nju slati potop, iz naraštaja u naraštaj, zauvek.

28. U te dane otvoriću blaga blagoslova koja su na nebesima, da bi sišla na zemlju i na sva dela i napore čovekove.

29. Mir i jednakost biće sa sinovima ljudskim u sve dane sveta, u svakom njegovom naraštaju.”

(Nema XI POGLAVLJA³⁸)

XII POGLAVLJE [III DEO³⁹]

1. Od svega toga Enoh bejaše skriven; niko od sinova ljudskih nije znao gde se krio, gde je bio i šta se dogodilo.

2. U svoje dane on bejaše sasvim obuzet svetima i Stražarima.

3. Ja, Enoh, blagosiljao sam velikoga Gospoda i Cara mira.

4. I, gle, Stražari me nazvaše Enohom piscem.

5. I Gospod mi reče: “Enoš, pišće pravednosti, idi i reci Stražarima nebeskim, koji napustiše prostrano nebo i svoje trajno prebivalište, koji su se onečistili sa ženama;

6. i jalovo činili kao što čine sinovi ljudski uzimajući sebi žene, i koji su se na zemlji jako pokvarili;

7. da na zemlji nikada neće postići mira, i da im gresi neće biti oprošteni. Jer, neće se radovati u svojim potomcima; gledaće pokolj svojih ljubljenih; oplakivaće propast svojih sinova; i zauvek će moliti; ali nikada neće dobiti milost i mir.”

XIII POGLAVLJE

1. Nadalje, Enoh kaza Azazjelu: „Ti nećeš imati mira. Velika je kazna protiv tebe izrečena. On će te svezati;

2. nećeš dobiti ni olakšanja, ni milosti, ni pomoći, zbog zlostavljanja koje si činio;

3. i zbog svakog bogohulnog čina, tlačenja i greha koje si otkrio ljudskoj deci.”

4. Potom sam, odlazeći od njega, svima govorio;

5. i sve ih obuze strah i zadrhtaše;

6. zaklinjaše me da za njih napišem molbu da bi dobili oprostaj; i da bih učinio da se njihova molitva uzdigne do Boga na nebu; jer, oni mu se od tada više nisu mogli obraćati sami niti podizati pogled ka nebu zbog sramotnog prestupa, zbog kojeg im se sudilo.

7. Potom zapisah njihovu molitvu i poziv u pomoć, za njihove duhove, za sve što počinise, da bi mogli dobiti oprostaj i spokoj.

8. Potom sam prešao vode Danbadana, koji je zdesna, na zapadu Armona, čitajući zapis njihove molitve sve dok nisam zaspao.

9. I dođe mi san, i nada mnom se pojaviše viđenja. Pao sam i video kaznu o kojoj je trebalo da izvestim sinove neba i da ih ukorim. Kada sam se probudio, pošao sam njima. Svi su se okupili, plačući i zastrtih lica, u Ubelsejaelu, između Libana i Senesera.

10. Ispriповедih im sva svoja viđenja i san koji usnih;

11. i započeh izgovarati ove pravedne reči koreći Stražare nebeske.

XIV POGLAVLJE

1. Ovo je knjiga pravednih reči i prekora Stražar(im)a, koji pripadaju svetu, prema onome što je On, Sveti i Veliki, zapovedio u viđenju. U svom snu video sam da sada govorim telesnim jezikom i svojim dahom, koji Svevišnji stavi u usta ljudi da bi njime mogli govoriti.

2. I razumevati srcem. Kako je on stvorio i ljudima dao moć shvatanja reči razumevanja, tako je stvorio i meni dao moć opominjanja Stražara, potomaka neba. Zapisah vašu molbu; i u viđenju mi bi pokazano da vašem zahtevu neće biti udovoljeno sve dok postoji svet.⁴⁰

3. Vama je suđeno: vaš zahtev neće biti ispunjen.

4. Od sada nadalje, nikada se nećete uzdići na nebo; On reče da će vas na zemlji vezati sve dok postoji svet.

5. Ali, pre svega, bićete svedoci propasti svojih ljubljenih sinova; nećete ih imati nego će pred vama pasti posećeni mačem.

6. Ni za njih ni za se nećete postići milost;

7. nego ćete u tišini plakati i preklinjati. Reči knjige koju ja napisah.

8. I pokaza im se viđenje.

9. I gle, u tome viđenju pozvaše me oblaci i magla;⁴¹ nemirne zvezde⁴² i bleskovi munja privukoše me i teraše napred, dok su vetrovi u viđenju pomagali moj let ubrzavajući ga.⁴³

10. Oni me podigoše do nebesa. Nastavio sam, sve dok nisam stigao do

40 U svim danima sveta

41 Oblaci me pozvaše, i magla me pozva

42 Brzo kretanje zvezda

43 Požurujući me

zida izgrađenog od kamenja od kristala.⁴⁴ Okruživao ga je titrajući plamen,⁴⁵ koji me ispuni ježom.

11. I uđoh u taj titrajući plamen;

12. i dodoh blizu prostranog prebivališta, takođe izgrađenog od kristalnoga kamenja. I njegovi zidovi, kao i podovi, bejahu oblikovani od kristalnog kamenja, i tlo bejaše kristalno. Njegov krov podsećeo je na nemirne⁴⁶ zvezde i bleskove munje; i među njima bejahu heruvimi od ognja u olujnom nebu.⁴⁷ Vatra je gorela oko njegovih zidova, i vrata bejahu ognjena. Kada sam ušao u to prebivalište, ono bejaše vruće poput vatre i hladno poput leda. Ne bejaše ni traga milini ili životu. Obuze me strah i jezivo drhtanje.

13. Strašno uznemiren, dršćući sam pao na lice. U viđenju ugledah;

14. još jedno prebivalište, prostranije od prethodnog, čiji mi svaki ulaz bejaše otvoren, uzdignut usred treperavog plamena.

15. On bejaše toliko sjajan, veličanstven i golem, da je nemoguće opisati njegovu raskoš i veličinu.

16. Njegov je pod goreo; nad njim bejahu munje i nemirne zvezde, dok je na krovu divlje gorela vatra.

17. Pomno sam ga razgledao i zaključio da se u njemu nalazi uzdignuto prestolje;

18. koje se činilo kao da je od mraza; oblikom je podsećalo na kuglu sjajnoga sunca; i onde bejaše glas heruvima.

19. Iz dna tog moćnog prestola izvirale su ognjene reke.

20. Beše nemoguće gledati ga.

21. Na njemu je sedela jedna velika slava;

22. čija haljina bejaše sjajnija od sunca, i belja od snega.

23. Nijedan anđeo nije mogao prodreti do lica Njegovog, Slavnog i Blistavog; niti Ga je ijedan smrtnik mogao gledati. Oko njega bejaše oganj.⁴⁸

24. Veliki se oganj uzdizao i pred Njim; tako Mu se niko od mnoštva onih koji Ga okruživahu nije mogao približiti. Njemu nije bilo potrebno

44 kristala

45 plameni jezik.

46 kretanja

47 a njihovo nebo (tj. čije nebo) bejaše voda.

48 Oganj plamtećeg ognja

sveto savetovanje.⁴⁹ Pa ipak, posvećeni koji Mu bejahu blizu, nisu se od Njega udaljavali ni noću ni danju; niti su Ga napuštali. Ja se takođe bejah daleko odmaknuo, zastrtoga lica, dršćući. Tada me Gospod vlastitim ustima pozva govoreći: „Pristupi ovamo, Enoše, na moju svetu reč.”

25. I On me podiže privukavši me čak blizu ulaza. Oko mi beše uprto u tlo.

49 Nije mu trebao sveti savet

XV POGLAVLJE

1. Potom, obraćajući mi se, On progovori i reče:⁵⁰ "Čuj, ne boj se, o pravedni Enoše, ti pišće pravednosti:⁵¹ pristupi i čuj moj glas. Idi i reci Stražarima nebeskim koji te poslaše da za njih moliš: Vi morate moliti za ljude, a ne ljudi za vas.

2. Zašto ste napustili prostrano i sveto nebo koje je večno, i legli sa ženama; zašto ste se oskrnavili s kćerima ljudskim; zašto ste sebi uzeli žene; i ponašali se poput zemaljskih sinova, te začeli bezbožne potomke?⁵²

3. Vi, duhovni, sveti, koji imaste život⁵³ koji je večan, onečistili ste se s ženama; začeli ste u telesnoj krvi; žudeli ste u ljudskoj krvi; i činili poput onih koji su meso i krv.

4. Ovi, međutim, umiru i nestaju.

5. Dadoh im, stoga, žene da bi s njima mogli stanovati; da bi od njih bili rođeni sinovi; i da bi se to moglo preneti na zemlju.

6. Ali, vi ste od početka učinjeni duhovnima imajući život koji je večan, i zauvek nepodložan smrti.⁵⁴

7. Za vas, stoga, nisam stvorio žene jer, kao duhovnima, vama je mesto na nebesima.

8. ⁵⁵Sada će divovi, koji bejahu rođeni od duha i tela, na zemlji biti prozvani zlim duhovima, i njihovo će prebivalište biti na zemlji. Zli duhovi izaći će iz svog mesa, jer bejahu stvoreni odozgo; njihov početak i prvobitni

50 reče svojim glasom.

51 O Enoše, o pravedniče i pišće pravednosti

52 divove

53 koji živite život

54 u svim generacijama sveta

55 Treći Sincelusov odlomak započinje ovde, a završava se prvim stihom sledećeg poglavlja.

temelj bejahu od svetih Stražara. Zli duhovi biće na zemlji, i biće prozvani duhovima zlih. Prebivalište duhova neba biće na nebu; ali, na zemlji će biti prebivalište zemaljskih duhova, rođenih na zemlji.

9. Duhovi divova biće poput oblaka koji će tlačiti, kvariti, zaposedati, ratovati i ranjavati zemlju.

10. Oni će prouzrokovati očaj. Neće jesti hranu; biće žedni; biće skriveni, te neće⁵⁶ ustati protiv sinova ljudskih i protiv žena; jer, oni će doći u dane pokolja i uništenja.

56 i ti duhovi neće. Ž. D Sasi (G. De Sacy) smatra da smisao, umesto odrične reči, zahteva potvrdu

XVI POGLAVLJE

1. Što se smrti divova tiče, gde god njihovi duhovi napuste njihova tela, neka se njihovom mesu, koje je raspadljivo, ne sudi. Tako će oni nestati, sve do dana velikog uništenja velikoga sveta. Uništenje će stići⁵⁷ Stražare i bezbožne.

2. A Stražarima, koji te poslaše da za njih moliš, koji u početku bejahu na nebesima,

3. reci: „Bili ste na nebesima; međutim, skrivene stvari nisu vam bile otkrivene; pa ipak ste spoznali zlosrećnu tajnu.

4. I nju ste otkrili ženama u okorelosti srca svojih, i po toj tajni žene i ljudi množili su zla na zemlji.”

5. Reci im: „Nikada nećete imati mira.”

57 On će biti uništen zbog

XVII POGLAVLJE [DEO IV⁵⁸]

1. Oni me podigoše na izvesno mesto⁵⁹ gde je gorela vatra; i, kada bi poželeli, uzimahu ljudska obličja.

2. Odukoše me na prostrano mesto, na planinu čiji je vrh sezao do neba.

3. I na krajnjim tačkama toga mesta, gde je bilo najdublje, videh posude od svetlosti i groma. Onde bejaše vatreni luk, i strele u njihovom tobolcu, vatreni mač i sve vrste munja.

4. Potom me podigoše do uzburkane rečice,⁶⁰ i vatre na zapadu, koja prima sve zalaske sunca. Stigoh do ognjene reke koja je tekla poput vode i ulivala se u veliko more na zapadu.

5. Videh svaku veliku reku, sve dok nisam stigao do velike tame. Otišao sam tamo gde svi telesni odlaze; i ugledah planine tame koja tvori zimu, i mesto iz kojeg izvire vode svih ponora.

6. Videh takođe ušća svih reka na svetu, i ždrelo dubine.

58 Pariski rukopis u kojem je izostavljen naslov: XVII poglavlje, iako je deo označen.

59 jedno mesto

60 do vode života, koja je govorila

XVIII POGLAVLJE

1. Potom sam razgledao posude svih vetrova videvši da su doprinele ukrašavanju⁶¹ svega stvorenog i očuvanju temelja zemlje.

2. Razgledao sam kamen koji pridržava uglove zemlje.

3. Takođe videh četiri vetra koji nose zemlju i nebeski svod.

4. I videh vetrove koji su na uzvišenom nebu,⁶²

5. uzdižući se između neba i zemlje, i tvoreći stubove neba.

6. Videh vetrove koji prevrću nebo, koji uzrokuju da kugle sunca i zvezda zalaze; i nad zemljom videh vetrove koji podupiru oblake.

7. Videh stazu anđela.

8. Na krajnjoj tački zemlje videh nebeski svod nad njom. Potom nastavih prema jugu;

9. gde je, noću i danju, gorelo šest planina od veličanstvenog kamenja; tri na istoku i tri na jugu.

10. One na istoku bejahu od kamenja raznih boja; jedan kamen bejaše bele a drugi srebrne boje. One na jugu bejahu od crvenog kamena. Srednja planina dosezala je do neba, poput prestola Božjeg; prestola načinjenog od alabastera, čiji vrh bejaše od safira. Takođe videh gorući oganj iznad⁶³ svih planina.

11. Onde videh mesto na drugoj strani prostranog područja, gde se skupljahu vode.

12. Takođe videh zemaljske izvore, duboko u plamenim stubovima neba.

61 da su u njima ukrasi

62 visini neba

63 koji je bio iznad

13. A na stubovima neba ugledah nebrojene vatre koje se nisu uzdizale u visine niti spuštale u dubine. Iznad tih izvora videh mesto koje nad sobom nema ni svoda ni neba, a pod sobom nema čvrstog tla. Nad njim ne bejaše voda niti išta krilato. Mesto bejaše pusto.

14. Onde videh sedam zvezda, poput golemih plamtećih planina i poput duhova koji me preklinjahu.

15. Tada anđeo reče: „Sve do svršetka neba i zemlje ovo mesto biće tamnica zvezda i neprijatelj neba.

16. Zvezde koje se kotrljaju u vatri jesu one koje su prekršile Božju zapovest pre nego što je njihovo vreme došlo; jer, one ne dolaze u svoje primereno doba. Stoga se On uvredio i svezao ih sve dok ih u tajnoj godini ne stigne kazna za njihove zločine.”

XIX POGLAVLJE

1. Tada Urilo reče: „Ovde su anđeli, koji življahu sa ženama, imenovali svoje vode;

2. A kako bejahu brojni, pokvarili su ljude i naveli ih na zlo, te su ovi žrtvovali đavolima kao da su bogovi. Na veliki dan stići će ih kazna i biće uništeni. Sudiće se i njihovim ženama koje su zavele anđele nebeske i navele ih da ih slave.”

3. Samo ja, Enoh, videh svršetak svih stvari. Nijedno ljudsko biće nije videlo šta ja videh.

XX POGLAVLJE

1. Ovo su imena anđela koji stražare.

2. Urilo, jedan od svetih anđela, koji stražari nad⁶⁴ jadikovkama i užasom.

3. Rafailo, jedan od svetih anđela, koji stražari nad duhovima ljudi.

4. Raguilo, jedan od svetih anđela, koji kažnjava svet i svetleća tela.

5. Mihailo, jedan od svetih anđela, koji, stražareći nad ljudskom vrlinom, zapoveda narodima.

6. Sarakilo, jedan od svetih anđela, koji stražari nad duhovima dece grešnika.

7. Gavriilo, jedan od svetih anđela, koji stražari nad Ikisatom⁶⁵, nad rajem i nad heruvimima.

64 jer on je taj koji

65 Ikisat - to je, čini se, vlastito ime

XXI POGLAVLJE

1. Tada načinih krug do mesta na kojem ništa ne bejaše dovršeno.

2. I onde ne videh veličanstvena dela uzvišenog neba ili zemlje, nego pustinju, голу i jezivu.

3. Onde takođe videh sedam nebeskih zvezda zajedno svezanih, poput golemih planina i plamtećeg ognja. Viknuh: „Zbog kojeg su zločina one svezane, i zašto su ovde smeštene?” Urilo, jedan od svetih anđela koji bejaše sa mnom i koji me vodio, tada odgovori: „Enoše, zašto pitaš; zašto razmišljaš i znatiželjno zapitkuješ? Zvezde su to koje prekršiše zapovest Svevišnjeg Boga; stoga su ovde svezane sve dok beskonačan broj dana njihovih zločina ne bude dovršen.”

4. Odatle sam, potom, prešao na drugo strašno mesto.

5. Onde videh delovanje velikog ognja, plamtećeg i bleštavog, koji bejaše podeljen po sredini. Ognjeni stubovi dosežali su dno ponora i dubok bejaše njihov silazak. Ali, nisam im mogao odrediti ni meru ni izvorište. Tada povikah: „Kako je strašno ovo mesto i kako ga je teško istražiti!”

6. Urilo, jedan od svetih anđela koji bejahu sa mnom, odgovori: „Enoše, zašto si uzbuđen i zapanjen ovim strašnim mestom patnje? Ovo je tamnica anđela, i oni će ovde zauvek ostati.”

XXII POGLAVLJE [V. DEO⁶⁶]

1. Odatle nastavih do drugog mesta, gde videh golemu i prostranu planinu na zapadu, čvrstu stenu i četiri ljupka mesta.

2. Iznutra bejaše duboka, prostrana i veoma glatka; glatka kao da je izvaljana: bejaše ujedno duboka i mračna.

3. Potom Rafailo, jedan od anđela koji bejahu sa mnom, progovori: „Ovo su ljupka mesta gde će se okupiti duhovi, duše umrlih; ona su za njih oblikovana; i ovde će se okupiti sve duše sinova ljudskih.

4. Ovde će prebivati sve do Sudnjeg dana i dok ne stigne njihovo vreme.

5. Njihovo će vreme dugo trajati, sve do Sudnjeg dana.” I videh duhove umrlih sinova ljudskih; i njihovi glasovi dopirahu do neba, optužujući.⁶⁷

6. Potom upitah Rafaila, anđela koji bejaše sa mnom: „Čiji je to duh, čiji glas dopire do neba i optužuje?”

7. On mi odgovori: „To je duh Avelja, koga je ubio njegov brat Kain; i koji će optužiti toga brata⁶⁸ čije će seme iščeznuti s lica zemlje;

8. njegovo će seme iščeznuti iz semena ljudske rase.”

9. Potom upitah o njemu i opštoj kazni: „Zašto je jedan odvojen od drugoga?” On mi odgovori: „Među duhovima mrtvih izvršene su tri podele. Duhovi pravednih odvojeni su na sledeći način:

10. ponorom, vodom i svetlošću nad njom.

11. Na isti način se, kada umru i budu pokopani, odvajaju grešnici; njih ne stiže kazna za života.

66 Pariski rukopis

67 Okrivljujući ili koreći

68 on će ga optužiti

12. Ovde se odvajaju njihove duše. Ali, neizmerna će biti njihova patnja sve do vremena velike kazne, izгона i muka večno prokletih, čije su duše kažnjene i onde zauvek svezane.

13. I tako bejaše od početka sveta. Duše žalosnih bejahu odvojene od duša onih koji čekaju njihovo uništenje da bi ih poubijali u dan grešnika.

14. Za duše nepravednih i grešnika bejaše stvorena⁶⁹ posuda; za duše onih koji počinise zločin i drugovaše s bezbožnicima kojima nalikuju. Njihove duše neće biti uništene na Sudnji dan niti će se uzdići iz ovoga mesta." Tada blagoslovi Boga,

15. i reko: „Blagosloven budi, moj Gospode, Gospodaru slave i pravednosti, koji nad svime caruješ u sve vekove vekova."

XXIII POGLAVLJE

1. Odatle pođoh na drugo mesto, prema zapadu i zemaljskim visinama.
2. Onde ugledah oganj koji je goreo bez prestanka, danju i noću, uvek jednako jak.
3. Upitah: „Šta je to što nikada ne prestaje?"
4. Raguilo, jedan od svetih anđela koji bejahu sa mnom, odgovori:
5. „Ovaj plamteći oganj, koji se proteže prema zapadu, oganj je nebeskih svetlećih tela."

XXIV POGLAVLJE

1. Odatle podoh na drugo mesto, gde ugledah ognjenu planinu koja blešti danju i noću. Približih joj se i ugledah sedam različitih veličanstvenih planina.

2. Njihove stene bejahu sjajne i lepe; sve bejahu sjajne i lepe; i površina im bejaše lepa. Tri planine bejahu na istoku i jedna na drugoj; tri na jugu, slično postavljene. Bejahu onde i duboke doline, koje se nisu doticale. A sedma planina bejaše između njih. Sve su nalikovale prestolu, a okruživalo ih je mirisno drveće.

3. Među tim drvećem bejaše i drvo večnog mirisa. Ni među mirisnim drvećem u Edenu ne bejaše takvog. Njegovo lišće, cveće i grane nikada ne venu, a plod mu je divan.

4. Plod mu nalikuje palminom grozdu. Viknuh: „Gle! Ovo je drvo božansko, list mu je lep a plod oku ugodan.” Potom Mihailo, jedan od svetih i slavnih anđela koji bejahu sa mnom, i onaj koji im stoji na čelu, odgovori:

5. „Enoš, zašto zapitkuješ o mirisu ovoga drveta?”

6. Zašto si znatiželjan?”

7. Ja, Enoh, tada rekoh: „Željan sam znanja o svemu, posebno o ovom drvetu.”

8. On reče: „Planina koju vidiš, čiji vrh nalikuje prestolu Gospodnjem, biće presto na kojem će sedeti sveti i veliki Gospod slave, večni Car, kada dođe i side na zemlju u dobroti.

9. A ono drvo prijatnog mirisa, ne telesnoga smrada,⁷⁰ niko neće dotaknuti sve do vremena velikoga suda. Kada svi budu kažnjeni i zauvek uništeni, njega će naslediti pravedni i ponizni. Plod ovog drveta biće dat izabranima.

Jer, na severu će život biti posejan, na svetom mestu, u prebivalištu večnog Cara.

10. Tada će se svi radovati i uzdići u Svetome. Sladak miris prožeće njihove kosti; i oni će, poput svojih otaca, dugo živeti na zemlji; za života ih neće snaći tuga, nevolja, nesreća niti kazna.”

11. Blagoslovih Gospoda slave, večnoga Cara, jer je ovo drvo pripremio svecima, oblikovao ga i objavio da će im ga On dati u nasleđe.

XXV POGLAVLJE

1. Odatle podoh prema središtu zemlje i videh radosno i plodno mesto, gde su grane neprestano nicala iz drveća koje onde bejaše zasađeno. Na tom mestu ugledah svetu planinu, a u njenom podnožju, na istoku, videh vodu koja je tekla prema jugu. Takođe na istoku videh drugu planinu, jednako visoku; a između njih bejahu duboke, ali ne i široke doline.

2. Voda je tekla prema planini na zapadu; ispod vode bejaše još jedna planina.

3. U njenom podnožju bejaše dolina, ali ne široka; između njih bejahu druge duboke i suve doline koje se protezahu do vrha drveta. Sve te doline, duboke, ali ne široke, sastojahu se od čvrstih stena u kojima bejaše zasađeno drveće. Začuden, posmatrah stene i doline.

XXVI POGLAVLJE

1. Potom rekoh: „Kakvo je značenje ove blagoslovene zemlje, ovoga golemog drveća i proklete doline između njih?”

2. Urilo, jedan od svetih anđela koji bejahu sa mnom, odgovori: „Ova dolina je najprokletija od svih večno prokletih. Ovde će se okupiti svi koji govorahu protiv Boga i Njegove slave. Ovde će se okupiti. Ovo će biti njihovo područje.

3. U poslednjim danima oni će pred svecima biti pravedno kažnjeni, dok će oni koji primiše milost, zauvek, u sve dane svog života, blagosiljati Boga, večnoga Cara.

4. A u vreme kazne, blagosiljaće Ga zarad milosti Njegove koju im je pružio.” Blagoslovih tada Boga obraćajući Mu se i spominjući se Njegove veličine.

XXVII POGLAVLJE

1. Odatle pođoh prema istoku, u središte planine u pustinji, od koje videh samo ravnu površinu.

2. Planina bejaše prepuna drveća od semena o kojem se govorilo; a voda se slivala na nju.

3. Onde se pojavi slap sastavljen od mnogih slapova, koji se slivahu na zapad i istok. Na jednoj strani bejaše drveće, na drugoj voda i vlaga.

XXVIII POGLAVLJE

1. Iz pustinje pođoh na drugo mesto, prema istočnoj strani te planine kojoj se približih.

2. Onde videh probrano drveće, posebno ono koje daje mirisne lekove i mirisnu smolu;⁷¹ i raznolika stabla.

3. Nedaleko od nje, nad njima, uzdizala se istočna planina.

71 drveće suda, posebnog, slatkog mirisa mirte

XXIX POGLAVLJE

1. Takođe ugledah drugo mesto, gde bejahu doline čije vode nikada ne presušuju.
2. Onde videh božansko drvo, čiji je miris sličan Zasakinonovom.
3. U dolinama videh cimetovo drvo slatkog mirisa. Odatle podoh prema istoku.

XXX POGLAVLJE

1. Videh još jednu planinu s drvećem, iz koje je tekla voda poput Neketra. Njeno ime bejaše Sarira i Kalboneba. Na toj planini ugledah još jednu na kojoj je raslo drveće Alve.
2. To drveće bejaše puno plodova, poput bademova drveća, i snažno; a kada bi rodilo plodom, on bejaše mirisniji od svih mirisa.

XXXI POGLAVLJE

1. Posle svega toga, razgledajući severne ulaze iznad planina, videh sedam planina na kojima je u izobilju rastao nar, miomirisno drveće, cimet i papirus.
2. Odatle podoh ka vrhovima tih planina, nešto dalje na istoku, te preko Eritrejskog mora. Kada sam već odmakao daleko od njega, predoh iznad anđela Zateela i stigoh u vrt pravednosti. U tom vrtu raslo je brojno golemo drveće.
3. Njihov miris bejaše prijatan i snažan,⁷² a izgled im bejaše raznolik i dostojanstven. Onde bejaše i drvo znanja, čiji plod, onome ko od njega jede, donosi veliku mudrost.
4. Ono je poput tamarindovog drveta, a plod mu je sličan ukusnom grožđu; njegov miris širio se nadaleko. Povichah: „Kako je lepo i ljupko ovo drvo!”
5. Tada sveti Rafailo, anđeo koji bejaše sa mnom, reče: „Ovo je drvo znanja, od kojeg su jeli tvoj praotac i pramajka, koji bejahu pre tebe. Stekavši mudrost, otvoriše im se oči i, spoznavši da su goli, bejahu prognani iz vrta.”

XXXII POGLAVLJE

1. Odatle pođoh prema zemaljskim visinama gde videh razne goleme zveri i ptice koje se glasahu različitim zvucima.

2. Istočno od zveri ugledah zemaljske visine, gde se završavalo nebo. Vrata neba bejahu otvorena i kroz njih videh nebeske zvezde. Kako su izlazile kroz vrata, izbrojah ih i zapisah jednu po jednu, prema njihovom broju. Zapisah sva njihova imena i razdoblja, prema uputstvima anđela Uriila koji bejaše sa mnom.

3. On mi ih sve pokaza i o njima napisa izveštaj.

4. Takođe mi napisa njihova imena, pravila i delovanja.

XXXIII POGLAVLJE

1. Odatle produžih prema severu i zemaljskim visinama.

2. Onde, iznad čitave zemlje, videh veliko i slavno čudo.

3. Videh kako se nebeska vrata otvaraju u nebo; troja vrata bejahu odvojena. Kroz njih su izlazili severni vetrovi donoseći hladnoću, led, mraz, sneg, rosu i kišu.

4. Kroz jedna vrata duvali su blago; ali, kada su duvali kroz ostala dvojica vrata, bejahu divlji i siloviti. Snažno su duvali zemljom.

XXXIV POGLAVLJE

1. Odatle pođoh prema visinama na zapadu.
2. Onde ugledah troja vrata koja se otvoriše, kao što videh na severu; vrata i njihovi prolazi bejahu jednake veličine.

XXXV POGLAVLJE

1. Potom pođoh prema visinama na jugu; onde videh troja vrata koja se otvoriše prema jugu. Kroz njih su izlazili vlaga, kiša i vetar.
2. Odatle pođoh prema visinama na istoku, gde videh troja nebeska vrata otvorena prema istoku, od kojih su svaka imala i manja vrata. Kroz svaka od tih manjih vrata prolazile su zvezde i nastavljale prema zapadu, putem koji njima bejaše vidljiv i kojim su se kretale u svako doba svog pojavljivanja.
3. Kada sam ih ugledao, blagoslovih svako doba njihovog pojavljivanja, blagoslovih Gospoda slave, koji stvori te velike i raskošne znakove da bi anđele i ljudske duše podsećali na veličanstvenost Njegovih dela i da bi ovi mogli slaviti sva dela Njegova i videti učinak Njegove moći, i slaviti veličanstveno delo Njegovih ruku i blagosloviti Ga zauvek.

XXXVII POGLAVLJE⁷³ [VI DEO⁷⁴]

1. Druga blagodat mudrosti, koju je dobio Enoh, sin Jareda, sina Maleleilovog, sina Kajinanovog, sina Enosovog, sina Sitovog, sina Adamovog. Ovako počinju mudre reči koje primih da bih ih objavio stanovnicima zemlje. Čujte od početka, i shvatite do kraja, svete reči koje izgovaram u prisustvu Gospodara duhova. Oni koji bejahu pre nas smatrahu da ih valja izgovoriti.

2. Nemojmo mi, koji dolazimo kasnije, osujetiti početak mudrosti. Sve do sada Gospodar duhova nikada nije dao ono što ja primih, mudrost u skladu sa sposobnostima mog uma⁷⁵ i voljom Gospodara duhova. Ono što od Njega primih⁷⁶ deo je večnog života.

3. Primih tri viđenja, koja objavih stanovnicima sveta.

73 XXXVI poglavlje nije sadržano u Rukopisu
74 Pariski rukopis i rukopis iz biblioteke Bodlijan
75 onako kako sam shvatio
76 ono što mi od njega bejaše dato

XXXVIII POGLAVLJE

1. Prvo viđenje. Kada će se objaviti zajednica pravednih i suditi grešnicima zbog njihovih zločina?

2. Kada se pravednost otkrije u prisustvu samih pravednika, koji će biti izabrani radi dobrih dela koja će revnosno odmeriti Gospodar duhova, i kada se otkrije svetlo pravednih i izabranih koji prebivaju na zemlji, gde će biti prebivalište grešnika? A gde će biti počivalište onih koji odbaciše Gospodara duhova? Bolje za njih da se nikada nisu ni rodili.

3. Kada se otkriju tajne pravednika, tada će se suditi grešnicima. Bezbožni će trpeti pred pravednima i izabranima.

4. Oni koji naslede zemlju tada više neće biti⁷⁷ moćni i uzvišeni, niti će moći da gledaju lica svetih. Jer, svetlo lica svetih, pravednih i izabranih video je Gospodar duhova.

5. U to doba, moćni kraljevi neće biti uništeni, nego predati u ruke pravednih i svetih.

6. Tada niko neće zadobiti milost Gospodara duhova jer će njihovi životi na ovom svetu biti okončani.

77 neće biti

XXXIX POGLAVLJE

1. U te dane rod izabranih i svetih sići će s gornjeg neba, a njihovo će seme tada biti sa sinovima ljudskim. Enoh je primio knjige opomene i gneva, kao i knjige žurbe i poziva.

2. Oni nikada neće zadobiti milost, tako reče Gospodar duhova.

3. Potom me zgrabi oblak, a vetar me podiže iznad zemlje i postavi na vrh neba.

4. Onde primih još jedno viđenje. Videh prebivališta i kočije svetaca. Onde moje oči videše njihova prebivališta s anđelima, i njihove kočije sa svetima. Oni su zazivali, preklinjali i molili za sinove ljudske, dok je pravednost, poput vode, tekla pred njima, a milost je, poput rose, bila rasuta po zemlji. I tako će biti zauvek.

5. Moje oči posmatrale su prebivalište⁷⁸ izabranih, istine, vere i pravednosti.

6. Neizmeran će biti broj svetih i izabranih pred Bogom⁷⁹, za sve vekove vekova.

7. Videh njihovo prebivalište pod krilima Gospodara duhova. Svi sveti i izabrani pevahu pred Njim, plamenih obličja. Njihova usta bejahu puna blagoslova slaveći ime Gospodara duhova. Pred Njim je neprestano prebivala pravednost.

8. Poželeh da ostanem, i duša mi je žudela za tim prebivalištem, onde bejaše moje prvo nasleđe; jer, tako je odredio⁸⁰ Gospodar duhova.

78 mesto

79 u njegovom prisustvu

80 Onde pre bejaše moj deo; jer, tako o meni bejaše određeno

9. Tada sam slavio i veličao ime Gospodara duhova, blagoslovima i hvalom; jer, On ga je, po svojoj volji, uspostavio u blagoslovu i slavi.⁸¹

10. Moje oči dugo su posmatrale to mesto. Blagoslovih i rekoh: „Blagosloven bio On, blagosloven od početka i u vekove. Njegovo je znanje bilo od početka, pre nego što svet bejaše stvoren, i njegovo je znanje beskrajno.”⁸²

11. Šta je ovaj svet? Od svakoga živućeg naraštaja, blagosiljaće Te oni koji ne spavaju u prašini, nego stoje pred Tvojom slavom blagosiljajući, slaveći, hvaleći Tebe, govoreći: „Sveti, sveti, Gospodar duhova, ispunjava čitav svet duhova.”

12. Moje oči videše sve koji su budni stajali pred Njim i blagosiljali Ga rečima: „Blagosloven Ti, i blagosloveno Ime Božje za sve vekove vekova.” Moje se obličje tada promeni i više nisam mogao videti.

81 po volji Gospodara duhova

82 on zna bez kraja

XL POGLAVLJE

1. Posle toga ugledah hiljade hiljada i beskrajno mnoštvo ljudi gde stoje pred Gospodarom duhova.

2. Na četiri vetra Gospodara duhova, na četiri strane, videh druge, osim onih koji stajahu pred Njim. Njihova su mi imena takođe poznata jer mi ih objavi anđeo koji je pošao sa mnom otkrivajući mi svaku tajnu.

3. Tada sam čuo glasove onih na četiri strane kako veličaju Gospoda slave.

4. Prvi glas blagoslovio je Gospodara duhova za sve vekove vekova.

5. Drugi glas blagosiljao je Izabranog, i izabrane koji pate⁸³ zbog Gospodara duhova.

6. Treći glas molio je za one koji prebivaju na zemlji i zazivao ime Gospodara duhova.

7. Četvrti glas proganjao je bezbožne anđele⁸⁴ zabranjujući im ulazak pred Gospodara duhova da ne bi čuli optužbe protiv stanovnika zemlje.

8. Nakon toga videh anđela mira, koji pođe sa mnom da bi mi objasnio sve što je skriveno. Upitah ga: „Ko su oni koje videh na četiri strane, čije sam reči čuo i zapisao?” On odgovori: „Prvi je milostiv i strpljiv, sveti Mihailo.

9. Drugi je onaj koji stražari nad svakom patnjom i nesrećom⁸⁵ sinova ljudskih, sveti Rafailo. Treći, koji stražari nad svime što je moćno, jeste Gavriilo. A četvrti, koji stražari nad pokorom i nadom onih koji će naslediti život večni, jeste Fanuilo.” To su četiri anđela Svevišnjeg Boga i njihove sam glasove tada čuo.

83 razapete i izmučene

84 sotone

85 ranama

XLI POGLAVLJE

1. Posle toga videh tajne neba i raja⁸⁶; i ljudskog delovanja,⁸⁷ koje onde odmeravaju na vagama. Videh prebivališta izabranih i svetih. I onde moje oči videše sve grešnike koji poricahu Gospoda slave kog su odatle prognali. Njima Gospodar duhova nije namenio nikakvu kaznu.

2. Takođe videh tajne munje, groma i vetrova i njihovih pravila prema kojima duvaju nad zemljom: tajne vetrova, vlage i oblaka. Onde videh mesto iz kojeg su izlazili i mešali se sa zemaljskom prašinom.

3. Videh onde drvene⁸⁸ posude iz kojih su se vetrovi razdvajali, posudu leda, posudu snega, posudu oblaka i sam oblak koji bejaše nad zemljom pre stvaranja sveta.

4. Videh drvene posude meseca, iz kojih su izlazili meseci⁸⁹ i u koje su se u slavi vraćali, te kako jedan postaje sjajniji od drugog. Primetio sam njihovo bogato, nepromenljivo, razjedinjeno i nesmanjeno kretanje; njihovo poštovanje čvrste zakletve uzajamne vernosti⁹⁰; njihovo kretanje pred suncem i po dodeljenoj im stazi,⁹¹ prema zapovesti Gospodara duhova. Moćno je Njegovo ime za sve vekove vekova.

5. Nakon toga zapazih da staza ujedno skriva i otkriva mesec, kao i njegovo danonoćno kretanje. Svaki je gledao prema Gospodaru duhova veličajući i slaveći bez prestanka, budući da je za njih hvala počinak. Jer, u sjajnom suncu česta je promena u blagoslov i prokletstvo.

86 kraljevstva ili raja

87 dela ili rada čovekovog

88 od drveta

89 oni

90 zakletve koje su se držali

91 do njihove staze

6. Za pravednike je mesečeva putanja svetlo, dok je za grešnike tama; u ime Gospodara duhova koji je stvorio podelu između svetla i tame i, odvajajući duhove ljudi, ojačao duhove pravednih u ime sopstvene pravednosti.

7. Ni anđeo to ne može sprečiti niti ima tu moć, jer Sudija ih sve vidi i svima sudi u sopstvenom prisustvu.

XLII POGLAVLJE

1. Mudrost se ne nalazi na mestu na zemlji, gde bi mogla da prebiva; njeno prebivalište je, stoga, na nebesima.

2. Mudrost je želela da prebiva među sinovima ljudskim, ali onde nije pronašla prebivalište. Mudrost se vratila na svoje mesto i sela je među anđele. Ali, posle njenog povratka pojavila se nepravda koja je nehotice pronašla prebivalište i ostala među njima, poput kiše u pustinji i vlage u žednoj zemlji.

XLIII POGLAVLJE

1. Videh još nešto veličanstveno i zvezde nebeske. Opazih da ih On naziva njihovim imenima, te da Ga one čuju. U pravednoj ravnoteži videh da je njihovom svetlošću izmerio njihova prostranstva, dan pojavljivanja⁹² i promenu. Sjaj je iznedrio sjaj, a njihova promena bila je u broju anđela i vernika.

2. Potom upitah anđela koji me je pratio i objašnjavao mi tajne: „Koja su njihova imena?” On odgovori: „Slična onima koja ti pokaza Gospodar duhova. To su imena pravednih koji prebivaju na zemlji i koji veruju u ime Gospodara duhova, za sve vekove vekova.”

XLIV POGLAVLJE

Videh još nešto vezano uz sjaj; da se uzdiže iz zvezda i postaje sjaj koji ih nikada ne napušta.

XLV POGLAVLJE [VII DEO⁹³]

1. Drugo videnje, o onima koji poriču⁹⁴ ime prebivališta Svetih i Gospodara duhova.

2. Nebesa se neće uzdići niti će sići na zemlju. To će biti mesto grešnika koji poriču ime Gospodara duhova i koji, stoga, čekaju dan kazne i nesreće.

3. Tog dana Izabrani će sesti na prestolje slave; i odrediće njihova bezbrojna prebivališta (dok će duhovi u njima ojačati gledajući mog Izabranog), izabraće ih za one koji su zaštitu potražili u mom svetom i slavnom imenu.

4. Tog dana će moj Izabrani prebivati među njima; promeniću lice neba; blagosloviću ga i zauvek osvetliti.

5. Takođe ću promeniti lice zemlje; blagosloviću je i na njoj će prebivati oni koje sam izabrao. Ali, oni koji počinise greh i nepravdu neće na njoj naći prebivališta,⁹⁵ jer videh njihova dela.⁹⁶ Svoje ću pravedne ispuniti mirom stavljajući ih preda se; ali, približiće se osuda grešnika da bih mogao da ih zbrisem s lica zemlje.

93 U Pariskom rukopisu to je VIII deo, a u rukopisu iz biblioteke Bodlijana VII deo.

94 U rukopisu iz biblioteke Bodlijana ovde nailazimo na očigledan propust. Taj propust je nadoknađen u Pariskom rukopisu. Sledio sam potonji.

95 na njoj boraviti

96 jer, ja sam ih video

XLVI POGLAVLJE

1. Onde videh Pradavnog,⁹⁷ kose poput bele vune, a uz njega bejaše neko lika sličnog ljudskom. Lik mu bejaše pun milosti, poput onoga svetih anđela. Potom upitah jednog od anđela,⁹⁸ koji je išao sa mnom i pokazao mi sve tajne, o tome Sinu čovečjem; ko je; odakle je; i zašto prati Pradavnoga.

2. On mi odgovori: „To je Sin čovečji, kojem pripada pravednost; s kojim je pravednost prebivala; i koji će otkriti sva skrivena blaga: jer, izabrao ga je Gospodar duhova; a njegov deo nadmašuje⁹⁹ sve pred Gospodarom duhova u večnoj pravičnosti.

3. Taj Sin čovečji, kojeg si video, izbaciće kraljeve i moćnike iz njihovih kočija, i vladare će zbaciti s njihovih prestola; olabaviće uzde moćnika i grešnicima će razbiti zube.

4. Svrgnuće kraljeve s njihovih prestola i proteraće ih iz njihovih zemalja; jer ga nisu veličali i slavili niti su se pokoravali njemu, po kojem¹⁰⁰ im bejahu dodeljena kraljevstva. On će dole spustiti obličje slično Moćnom i među njima će prouzrokovati zbrku. Tama će im biti prebivalište, a crvi postelja; iz te postelje nikada neće ustati, jer nisu veličali ime Gospodara duhova.

5. Oni će prokleti zvezde na nebu i ustaće protiv Svevišnjega, naseliće zemlju i činiti sva nepravedna dela. Njihova snaga biće u bogatstvu, a verovaće u bogove koje će oblikovati sopstvenim rukama. Poricaće ime Gospodara duhova i proteraće Ga iz hramova u kojima se okupljaju.

6. A s Njim će proterati vernike koji pate u ime Gospodara duhova.”

97 Pravedni, Danilo, 7.9.

98 Reči: „upitah jednog od anđela“ ne nalaze se u rukopisu iz biblioteke Bodlijana, ali ih nalazimo u Pariskom rukopisu.

99 osvaja

100 odakle

XLVII POGLAVLJE

1. Tog dana će se molitva svetih i pravednih, i krv pravednika sa zemlje uzdići do Gospodara duhova.

2. Tog dana okupiće se sveci koji prebivaju na nebesima, i u jedan glas će moliti, preklinjati, hvaliti, slaviti i blagosiljati ime Gospodara duhova zbog krvi pravednih koja bejaše prolivena, da molitva pravednika ne bi bila prekinuta pred Gospodarom duhova i da bi za njih On sudio i da Njegovo strpljenje ne bi bilo beskonačno.

3. U taj čas ugledah Pradavnog kako sedi na prestolu svoje slave, dok knjiga živih pred njim bejaše otvorena, i dok su oko njega i pred njim stajale sve sile koje bejahu nad nebesima.

4. Onde bejahu srca svetaca ispunjena radošću jer su se pravednici okupili¹⁰¹, a molitve svetaca bejahu uslišene i krv pravednih priznata od Gospodara duhova.

101 broj pravednika

XLVIII POGLAVLJE

1. Na tom mestu spazih izvor pravednosti koji nikada ne presušuje, okružen mnogim izvorima mudrosti. Iz njih su svi žedni pili ispunivši se mudrošću i nalazeći prebivalište među pravednicima, izabranima i svetima.

2. Tada Sin čovečji bejaše pozvan pred Gospodara duhova i ime mu bejaše zazvano pred Pradavnim.

3. Pre nego što sunce i znaci bejahu stvoreni, pre nego što zvezde nebeske bejahu uobličene, njegovo ime bejaše zazvano pred Gospodarom duhova. Pravednicima i svetima on će biti verni oslonac, a narodima svetlo.

4. On će biti nada uznemirenih srca. Svi koji žive na zemlji pašće ničice i iskazivaće mu poštovanje. Blagosiljaće ga, slaviti i hvale pevati imenu Gospodara duhova.

5. Izabrani i Skriveni je, stoga, pred Njim postojao pre nego što svet bejaše stvoren i postojaće zauvek.

6. U Njegovoj prisutnosti *on je postojao* i otkrio svecima i pravednicima mudrost Gospodara duhova. On je očuvao sve pravednike jer su mrzeli i odbacili ovaj nepravedni svet i prezreli ga u ime Gospodara duhova.

7. Jer, u njegovo će ime oni biti očuvani i njegova će volja biti njihov život. U te dane poniziće se zemaljski kraljevi i moćnici, koji su sopstvenom zaslugom¹⁰² dobili svet.

8. Jer, u dan teskobe i nevolje njihove duše neće biti spasene nego će biti podvrgnute¹⁰³ onima koje sam izabrao.

9. Baciću ih u vatru poput sena, i poput olova baciću ih u vodu. Tako će goreti pred pravednicima i potonuti pred svecima. Od njih neće ostati ni desetina.

102 delom svojih ruku

103 u rukama

10. Na dan njihove muke svetom će zavladatai spokoj.¹⁰⁴

11. Pred njim će pasti i nikada više neće ustati. Niko ih neće izbaviti iz ruku njegovih niti će ih podići. Jer, porekli su Gospodara duhova i Njegovog Mesiju. Blagosloveno će biti ime Gospodara duhova.

XLVIII¹⁰⁵ POGLAVLJE

1. Mudrost je izlivena poput vode, a njegova je slava večna. Jer on je upućen u sve tajne pravednosti.

2. Nepravda nestaje poput senke. Jer, Izabrani stoji pred Gospodarom duhova, njegova je slava večna, a moć njegova prenosi se s naraštaja na naraštaj.

3. S njim prebiva duh umne mudrosti, duh podučavanja i moći, i duh onih koji spavaju u pravednosti. On će suditi o tajnama.

4. Niko neće moći pred njim da izgovori nijednu reč. Jer, Izabrani je, po sopstvenoj volji, pred Gospodarom duhova.

104 u svetu će biti spokoj

105 XLVIII poglavlje pojavljuje se dva puta.

XLIX POGLAVLJE

1. U te dane preobraziće se sveci i izabrani. Obasjaće ih danje svetlo. Sjaj i slava svetaca će se preobraziti.

2. Na dan nevolje zlo će snaći grešnike, a pravednici će slaviti pobjedu u ime Gospodara duhova.

3. Ostali će spoznati da se moraju pokajati i prezreti dela svojih ruku, te da njihova slava nije u Gospodaru duhova, po čijemu imenu, ipak, mogu biti spaseni. Gospodar duhova biće im milostiv jer, veliko je Njegovo milosrđe; on sudi pravedno u svojoj slavi, u Njegovom sudu nema nepravde. Ko se pred Njim ne pokaje, propašće.

4. „Više neću biti milostiv prema njima”, reče Gospodar duhova.

L POGLAVLJE

1. U te dane će zemljina utroba i pakao osloboditi ono što primiše. Uništenje će vratiti ono što duguje.

2. On će među njima izabrati pravedne i svete, jer bliži se dan njihovog spasenja.

3. I u te dane Izabrani će sesti na svoj presto, a svaka tajna umne mudrosti izaći će iz njegovih usta, jer Gospodar duhova ga je obdario i proslavio.

4. U te dane planine će skakati poput ovnova, a bregovi poput jaganjaca¹⁰⁶ presićenih mleka. Svi pravedni postaće anđeli nebeski.

5. Lica će im biti ozarena radošću, jer u te dane će Izabrani biti veličan. Zemlja će se radovati, pravednici će je naseliti, a izabrani naslediti.¹⁰⁷

106 Ps 114.4
107 njome hodati

LI POGLAVLJE

1. Posle toga, na mestu gde videh sve skriveno, ote me vrtlog i odnese na zapad.

2. Onde moje oči videše tajne nebesa i sve što postoji na zemlji; gvozdenu planinu, bakarnu¹⁰⁸ planinu, srebrnu planinu, zlatnu planinu, planinu od tečnog metala i planinu od olova.

3. Upitah anđela koji je išao sa mnom: „Šta je to što videh u tajnosti?”

4. On reče: „Sve što si video pripašće Mesijinom carstvu, da bi mogao zapovedati i da bi bio moćan na zemlji.”

5. I taj anđeo mira reče mi: „Strpi se još malo pa ćeš sve razumeti i biće ti otkrivena svaka tajna koju objavi Gospodar duhova. Planine koje si video, gvozdena, bakarna, srebrna, zlatna, od tečnog metala i olova, sve one će pred Izabranim biti poput košnica u vatri, i poput vode koja odozgo silazi na njih. Pod njegovim nogama one će se izobličiti.

6. U te dane ljude¹⁰⁹ neće spasti ni zlato ni srebro.

7. Neće se moći sakriti ni pobeći.

8. Neće biti ni gvožđa za rat ni lanaca za napršnjake.

9. Bakar će biti beskoristan, kao i ono što ne rda niti propada. Neće bili ni olova.

10. Sve će to biti odbačeno i nestaćе s lica zemlje kada se Izabrani pojavi pred Gospodarom duhova.”

108 *nummus minutissimus. Obolus.*

109 *njih*

LII POGLAVLJE

1. Onde moje oči ugledaše duboku dolinu. Njen ulaz bejaše širok.

2. Svi koji žive na zemlji, na moru i ostrvima, doneće joj darove, pa ipak, dolina se neće ispuniti. Njihove će ruke počinuti nepravdu. Šta god radom iznedre, grešnici će okaljati zločinom. Ali, oni će nestati pred licem Gospodara duhova i s lica zemlje. Ustaće i nikada više neće pokleknuti.

3. Videh anđele kazne, koji onde prebivaju i izrađuju sve Sotonine naprave.

4. Upitah anđela mira koji me pratio: „Za koga izrađuju te naprave?”

5. On reče: „Izrađuju ih za zemaljske kraljeve i moćnike da bi na taj način¹¹⁰ nestali.

6. Nakon toga pojaviće se pravedna i izabrana kuća njegove zajednice, koja će od tada biti nepromenljiva, u ime Gospodara duhova.

7. Te planine pred njim neće postojati onako kako postoje zemlja, bregovi i izvori. Pravedni će biti oslobođeni od muka grešnika.”

110 *pomoću njih*

LIII POGLAVLJE

1. Potom se okrenuh prema drugom delu zemlje, gde ugledah duboku, goruću dolinu.

2. U tu dolinu dovedoše kraljeve i moćnike.

3. I onde moje oči videše naprave koje su izradili, gvozdene okove bez utega.¹¹¹

4. Upitah anđela mira, koji je išao sa mnom: „Kome su namenjeni ovi okovi i naprave?”

5. On odgovori: „Načinjeni su za neprijatelje Azazeelove, da budu izručeni i da im se sudi i za najmanji zločin, te da njihovi anđeli padnu pod kišom kamenja, po zapovesti Gospodara duhova.

6. Tog dana ojačaće Mihailo, Gavriilo, Rafailo i Fanuilo i baciće ih u ognjenu peć da bi im se Gospodar duhova osvetio zbog njihovih zločina. Jer, oni postadoše Sotonine sluge zavodeći stanovnike zemlje.

7. U te dane Gospodar duhova izvršiće kaznu i otvoriće se posude s vodom koje su nad nebesima, i izvori koji su pod nebesima i pod zemljom.

8. Pomešaće se sve vode koje su nad nebom i ispod neba.

9. Voda koja je iznad nebesa biće delovanje.¹¹²

10. Voda koja je pod zemljom biće primanje,¹¹³ i svi koji žive na zemlji biće uništeni, kao i oni koji prebivaju pod nebeskim visinama.

11. Tako će razumeti nepravdu koju počinije na zemlji, tako će nestati.”

111 u kojima nije bilo utega

112 muško

113 žensko

LIV POGLAVLJE

1. Potom se Pradavni pokaja rekavši: „Uzalud sam uništio sve stanovnike zemlje.”

2. I zakle se svojim velikim imenom govoreći: „Od sada više neću činiti nažao stanovnicima zemlje,

3. nego ću na nebesa staviti znak¹¹⁴ koji će verodostojno svedočiti¹¹⁵ za me i za njih, zauvek, sve dok na zemlji traju dani neba i zemlje.

4. Posle toga, u skladu s ovom objavom, kada ih na dan patnje i nesreće zarobim pomoću andeoskih naprava, moj gnev i kazna obrušiće se na njih, moja kazna i moj gnev”, reče Gospodar duhova.

5. “O, kraljevi i moćnici, koji živite u svetu, videćete moga Izabranog gde sedi na prestolu slave moje. I on će suditi Azazeelu i njegovim drugovima, i čitavom njegovom mnoštvu, u ime Gospodara duhova.”

6. Onde takođe videh mnoštvo anđela, kažnjenih i zatvorenih u mrežu od gvožđa i bakra. Upitah anđela mira, koji je išao sa mnom: „Kome idu zatočenici?”

7. On reče: „Svakome od njihovih izabраниh i ljubljenih da bi bili bačeni u izvore i duboke useke doline.

8. A ta dolina ispuniće se njihovim izabranima i ljubljenima; dani njihovih života biće odbrojani, ali dani njihovog greha biće bezbrojni.

9. Tada će se vladari udružiti u zaveri. Poglavari istoka, među Parćanima i Medijcima, svrgnuće kraljeve u koje će ući duh nemira. Zbaciće ih s njihovih prestola navirući poput lavova iz svojih jazbina, i poput izgladnelih vukova među ovčama.

114 Post 9, 13: „Metnuo sam dugu svoju u oblake, da bude znak zavjeta između mene i zemlje.”

115 verno

10. Uzdići će se i proširiti zemljom svoga izabranog. Zemlja njihovog izabranog prostiraće se pred njima. Žitnica, staza i grad moga pravednog naroda zaustaviće napredak njihovih konja. Ustaće i međusobno će se uništiti; njihova će desnica osnažiti; među ljudima neće biti ni prijatelja ni braće.

11. Sin neće imati ni oca ni majke sve dok broj mrtvih ne bude dovršen njihovom smrću i kaznom. To se neće zbiti bez razloga.

12. Tog dana otvoriće se usta pakla i oni će u nj uroniti. Pakao će uništiti i progutati grešnike naočigled izabranih.”

LV POGLAVLJE

1. Posle toga videh još jednu vojsku kočija kojima upravljahu ljudi.
2. Oni dođoše na vetru s istoka, zapada i juga.¹¹⁶
3. Čula se buka njihovih kočija.
4. To komešanje predvideli su nebeski sveci; stub zemlje zatresao se iz temelja, a buka se čula od zemaljskih do nebeskih visina.
5. Potom svi padoše na kolena i stadoše se klanjati Gospodaru duhova.
6. To je kraj drugog viđenja.

LVI POGLAVLJE [IX DEO¹¹⁷]

1. Počeh pripovedati treće viđenje, o svecima i izabranima.
2. Blagosloveni sveti i izabrani, jer je slava vaša.
3. Sveci će živeti u sunčevom svetlu, a izabrani u svetlu večnoga života. Dani njihovih života nikada se neće okončati niti će dani svetaca biti odbrojani, jer oni traže svetlo i primaju pravednost u Gospodaru duhova.
4. Mir svecima s Gospodarom sveta.
5. Od sada će tajne pravednosti, deo vere, sveci tražiti na nebesima. Jer, kao sunce uzdigla se nad zemljom i oterala tamu. Svetlo će biti večno:¹¹⁸ oni neće biti podložni brojanju vremena, jer tama će biti uništena, a svetlo će se povećati u Gospodaru duhova. U Gospodaru duhova večno će jačati svetlo pravičnosti.

117 Pariski rukopis
118 koje se ne može izmeriti

LVII POGLAVLJE

1. U te dane moje oči videše tajne munja, i sjaja, i suda koji im pripada.
2. One sevaju za blagoslov i prokletstvo, u skladu s voljom Gospodara duhova.
3. Onde videh tajne groma kada tutnji¹¹⁹ na nebesima i čuje se njegov zvuk.
4. Bejahu mi pokazana i zemaljska prebivališta. Zvuk groma je za mir i blagoslov, kao i za kletvu, u skladu s voljom Gospodara duhova.
5. Posle toga videh sve tajne sjaja i munja. One sevaju za blagoslov i plodnost.

119 kada melje

LVIII POGLAVLJE¹²⁰ [X. DEO¹²¹]

1. Petstote godine, sedmog meseca, četrnaestoga dana u mesecu, za života Enohovog, u tom viđenju videh kako se snažno tresu nebesa i kako je silu Svevišnjeg i nebrojene hiljade anđela obuzeo veliki nemir. I videh Pradavnog kako sedi na prestolu slave svoje dok oko njega stajahu anđeli i sveci. Obuze me strah i zadrhtah. Udovi mi oslabiše, uzde mi popustiše i padoh na lice. Sveti Mihailo, još jedan sveti anđeo, jedan od svetih, bejaše poslat da me podigne.

2. Kada me podigao, povratio mi se duh, jer ne mogoh podneti taj prizor nasilja, nemira i komešanja na nebu.

3. Sveti Mihailo mi reče: „Zašto te ovaj prizor tako uznemirio?”

4. Do sada je postojao dan milosti, i on dugo bejaše milostiv i trpeljiv prema svima koji žive na zemlji.

5. Ali, kada dođe vreme, tada će se zbiti sila, kazna i sud, koje je Gospodar duhova pripremio za one koji pred njim padaju ničice za pravedan sud, one koji se predaju tome sudu i one koji njegovo ime izgovaraju uzalud.

6. Taj dan namenjen je izabranima kao dan saveza, a grešnicima kao dan suda.

7. Tog dana će se kao hrana poslužiti dva čudovišta; žensko čudovište, kojem je ime Levijatan, a prebiva u morskim dubinama iznad izvora voda;

8. i muško čudovište, čije je ime Behemot, a poseduje nevidljivu divljinu koja mu se pomiče na prsima.

120 Pariski rukopis ne sadrži LVIII poglavlje. Zato sam LIX poglavlje podelio na dva dela imenujući prvi LVIII poglavljem.

121 Pariski rukopis

9. Njegovo ime bilo je Dendajen, na istoku vrta gde će prebivati izabrani i pravedni; gde ga je primio od moga pretka koji bejaše čovek, od Adama, prvoga od ljudi, kojeg stvori Gospodar duhova.

10. Potom zamolih drugog anđela da mi pokaže moć tih čudovišta, i kako istog dana bejahu razdvojeni, da jedno bude u morskim dubinama, a drugo u suvoj pustinji.

11. On reče: „Sine čovečji, zar želiš da razumeš tajne?”

12.¹²² A anđeo mira, koji bejaše sa mnom, reče: „Ta dva čudovišta su silom Božjom namenjena za jelo, da kazna Božja ne bi bila uzaludna.

13. Potom će deca biti ubijena zajedno sa svojim majkama, a sinovi sa svojim očevima.

14. Kazna Gospodara duhova nastaviće se na njima, da njegova kazna ne bi bila uzaludna. Nakon toga nastupiće milostiv i trpeljiv sud.”

122 Poslednja tri stiha 12., 13. i 14. nalaze se u oba rukopisa, na kraju LIX poglavlja. Međutim, oni toliko očigledno pripadaju ovoj pripovesti o Levijatanu i Behemotu, da sam se usudio da ih ovde umetnem.

LIX POGLAVLJE

1. Potom je sa mnom razgovarao drugi anđeo.
2. On mi pokaza prve i poslednje tajne na nebesima i u zemaljskim dubinama:
3. na nebeskim visinama i u temeljima neba, kao i u posudi vetrova.
4. Pokazao mi je da su njihovi duhovi podeljeni i uravnoteženi, i da su i izvori i vetrovi označeni brojevima, prema snazi njihovog duha.
5. Pokazao mi je moć mesečevog svetla, koja je pravedna, kao i podele zvezda prema njihovim imenima.
6. Pokazao mi je da je svaki deo podeljen; da munja seva;
7. da se njena vojska¹²³ smesta pokorava, te da prekid nastupa kad udari grom, dok se čuje njegov zvuk. Grom i munja nisu razdvojeni iako ih ne pokreće jedan duh. Ali, oni ipak nisu razdvojeni.
8. Jer, kada munja sevne, oglasi se grom, a duh se u određenom trenutku zaustavlja, pravilno ih deleći. Posuda od koje zavise njihova razdoblja labava je poput peska.¹²⁴ U određenim razdobljima oni se zauzdavaju uzdama i okreću pomoću sile duha koji ih, tako, pokreće u skladu s prostiranjem zemlje.
9. Isto tako moćan je i snažan duh mora, i kao snažna sila uzrokuje njegovo povlačenje,¹²⁵ pa ga tera napred i razbija o zemaljske planine. Duh mraza ima svog anđela; u duhu leda je dobri anđeo; duh snega posustaje u svojoj snazi, a u njemu je usamljeni duh, koji se iz njega uzdiže poput pare, a naziva se smrzavanje.

123 njihovo mnoštvo

124 posuda njihovih razdoblja je ono što je pesak

125 vuče ga nazad pomoću uzde

10. Zajedno s njima u posudi prebiva i duh magle, ali on ima i sopstvenu posudu, jer je njegovo kretanje u sjaju.
11. U svetlu i u tami, zimi i leti. Njegova je posuda svetla, a u njoj je anđeo.
12. Duh vlage ima prebivalište u nebeskim visinama, povezano s posudom kiše. On se pokreće zimi i leti. Njegov duh i oblak magle sjedinjuju se; jedno daje drugome. Kada se duh kiše pokrene u svojoj posudi, dolaze anđeli koji otvaraju posudu i puštaju ga iz nje.
13. Kada se njime poškropi čitava zemlja, on se sjedinjuje sa svim vrstama voda na tlu. Jer, vode ostaju na tlu budući da pružaju hranu zemlji koja dolazi od Svevišnjeg na nebesima.
14. Iz ovoga proizlazi da je količina kiše¹²⁶ koju primaju anđeli određena pravilom.
15. Sve sam to video, čak i raj.¹²⁷

126 mera kiše

127 čak do vrta pravednika

LX POGLAVLJE

1. U te dane videh dugačku užad koja bejaše data tim andelima; oni se uzdigoše na svojim krilima i pobegoše prema severu.

2. Upitah anđela: „Kud odnesoš tu dugačku užad i kuda odoše?” On reče: „Odoše da mere.”

3. Anđeo koji je išao sa mnom reče: „To su mere pravednih. Pravedni će doneti užad da bi zauvek verovali u¹²⁸ ime Gospodara duhova.

4. Izabrani će prebivati s izabranima.

5. To su mere koje će biti date veri i koje će ojačati reči pravednosti.

6. Te mere će otkriti sve tajne zemaljskih dubina.

7. I dogodiće se da će se vratiti oni koji bejahu uništeni u pustinji i oni koje su proždrlle morske ribe i divlje zveri, i poverovaće u¹²⁹ dan Izabranoga; jer, u Gospodaru duhova niko neće nestati niti će moći iščeznuti.

8. Potom svi koji bejahu na nebesima primiše zapovest; svi kojima bejahu dati sila, glas i sjaj, poput ognja.

9. Najpre su ga svojim glasom blagosiljali, veličali, slavili mudročću, i pripisivali mu mudrost rečju i dahom života.

10. Potom Gospodar duhova postavi na presto slave svoje Izabranoga;

11. koji će na nebesima suditi o svim delima svetih, i na vagi će vagati njihova dela. Kada svoje lice podigne da bi sudio o njihovim tajnim delovanjima u svetu u ime Gospodara duhova, i o njihovom napretku na putu pravednog suda Svevišnjeg Boga;

12. svi će progovoriti jednim glasom, pa će blagosiljati, slaviti, veličati i hvaliti u ime Gospodara duhova.

128 da bi se mogli zauvek oslanjati
129 osloniti

13. On će pozvati sve sile i svece nebeske i moć Božju. Heruvima, Serafima i Ofanima, sve anđele sile i sve anđele Gospodara, odnosno, Izabranoga i druge Sile koja toga dana bejaše na zemlji, nad vodom.

14. Uglas će klicati, blagosiljati, slaviti, hvaliti i veličati s duhom vere, s duhom mudrosti i strpljivosti, s duhom milosrđa, s duhom razuma i mira, i s duhom dobrodušnosti. Svi će uglas govoriti: „Blagosloven je On.” I ime Gospodara duhova biće na vekove blagosloveno. Oni koji ne spavaju blagosiljaće ga na nebesima.

15. Svi sveci nebeski će ga blagosiljati; svi izabrani koji prebivaju u vrtu života; i svaki duh svetla koji je sposoban da blagosilja, slavi, veliča i hvali tvoje sveto ime; i svaki će smrtnik,¹³⁰ više nego nebeske sile, na vekove slaviti i blagosiljati tvoje ime.

16. Jer, veliko je milosrđe Gospodara duhova; on je trpeljiv i sva svoja dela, i svu silu svoju koja je velika kao dela koja je učinio, otkrio je svecima i izabranima, u ime Gospodara duhova.

130 svi koji su od tela

LXI POGLAVLJE

1. Tako Gospod zapovedi kraljevima, vladarima, moćnicima i onima koji prebivaju na zemlji govoreći: „Otvorite oči i dunite u rogove ako ste sposobni da razumete Izabranog.”

2. Gospodar duhova seo je na prestolje slave svoje.

3. I duh pravednosti izlio se na njega.

4. Reč iz njegovih usta uništiće sve grešnike i bezbožnike, koji će nestati pred njim.

5. Tog dana će svi kraljevi, vladari, moćnici i oni koji nasleđuju zemlju ustati i videće ga kako sedi na prestolu slave svoje i kako će se pred njim u pravednosti suditi svecima;

6. i da ništa što će pred njim biti izgovoreno neće biti izgovoreno uzalud.

7. Snaći će ih muke, kao što je u mukama porodilja kada joj dete izlazi iz utrobe.

8. Deo njih gledaće druge. Biće zaprepašćeni i pognuće glave.

9. I uznemiriće se videvši Sina ženinog gde sedi na prestolu slave svoje.

10. Tada će ga kraljevi, vladari i svi koji nasleđuju zemlju slaviti kao gospodara svih stvari, njega koji bejaše skriven, jer je Sin čovečji od početka postojao u tajnosti,¹³¹ on, koga je Svevišnji sačuvao u svojoj moći i otkrio izabranima.

11. On će posejati zajednicu svetih i izabranih, a svi izabrani toga dana staće pred njega.

12. Svi kraljevi, vladari, moćnici i oni koji gospodare zemljom pred njim će pasti ničice i klanjaće mu se.

131 bio skriven

13. Svoje nade položiće u tog Sina čovečjeg, moliće mu se i preklinjaće ga za milost.

14. Potom će ih Gospodar duhova žurno oterati od sebe. Njihova zbunjena lica zastrće tama.¹³² Anđeli će ih odvesti na izvršenje kazne da bi se osveta mogla izvršiti nad onima koji su tlačili decu njegovu i njegove izabrane. Kroz njih će ona biti radosna. Jer, na njih će se svaliti gnev Gospodara duhova.

15. Tada će se mač Gospodara duhova napiti njihove krvi,¹³³ ali sveci i izabrani tog dana će biti sigurni. Više neće gledati lica grešnika i bezbožnika.

16. Gospodar duhova ostaće nad njima.

17. Sa Sinom čovečjim oni će prebivati, obedovati, legati i ustajati zauvek.

18. Sveci i izabrani uzdigoše se sa zemlje vedrih lica i odenuše haljine života. To je odeća života s Gospodarom duhova, u kojem se vaša odeća neće isprati niti će vaša slava izbledeti.

132 njihovim će licima biti pridodata tama
133 njima opiti

LXII POGLAVLJE

1. U te dane će anđeli njegovog gneva¹³⁴ kazniti kraljeve koji nasleđuju zemlju, biće odneseni gore da bi on mogao kratko počiniti i da bi oni pali ničice i klanjali se Gospodaru duhova ispovedajući mu svoje grehe.

2. Blagosiljaće i slaviće Gospodara duhova govoreći: „Blagosloven Gospodar duhova, Gospodar careva, Gospodar vladara, Gospodar bogatih, Gospodar slave i Gospodar mudrosti.”

3. On će osvetliti svaku tajnu.

4. Tvoja je moć iz naraštaja u naraštaj i slava je tvoja večna.

5. Sve tvoje tajne duboke su i bezbrojne, a tvoja pravednost ne može se izmeriti.

6. Sada znamo da nam valja slaviti i blagosiljati Gospodara kraljeva, Njega koji caruje nad svim stvarima.

7. Oni će takođe kazati: „Ko nam dade spokoj da slavimo, hvalimo, blagosiljamo i ispovedamo se pred Njegovom slavom?”

8. Neznatan je spokoj koji priželjkujemo, ali ga ne nalazimo i nemamo. Svetlo se pred nama ugasilo i tama je zauvek prekrila naša prestolja.

9. Jer, nismo mu se ispovedili; nismo slavili ime Gospodara careva; nismo slavili Gospoda u svim njegovim delima; nego smo verovali žezlu našega kraljevstva i slave naše.

10. On nas neće spasti u dan naše patnje i nesreće niti ćemo pronaći mir. Priznajemo da je naš Gospod verodostojan u svim delima svojim, u svom sudu i pravednosti.

11. U svom sudu on nije pristrasan. Od njega moramo otići zarad zlodela koja počinismo.

12. Našim gresima zaista nema broja.”

13. Oni će potom reći: „Naše su duše zasićene zločinom.

14. To nas, međutim, ne sprečava da siđemo u ognjenu utrobu pakla.”

15. Posle toga njihova lica pred Sinom čovečjim zastrće tama i zaprepašćenje. Iz Njegove prisutnosti biće proterani i Njegov će ih mač goniti.

16. Ovako reče Gospodar duhova: „Ovo je objava i sud protiv vladara, kraljeva, moćnika i svih koji nasleđuju zemlju, pred Gospodarom duhova.“

LXIII POGLAVLJE

1. Takođe videh druga lica na tom tajnom mestu. Čuo sam glas anđela kako govori: „Ovo su anđeli koji sidoše s neba na zemlju i razotkriše tajne sinovima ljudskim i navedoše sinove ljudske na greh.”

LXIV POGLAVLJE [XI DEO¹³⁵]

1. U te dane Noje vide da se zemlja nagnula i da se približava uništenje.
2. On ustade i pođe na krajeve zemlje, u prebivalište svoga pradeda Enoha.

3. I Noje gorko zaplaka: „Čuj me, čuj me, čuj me”, tako tri puta uzviknu. I reče: „Govori, šta se zbiva na zemlji. Jer, zemlja rada i snažno se trese. Sigurno ću i ja nestati s njom.”

4. Posle toga zemlja se snažno zaljulja i začu se glas s neba. Padoh ničice, a meni dođe moj pradeda Enoh i stade uza me.

5. On me upita: „Zašto si me, gorko plačući, dozivao?”

6. Gospod je zapovedio da se unište svi koji žive na zemlji,¹³⁶ jer oni poznaju sve tajne anđela, sve mračne i tajne sile vragova¹³⁷ i sve moći čarobnjaka, kao i onih koji na zemlji izlivaju slike.

7. Oni znaju kako se od zemljine prašine proizvodi srebro i da na zemlji postoji metalna kap. Jer, olovo i lim ne proizvode se od zemlje kao glavnog izvora njihove proizvodnje.

8. Na njemu stoji anđeo i bori se za prevlast.“

9. Potom me moj pradeda Enoh zgrabi za ruku i podiže govoreći: „Idi, jer sam s Gospodarom duhova razgovarao o ovom previranju zemlje. On mi reče: ‘Zbog njihove bezbožnosti kaznio sam ih bezbrojnim kaznama. Pitali su o mesecima i saznali da će zemlja nestati zajedno s onima koji na njoj prebivaju i da nigde i nikada neće naći utočište.’”

135 Poglavlja LXIV, LXV i LXVI, kao i prvi stih poglavlja LXVII očigledno ne sadrže Enohovo već Nojevo viđenje.

136 neka bude kraj

137 sotona

10. Otkrili su tajne i oni su ti kojima se sudilo. Ali ti, sine moj, nisi među njima. Gospodar duhova zna da si čist i dobar, slobodan od sramote otkrivanja tajni.

11. On, Sveti, uspostaviće tvoje ime među svecima i sačuvaće te od stanovnika zemlje. Tvoje seme usadiće u pravednost, uz kraljevstvo i veliku slavu.¹³⁸ Tvoje će seme iznedriti¹³⁹ pravedne i svete ljude koji će u vekove biti bezbrojni.”

138 za kraljeve i veliku slavu
139 dati

LXV POGLAVLJE

1. Posle toga on mi pokaza anđele kazne, koji će doći i otvoriti sve moćne vode¹⁴⁰ pod zemljom:

2. za sud i uništenje preostalih koji prebivaju na zemlji.

3. I Gospodar duhova zapovedi anđelima da ne sačuvaju ljude.

4. Ti anđeli stražare nad svim moćnim vodama. Potom se odvojih od Enoha.

140 moć vode

LXVI POGLAVLJE

1. U te dane dođe mi reč Božja¹⁴¹ i reče: „Gledaj, Noje, sve tvoje¹⁴² uznelo se do mene, oslobođeno zločina,¹⁴³ ljubljeno¹⁴⁴ i pravično.

2. Potom će anđeli raditi na drveću, ali kada dođu do ovoga, staviću na nj svoju ruku i zaštiticu ga.

3. Iz njega će niknuti¹⁴⁵ seme života i zbiće se promena,¹⁴⁶ da suva zemlja ne bi ostala prazna. Tvoje seme ću zauvek uspostaviti, kao i seme onih koji s tobom žive na zemlji. Ono će biti blagosloveno i umnoženo na zemlji, u ime Gospodovo.

4. Oni će zatočiti anđele koji razotkriše bezbožnost. U toj ognjenoj dolini oni će biti zatočeni, dolini koju mi na zapadu pokaza moj praded a Enoh, i u kojoj su planine od zlata i srebra, gvožđa, tečnog metala i lima.

5. Videh tu dolinu koja se snažno tresla i gde vode bejahu nemirne.

6. Potom se iz tečne ognjene mase i previranja koje je na tom mestu prevladavalo¹⁴⁷ uzdigao snažan smrad sumpora izmešanog s vodama, pa dolina anđela krivih za zavođenje potonu ispod sopstvenog tla.

7. Tom dolinom tekle su ognjene reke¹⁴⁸ u koje će biti bačeni anđeli koji zavedoše stanovnike zemlje.

8. U te dane te vode biće namenjene kraljevima, vladarima, moćnicima i stanovnicima zemlje za lečenje duše i tela, i za sud duha.

141	bejaše sa mnom
142	tvoj deo
143	greha
144	od ljubavi
145	biti
146	nastupiće
147	koje ih je uznemirilo
148	išle su

9. Njihovi duhovi ispuniće se radošću,¹⁴⁹ jer će im se suditi u njihovim telima zato što poricahu Gospodara duhova, i iako iz dana u dan svedoče o svojoj kazni, ne veruju u Njegovo ime.

10. Spaljivanjem tela duhovi će im se zauvek preobraziti.

11. I nijedna reč izgovorena pred Gospodarom duhova neće biti izgovorena uzalud.

12. Sudiće im se jer su verovali u telesna zadovoljstva¹⁵⁰ i poricali Gospodara duhova.

13. U te dane preobraziće se vode te doline;¹⁵¹ jer, kada se bude sudilo anđelima, promeniće se toplota tih izvora.

14. I kada se anđeli uzdignu, vode izvora ponovo će se preobraziti i smrznuti. Tada začuh svetog Mihaila kako govori: „Ova kazna, kojom će se kazniti anđeli, svedočiće protiv kraljeva, vladara i onih koji nasleđuju zemlju.

15. Jer, te vode suda namenjene su njihovom isceljenju i smrti njihovih tela. Ali, oni neće znati niti će verovati da će se vode preobraziti i postati večni oganj.”

149	zanosom
150	zanos svojih tela
151	njene vode

LXVII POGLAVLJE

1. Posle toga pokazao mi je oznake¹⁵² svih tajni u knjizi mog pradede Enoha i videnja koja mu bejahu data, umećući ih za me među reči knjige videnja.

2. Sveti Mihailo potom reče Rafailu: „Moć duha tera me napred.¹⁵³ Okrutnost suda, tajnoga suda anđela, ko je sposoban da gleda - taj okrutni i trajni sud - a da se ne rastopi pred tim prizorom?“¹⁵⁴ Sveti Mihailo reče i ovo svetom Rafailu: „Čije srce on ne bi smekšao i čije uzde ne bi popustile?

3. Protiv njih su kaznu izrekli oni koji su ih tako odvukli, a to bejaše kada stajahu pred Gospodarem duhova.”

4. Slično Rafailu reče i sveti Raguilo: „Oni neće stati pred Gospoda budući da su uvredili Gospodara duhova. Jer, oni se ponašahu poput Gospodara.¹⁵⁵ Stoga će ih on zauvek kazniti.

5. Ni anđeo ni čovek neće dobiti deo kazne, nego će zauvek biti kažnjeni sopstvenom kaznom.”

152 znakove
153 uznemirava ili podstiče
154 da se pred njim ne rastopi
155 slično ili poput Gospoda

LXVIII POGLAVLJE

1. Posle te kazne biće zapanjeni i uznemireni. Jer, ona će biti obelodanjena stanovnicima zemlje.

2. Slušaj imena tih anđela. Ovo su njihova imena. Prvi je Samjaza; drugi Arstikafa; treći Armen; četvrti Kakahabael; peti Turel; šesti Rumjel; sedmi Danjal; osmi Kael; deveti Barakel; deseti Azazel; jedanaesti Armers; dvanaesti Batarjal; trinaesti Basasael; četrnaesti Ananel; petnaesti Turjal; šesnaesti Simapiseel; sedamnaesti Jetarel; osamnaesti Tumael; devetnaesti Tarel; dvadeseti Rumel; dvadeset prvi Azazjel.

3. Ovo su poglavari njihovih anđela i imena vođa njihovih stotina i vođa njihovih pedesetina i vođa njihovih desetina.

4. Ime prvoga je Jekun: on je zaveo sve sinove svetih anđela i, nagovorivši ih da siđu na zemlju, zaveo potomke ljudi.

5. Ime drugoga je Kesahel, koji je sinove svetih anđela zlo savetovao i naveo ih da iskvare svoja tela stvarajući čovečanstvo.

6. Ime trećega je Gadrel: on je ljudskoj deci otkrio sve smrtonosne udarce.

7. On je zaveo Evu i ljudskoj deci otkrio smrtonosne naprave, oklop, štit i mač za ubijanje; sve je smrtonosne naprave otkrio deci ljudskoj.

8. Iz njegove ruke te stvari bile su zauvek predate onima koji žive na zemlji.

9. Ime četvrtoga je Penemue: on je ljudskim sinovima otkrio gorčinu i slatkoću.

10. I pokazao im je sve tajne njihove mudrosti.

11. Podučio je ljude pisanju i korišćenju mastila i papira.

12. Stoga je u svakom razdoblju sveta, sve do danas, bilo mnogo onih koji su zastranili.

13. Jer, ljudi ne bejahu stvoreni da perom i mastilom potvrđuju svoju veru.

14. Bejahu stvoreni da, poput anđela, ostanu pravedni i čisti.

15. Ni smrt, koja sve uništava, neće ih pogoditi;

16. nego će ih uništiti sopstveno znanje, čija ih moć proždire.¹⁵⁶

17. Ime petog je Kasjade: on je ljudskoj deci otkrio sve zle udarce duhova i demona:

udarac embriona u materici, da ga umanji; udarac duha ugrizom zmije, i udarac koji usred dana zadaje zmijin potomak čije je ime Tabaet.¹⁵⁷

19. Ovo je broj Kesbela; glavni deo zakletve koju je Svevišnji, koji prebiva u slavi, otkrio svetima.

20. Njegovo je ime Beka. On je svetom Mihailu rekao da im otkrije sveto ime, da bi mogli razumeti to tajno ime i zapamtiti zakletvu, i da bi oni koji su ljudskoj deci otkrili sve tajne mogli drhtati pred tim imenom i zakletvom.

21. Toliko je moćna i snažna ta zakletva.

22. On je uspostavio tu zakletvu Akaea, uz pomoć¹⁵⁸ svetoga Mihaila.

23. Ovo su tajne zakletve i one su njome potvrđene.

24. Ona je podržavala nebesa pre nego što svet bejaše stvoren, zauvek.

25. Tom zakletvom zemlja bejaše uspostavljena na potopu, dok su iz skrivenih brda nadirale nemirne vode, od trenutka stvaranja do kraja sveta.

26. Tom zakletvom bejaše stvoreno more i njegov temelj.

27. U razdoblju njenog besa on je stvorio pesak koji večno ostaje nepromenjen, i tom zakletvom ojačan je ponor koji se nikada neće pomeriti sa svog mesta.

28. Tom zakletvom sunce i mesec završavaju svoja kretanja nikad ne kršeći zapovest koja im je data, i tako će biti u vekove.

29. Tom zakletvom zvezde završavaju svoja kretanja;

30. I kada se zazovu njihova imena, one odgovaraju, i tako će biti navek.

31. Tako u nebesima duvaju vetrovi: svi vetrovi imaju disanja,¹⁵⁹ pa uzrokuju mešanje disanja.

¹⁵⁶ guta, hrani se njima

¹⁵⁷ mužjak

¹⁵⁸ rukama

¹⁵⁹ ili duhove

32. Onde se čuvaju blaga groma i svetlo munja.

33. Onde se čuvaju blaga leda i mraza, blaga snega, blaga kiše i vlage.

34. Sva ta blaga priznaju i slave Gospodara duhova.

35. Ona ga slave svim svojim silama, a on ih obuhvata u tom činu zahvalnosti; dok zauvek hvale, slave i veličaju ime Gospodara duhova.

36. S njima on uspostavlja tu zakletvu kojom se čuvaju blaga i njihova kretanja koja nikada ne prestaju.

37. Velika bejaše radost njihova.

38. Ona su blagosiljala, slavila i veličala jer im beše otkriveno ime Sina čovečjeg.

39. On je sedeo na prestolu slave svoje, a glavni deo kazne bejaše dodeljen njemu, Sinu čovečjem. Grešnici će nestati s lica zemlje dok će oni koji su ih zaveli biti zauvek vezani lancima.

40. Biće kažnjeni u zavisnosti od mere svoje pokvarenosti, a sva njihova dela nestaće s lica zemlje. Neće ostati niko koga bi mogli iskvariti, jer Sin čovečji bejaše viđen kako sedi na prestolu slave svoje.

41. Pred njim će nestati svako zlo a reč Sina čovečjeg postaće moćna pred Gospodarom duhova.

42. To je treće viđenje Enohovo.

LXIX POGLAVLJE [XII DEO¹⁶⁰]

1. Nakon toga stanovnici zemlje veličahu ime Sina čovečjeg, koji živi s Gospodarom duhova,¹⁶¹

2. Ono beše veličano u kočijama Duha; a ime je došlo među njih.

3. Od tada više nisam išao među njih, nego me je poseo između dva duha, između severa i zapada, gde anđeli primiše svoju užad da bi izmerili mesto¹⁶² za izabrane i pravedne.

4. Onde videh očeve prvih ljudi i svece koji na tome mestu večno prebivaju.

160 Pariski rukopis
161 ime onoga koji živi s njim, toga Sina čovečjeg, koji živi s Gospodarom duhova
162 da mi izmere mesto

LXX POGLAVLJE

1. Posle toga moj duh bejaše skriven uzdižući se na nebesa. Videh sinove svetih anđela koji žive na plamtećem ognju. Odeća im bejaše bela, a lica prozirna poput kristala.

2. Videh dve ognjene reke koje se svetlucahu poput hijacinta.

3. Potom padoh ničice pred Gospodarom duhova.

4. I Mihailo, jedan od arhandela, uze me za desnu ruku, podiže i odvede tamo gde bejahu sve tajne milosti i pravednosti.

5. On mi pokaza sve što je skriveno na nebeskim visinama, sve posude zvezda i sva bleštavila odakle su izlazile pred svece.

6. I on sakri duh Enohov na nebu nebesa.

7. Onde, usred tog svetla, ugledah građevinu izgrađenu od ledenog kamenja.¹⁶³

8. Usred toga kamenja bejahu treptaji¹⁶⁴ žive vatre. Oko kruga¹⁶⁵ tog ognjenog prebivališta, na jednoj od njegovih uzvisina, moj duh vide da onde bejahu reke pune živog ognja koji ga je okruživao.

9. Potom ga okružiše Serafim, Heruvim i Ofanim: to su oni koji nikada ne spavaju nego stražare nad prestoljem slave njegove.

10. I videh bezbrojne anđele, hiljade hiljada, koji okruživahu to prebivalište.

11. Mihailo, Rafailo, Gavriilo, Fanuilo i sveti anđeli koji bejahu gore na nebesima, u nj su ulazili i iz njega izlazili. Mihailo, Rafailo i Gavriilo, i nebrojeni sveti anđeli izlazili su iz toga prebivališta.

163 da u njemu bejaše ono što je izgrađeno od ledenog kamenja
164 jezici
165 oko onoga što je okruživalo

12. S njima bejaše Pradavni, glave bele i čiste poput vune, dok mu odeća bejaše neopisiva.

13. Padoh tada ničice, pa mi se meso rastopilo, a duh preobrazio.

14. Glasno zaplakah, snažnoga duha, blagosiljajući, slaveći i veličajući.

15. A ti blagoslovi koji su izlazili iz mojih usta postadoše prihvatljivi Pradavnom.

16. Pradavni je došao s Mihailom, Gavrilom, Rafailom i Fanuilom, s hiljadama hiljada koje se nisu mogle izbrojati.

17. Potom mi dođe taj anđeo i pozdravi me svojim glasom govoreći: „Ti si potomak čoveka koji je rođen za pravednost i pravednost na tebi počiva.

18. Pravednost Pradavnoga neće te izneveriti.”

19. On reče: „Tebi će on udeliti mir¹⁶⁶ u ime postojećeg sveta, jer odatle je od stvaranja sveta izlazio mir.”

20. I tako će ti biti za sve vekove vekova.

21. Oni koji će hodati tvojim putem pravednosti nikada te se neće odreći.

22. Sve njihovo biće s tobom; nikada se od tebe neće odvojiti.

23. Dok je vremena, biće i potomaka ljudskih.

24. Mir će biti s pravednima i oni će zauvek slediti put časti,¹⁶⁷ u ime Gospodara duhova.

166 on će tebi pozvati mir

167 pravedni će slediti njegov pravični put

LXXI POGLAVLJE [XIII DEO¹⁶⁸]

1. Knjiga kretanja nebeskih svetala, prema njihovim grupama, silama, razdobljima, imenima, mestima s kojih započinju svoja putovanja¹⁶⁹ i njihovim mesecima, koje mi je objasnio Urilo, sveti anđeo koji bejaše sa mnom, sav njihov broj, za svaku godinu vremena, sve dok novo delo ne bude učinjeno, delo večno.

2. Ovo je prvi zakon svetala. Sunce i svetlo stižu pred istočna i zapadna nebeska vrata, koja su na istoku i zapadu neba.

3. Videh vrata na koja sunce izlazi i ona na koja zalazi.

4. Na ista vrata izlazi i zalazi mesec. Takođe videh vodiče zvezda. Šestora vrata bejahu na izlasku i šestora na zalasku sunca.

5. Sva su vrata na istom nivou, a pokraj njih, sleva i zdesna, nalaze se brojni prozori.

6. Prvo prolazi veliko svetlo koje zovemo suncem; njegova je kugla nalik nebeskoj i sva je od bleštavila i ognja.

7. Kočiju u kojoj se uzdiže nosi vetar.

8. Sunce zalazi na nebesima pa se vraća severnom stranom i nastavlja prema istoku. Uređeno je tako da ulazi na ta vrata i obasjava lice neba.

9. Na isti način ono u prvom mesecu prolazi kroz velika vrata.

10. Potom prolazi kroz četvrta, od šestora vrata, koja su na izlasku sunca.

11. Na prvom delu četvrtih vrata, kroz koja prolaze sunce i mesec, nalazi se dvanaest otvorenih prozora kroz koje, kada se otvore u određeno doba, izbija plamen.

168 Pariski rukopis

169 mestima njihovog porekla

12. Kada na nebu izlazi sunce, ono trideset dana prolazi kroz ta četvrta vrata. Sunce zalazi kroz četvrta vrata na zapadu neba, koja su na istom nivou.

13. Tokom tog razdoblja dan se produžava, a noć skraćuje. Dan je, tako, za dva dela duži od noći.

14. Dan traje tačno deset, a noć osam delova.

15. Sunce¹⁷⁰ prolazi kroz ta četvrta vrata i na njima zalazi, pa trideset dana putuje do petih vrata na kojima potom zalazi.

16. Dan se produžava za jedan deo pa traje jedanaest delova, dok se noć skraćuje i traje tek sedam delova.

17. Sunce se sada vraća na istok prolazeći kroz šesta vrata, na kojima izlazi i zalazi tokom trideset jednoga dana, zbog svojih znakova.

18. U tom razdoblju dan je dvaput duži od noći pa traje dvanaest delova.

19. Noć se skraćuje i traje šest delova. Potom sunce izlazi da bi dan bio kraći, a noć duža.

20. I sunce se vraća na istok ulazeći kroz šesta vrata, na kojima trideset dana izlazi i zalazi.

21. Kad se završi to razdoblje, dan se skraćuje za tačno jedan deo, pa tako traje jedanaest delova, dok noć traje sedam delova.

22. Potom sunce polazi sa zapada, kroz ta šesta vrata i vraća se na istok izlazeći trideset dana na petim vratima i zalazeći na petim vratima na zapadu.

23. U tom razdoblju dan se skraćuje za dva dela pa traje deset delova, dok noć traje osam delova.

24. Potom sunce polazi s petih vrata budući da zalazi na petim vratima na zapadu, pa trideset jedan dan izlazi na četvrtim vratima i zalazi na četvrtim vratima na zapadu tokom trideset i jednog dana, zbog svojih znakova.

25. U tom razdoblju dan se izjednačava s noći, pa i noć i dan traju devet delova.

26. Sunce potom polazi s tih vrata budući da zalazi na zapadu, pa se vraća na istok i trideset dana prolazi kroz treća vrata zalazeći na trećim vratima na zapadu.

27. Trideset jutara noć je duža od dana, a dan kraći od noći. Noć traje tačno deset, a dan osam delova.

28. Sunce potom polazi s trećih vrata budući da zalazi na trećim vratima na zapadu. Vraćajući se na istok, ono trideset dana prolazi kroz druga vrata na istoku.

29. Sunce zalazi na drugim vratima na zapadu neba.

30. U tom razdoblju noć traje jedanaest, a dan sedam delova.

31. Potom sunce odlazi s drugih vrata budući da zalazi na drugim vratima na zapadu, pa se vraća na istok prolazeći trideset jedan dan kroz prva vrata.

32. Potom zalazi na prvim¹⁷¹ vratima na zapadu.

33. U tom razdoblju noć je dvostruko duža od dana.

34. Noć traje tačno dvanaest,¹⁷² a dan šest delova.

35. Sunce tako završava svoje početke i od njih ponovo započinje svoje kruženje.

36. Kroz ta vrata ono ulazi trideset dana, pa zalazi na zapadu, na suprotnoj strani neba.

37. U tom razdoblju noć se skraćuje za jedan deo i traje jedanaest delova.

38. Dan traje sedam delova.

39. Potom se sunce vraća i prolazi kroz druga vrata na istoku.

40. Ono se trideset dana vraća izlazeći i zalazeći.

41. U tom razdoblju noć je kraća. Ona traje deset¹⁷³ delova, a dan osam delova. Potom sunce odlazi s drugih vrata i zalazi na zapadu. Vraća se na istok i izlazi na istoku, na trećim vratima, i tako čini trideset jedan dan zalazeći na zapadu neba.

42. U tom razdoblju noć je kraća i traje devet delova. Noć i dan jednako su dugi. Godina traje tačno tri stotine i šezdeset četiri dana.

43. Dužina dana i noći zavisi od kretanja sunca.

44. Zbog tog kretanja dan se produžava a noć znatno skraćuje.¹⁷⁴

171 drugim. Očita greška. Pariski rukopis je ispravan.

172 jedanaest. Greška prepisivača. U Pariskom rukopisu stoji dvanaest.

173 sedam. Još jedna greška.

174 približava

45. To je zakon sunčevog kretanja tokom šezdeset dana.¹⁷⁵ To je veliko, večno svetlo koje je On nazvao suncem.

46. To je takođe veliko svetlo koje se pojavljuje i koje je, prema Božjoj zapovesti, tako nazvano zbog svoje posebnosti.

47. Tako se ono kreće ne umarajući se i ne zastajkujući, nego jureći dan i noć u svojoj kočiji. Ono sija uz sedminu mesečeve svetlosti, ali oba su jednake veličine.

¹⁷⁵ Odnosno, šezdeset dana na istim vratima, što će reći, trideset dana dvaput u godini.

LXXII POGLAVLJE [XIV DEO¹⁷⁶]

1. Posle tog zakona, videh drugi zakon manjeg svetla koje se naziva mesecom i čija je kugla poput nebeske.

2. Njegovu kočiju, u kojoj se potajno uzdiže, nosi vetar, a dato mu je svetlo.

3. Svakog meseca on se, na svom izlasku i ulasku, menja a doba su mu jednaka sunčevim. Kada je vidljivo, njegovo svetlo je sedmi deo svetlosti sunca.

4. Tako on izlazi i trideset dana putuje prema istoku.

5. U tom razdoblju on se pojavljuje i ti ga poznaješ kao početak meseca. Trideset dana je sa suncem na vratima s kojih sunce polazi.

6. Njegova polovina velika je sedam delova, a njegova kugla ne sadrži svetlo, osim sedam od ukupno četrnaest delova njegove svetlosti. U jednom danu on prima sedmi deo, ili polovinu tog dela svoga svetla. Njegovo svetlo deli se na sedmine, polovinu i pola dela. On zalazi sa suncem.

7. Kada sunce izlazi, izlazi i mesec primajući pola dela svetla.

8. U noći kada započinje svoje kretanje,¹⁷⁷ pre dana u mesecu, mesec zalazi sa suncem.

9. Te noći mesec je mračan u svojim četrnaest delova, odnosno, u svakoj polovini. Ali, tog dana izlazi tačno jedna sedmina, pa mesec u svom kretanju odstupa od sunčevog izlaska.

10. U preostalom vremenu¹⁷⁸ pojačava se njegovo svetlo do četrnaest delova.

¹⁷⁶ Pariski rukopis

¹⁷⁷ na početku svakog jutra, ili dana

¹⁷⁸ svoga dana

LXXIII POGLAVLJE

1. Potom videh još jedno kretanje koje je On postavio u zakonu meseca.¹⁷⁹ Kretanje meseca i svega što je u vezi s njima pokazao mi je Urilo, sveti anđeo koji je svima upravlja.

2. Zapisao sam njihove stanice koje mi je pokazao.

3. Zapisao sam njihove mesece, prema pojavljivanju njihovih svetala koja nestaju za petnaest dana.

4. U svakom od svoja dva dela podeljena na sedmine, mesec postiže svu svoju svetlost na izlasku i zalasku.

5. U navedene mesece on menja svoje zalaske, i u navedene mesece on prolazi kroz svaka vrata. Na dvama vratima mesec zalazi sa suncem, odnosno, na dvama vratima koja su na sredini, na trećim i četvrtim vratima. Od trećih vrata mesec putuje sedam dana i završava svoje kruženje.

6. Potom se vraća na vrata sa kojih polazi sunce i na njima dostiže punoću svoje svetlosti. Posle toga odmiče se od sunca i za osam dana ulazi kroz šesta vrata vraćajući se za sedam dana na treća vrata, odakle polazi sunce.

7. Kada sunce putuje do četvrtih vrata, mesec putuje sedam dana sve dok ne prođe kroz peta vrata.

8. Potom se sedam dana vraća do četvrtih vrata i, dosegnuvši punoću svoje svetlosti, opada, te za osam dana dolazi do prvih vrata.

9. Nakon sedam dana vraća se do četvrtih vrata, odakle polazi sunce.

10. Tako videh njihove stanice i izlaske i zalaske sunca, prema utvrđenom redosledu meseca.

11. U tim razdobljima postoji višak od trideset dana, koji svakih pet godina pripada suncu. Broj svih dana svake od pet godina iznosi trista šezdeset četiri, dok suncu i zvezdama pripada šest dana; šest dana u svakoj od pet godina. Tako njima pripada trideset dana.

12. Mesec, stoga, ima trideset dana manje od sunca i zvezda.

13. Mesec uređuje sve godine tako da njihove stanice nisu ni za dan duže ili kraće, nego se godine mogu menjati u trista šezdeset četiri dana. Tri godine imaju hiljadu devedeset dva dana. Hiljadu osamsto dvadeset dana je u pet godina, a u osam godina dve hiljade devetsto dvanaest.

14. Samom mesecu pripada hiljadu šezdeset dva dana u tri godine. U pet godina mesec ima pedeset dana manje od sunca jer je u hiljadu šezdeset dva dana učinjen dodatak, zato je u pet godina hiljadu sedamsto sedamdeset dana. Broj dana meseca u osam godina jeste dve hiljade osamsto trideset dva.

15. Jer, njegovih dana u osam godina je za osamdeset manje od dana sunca, a tih osamdeset dana predstavljaju njegovo smanjivanje u osam godina.

16. Godina se potom sasvim završava, u skladu sa stanicama meseca i sunca, koji izlaze na različitim vratima i na njima izlaze i zalaze trideset dana.

LXXIV POGLAVLJE

1. To su vođe poglavara hiljada, oni koji stražare nad svim stvorenim i svim zvezdama, s četiri dana koja su dodata i koja se nikada ne odvajaju od dodeljenog im mesta, u skladu s celovitim proračunom godine.

2. Oni služe četiri dana, koja nisu uračunata u proračun godine.

3. U pogledu njih ljudi uveliko greše jer u kući sveta ta svetla zaista služe jedan dan na prvim vratima, jedan dan na trećim vratima, jedan dan na četvrtim i jedan dan na šestim vratima.

4. Tako se svaka trista šezdeset četiri dana postiže sklad sveta. Jer, znakove,

5. godišnja doba,

6. godine,

7. i dane pokazao mi je Urilo, anđeo kojeg je Gospod slave postavio za stražara svih svetala.

8. Od neba na nebu i na svetu, da bi mogli vladati na nebu i ukazivati se nad zemljom i postati

9. upravljači dana i noći; sunce, mesec, zvezde i svi nebeski pomoćnici, koji kruže u nebeskim kočijama.

10. Tako mi Urilo pokaza dvanaest vrata koja se na nebu otvaraju za sunčeve kočije i iz kojih izbijaju sunčevi zraci.

11. Kada se u određeno doba otvore, iz njih izbija toplota koja zagreva zemlju. Kada se u određeno doba otvore na nebeskim visinama, otvaraju se za vetrove i duha vlage.

12. Dvanaest vrata videh na nebesima, na zemaljskim visinama, kroz koja na svojim izlascima i zalascima prolaze sunce, mesec, zvezde i sva nebeska dela.

13. Sleva i zdesna otvoreni su i mnogi prozori.

14. Jedan prozor se u određeno doba jako zagreva. Onde postoje vrata kroz koja, po zapovesti, prolaze zvezde i na koja zalaze prema svom broju.

15. Takođe videh nebeske kočije kako prolaze svetom iznad tih vrata na kojima se okreću zvezde koje nikada ne zalaze. Najveća od njih kruži čitavim svetom.

LXXV POGLAVLJE [XV DEO¹⁸⁰]

1. Na zemaljskim visinama videh dvanaest vrata koja se otvaraju za sve vetrove i kroz koja oni prolaze i duvaju nad zemljom.

2. Troja vrata otvaraju se ispred neba, troja na zapadu, troja na desnoj strani neba i troja na levoj. Troja vrata nalaze se na istoku, troja na severu, troja se nalaze iza onih koja su iznad levih, na jugu, a troja se nalaze na zapadu.

3. Kroz četvora vrata duvaju vetrovi blagoslova i zdravlja, a kroz osam vetrovi kazne, koji uništavaju zemlju i nebo iznad nje, i sve njene stanovnike, u vodama ili na kopnu.

4. Prvi od tih vetrova prolazi kroz istočna vrata, kroz prva vrata na istoku koja su nagnuta prema jugu. Kroz njih prolaze uništenje, suša, vrućina i gubitak.

5. Kroz druga vrata, u sredini, prolazi jednakost. Kroz njih prolaze kiša, plodnost, zdravlje i vlaga. Kroz treća vrata, na severu, prolaze hladnoća i suša.

6. Posle njih, kroz troja glavna vrata prolaze južni vetrovi. Kroz njihova prva vrata, koja su nagnuta prema istoku, prolazi topli vetar.

7. Kroz srednja vrata prolaze prijetnosti miomirisa, vlage, kiše, zdravlja i života.

8. Kroz treća vrata koja se nalaze na zapadu prolaze rosa, kiša, bolest i uništenje.

9. Postoje i vetrovi na severu, koji se naziva morem. Oni prolaze kroz troja vrata. Prva¹⁸¹ vrata su ona na istoku, a nagnuta su prema jugu. Kroz

180 Pariski rukopis

181 sedma. Možda su to sedma koja su bila navedena.

njih prolaze vlaga, kiša, bolest i uništenje. Kroz srednja vrata prolaze kiša, vlaga, život i zdravlje. Kroz treća vrata, koja su na zapadu i nagnuta prema jugu,¹⁸² prolaze magla, mraz, sneg, kiša, vlaga i bolest.

10. U četvrtoj četvrtini postoje i zapadni vetrovi. Kroz prva vrata, koja su nagnuta prema severu, prolaze vlaga, kiša, mraz, hladnoća, sneg i led. Kroz srednja vrata prolaze kiša, zdravlje i blagoslov.

11. Kroz poslednja vrata, koja su na jugu, prolaze suša, uništenje, bolest i gubitak.

12. Završen je izveštaj o dvanaest vrata četiri nebeske četvrtine.

13. Tebi, sine Matusale, objasnio sam sve njihove zakone, kazne i blagodati koje donose.

182 severu. Greška u oba rukopisa.

LXXVI POGLAVLJE

1. Prvi vetar naziva se istočni, zato što je prvi.
2. Drugi se naziva južni zato što Svevišnji onamo silazi, a često silazi i onaj koji je zauvek blagosloven.
3. Zapadni vetar nosi ime smanjivanja, jer se sva nebeska svetla smanjuju i silaze.
4. Četvrti vetar, koji se naziva severni, podeljen je na tri dela. Jedan deo je prebivalište čoveka, drugi je područje mora i vode, dolina, šuma, reka, senovitih mesta i snega, a treći deo sadrži raj.
5. Videh sedam visokih planina, viših od svih zemaljskih planina, s kojih dolazi mraz, dok se dani, godišnja doba i godine razdvajaju i prolaze.
6. Na zemlji videh sedam reka, većih od svih reka. Jedna od njih izvire na zapadu i uliva se u veliko more.
7. Dve reke izviru na severu i ulivaju se u more. Njihove vode ulivaju se u Eritrejsko more na istoku. Preostale četiri reke izviru u pukotini na severu, dve se ulivaju u Eritrejsko more, a dve u veliko more gde se, navodno, nalazi i pustinja.
8. Na moru i na zemlji videh sedam velikih ostrva. Sedam ih videh na velikom moru.

LXXVII POGLAVLJE

1. Imena sunca su: Arjares i Tomas.
2. Mesec ima četiri imena. Prvo je Asonja, drugo Ebla, treće Benase, a četvrto Erae.
3. To su dva velika svetla, čije su kugle poput kugli nebeskih, a po veličini su podjednaka.
4. U sunčevoj kugli je sedmi deo svetlosti, koji mu pridodaje mesec, dok ne ode sedmi deo sunčeve svetlosti. Oni zalaze, ulaze kroz zapadna vrata, kruže severom, prolaze kroz istočna vrata i nastavljaju putovanje nebom.
5. Kada izlazi, mesec se pojavljuje na nebu, a sve što je u njemu polovina je sedmog dela svetlosti.
6. U četrnaest dana ostvaruje punoću svoje svetlosti.
7. U njega svetlo stavljaju tri petorke, sve dok u petnaest dana njegovo svetlo ne bude ostvareno, u skladu sa znakovima godine; ona ima tri petorke.
8. Mesec ima polovinu sedmog dela.
9. Tokom svog smanjivanja, prvog dana svetlost mu se smanjuje za četrnaestinu; drugog dana smanjuje se za trinaestinu; trećeg dana za dvanaestinu; četvrtog za jedanaestinu; petog dana za desetinu; šestog dana za devetinu; sedmog dana za osminu; osmog dana za sedminu; devetog dana za šestinu; desetog dana za petinu; jedanaestog dana za četvrtinu; dvanaestog dana za trećinu; trinaestog dana za polovinu; Četrnaestog dana mesec smanjuje polovinu svog sedmog dela; petnaestog dana nestaje čitava njegova svetlost.
10. U navedene mesece, mesec ima dvadeset devet dana.
11. Jedno njegovo razdoblje traje dvadeset osam dana.
12. Urilo mi takođe pokaza pravilo ulivanja svetlosti u mesec iz sunca.

13. Dok se mesečeva svetlost menja, ona se u njega uliva iz sunca, sve dok se za četrnaest dana ne ostvari njegova nebeska svetlost.

14. Kada sasvim iščezne, njegova svetlost nestaje na nebesima. Prvog dana naziva se mladim mesecom, jer tada prima svetlost.

15. Svetlošću se sasvim napuni na dan kada sunce silazi na zapad, dok se noću mesec uzdiže sa istoka.

16. Mesec tada sija čitavu noć, sve dok se pred njim ne uzdigne sunce. Tada mesec nestaje pred suncem.

17. Svetlost koja dolazi mesecu smanjuje se dok sasvim ne iščezne i dok ne proteknu dani meseca.

18. Njegova kugla potom ostaje bez svetlosti.

19. Tokom tri meseca njegovo razdoblje je trideset dana u svakom mesecu. Tokom sledeća tri meseca njegovo razdoblje je dvadeset devet dana u svakom mesecu. To su doba njegovog smanjivanja u prvom razdoblju i na prvim vratima, odnosno, u razdoblju od stotinu i sedamdeset sedam dana.

20. U razdoblju svoje mene tokom tri meseca, on se pojavljuje trideset dana u svakom mesecu, dok se tokom sledeća tri meseca pojavljuje dvadeset devet dana u svakom mesecu.

21. Noću se mesec pojavljuje svakih dvadeset dana, u obliku čovekovog lica, a danju kao nebo. Jer, on nije ništa drugo nego svoja svetlost.

LXXVIII POGLAVLJE

1. Sada sam ti, sine Matusale, pokazao sve i ispriповedio sve o delovanju nebeskih zvezda.

2. On mi pokaza sva zbivanja u vezi sa zvezdama, sve što se odvija u svim godišnjim dobima i tokom godina, o dolasku i vladavini pojedinih zvezda, tokom svakog meseca i svake sedmice. On mi pokaza i smanjivanje meseca, koje se zbiva na šestim vratima, jer na šestim vratima njegova svetlost iščezava.

3. Odatle početak meseca, a smanjivanje meseca zbiva se na šestim vratima, sve dok ne protekne stotinu i sedamdeset sedam dana, što po sedmičnom¹⁸³ proračunu iznosi dvadeset pet nedelja i dva dana.

4. Njegovo razdoblje je u polovini¹⁸⁴ godine pet dana kraće od razdoblja sunca, u skladu s pravilom zvezda.

5. Tako se završava njihovo vidljivo stanje. Takav je izgled i oblik svakog svetla koje mi pokaza Uriilo, veliki anđeo koji njima upravlja.

¹⁸³ u skladu s pravilom sedmice

¹⁸⁴ jednom dobu.

LXXIX POGLAVLJE

1. U te dane reče mi Urilo: „Sve sam ti pokazao, Enoše,
2. i sve sam ti razotkrio. Video si sunce, mesec i one koji upravljaju zvezdama nebeskim, koji uzrokuju ponavljanje njihovih delovanja i godišnjih doba.
3. U doba grešnika godine će biti kraće.
4. U njihovom plodnom tlu seme će im se zatrti, a sve što na zemlji bude učinjeno pokvariće se i u svoje doba nestaće. Kiša će prestati, a nebesa mirovati.
5. U te dane zemlja će kasno rađati, a drveće neće davati ploda.
6. Mesec će promeniti svoje zakone i neće se moći videti u uobičajeno doba. Ali, u te dane nebesa će biti vidljiva, a granice velikih kočija na zapadu biće jalove. Nebo će biti sjajnije jer će ga osvetljavati redovi svetlosti, dok će poglavari među zvezdama uroniti u greh i činiti zlodela.
7. Oni koji im zapovedaju neće se pojaviti u uobičajeno doba, a sve zvezde zatvoriće se za grešnike.
8. Stanovnici zemlje grešiće u svojim mislima i izopačiće se na sve načine.
9. Grešiće i smatraće se bogovima, dok će se među njima množiti zlo.
10. I stići će ih kazna i svi će biti uništeni.”

LXXX POGLAVLJE

1. On reče: „O, Enoše, pogledaj u knjigu koju je nebo postupno spuštalo;¹⁸⁵ čitajući ono što je u njoj zapisano, shvati svaki njen deo.”
2. Pogledah, stoga, sve što je zapisano. Sve sam razumeo čitajući knjigu i sve što je u njoj zapisano o svim delima ljudskim;
3. i svim naraštajima telesne dece zemaljske.
4. Odmah potom blagoslovih Gospoda, Cara slave, koji je zauvek oblikovao sva dela sveta.
5. I slavio sam Gospoda zbog njegove strpljivosti i blagoslova koje je udelio deci sveta.
6. I rekoh: „Blagosloven je čovek koji će umreti pravedan i dobar, koji nije počinio nikakav zločin i nijedno nepravedno delo.”
7. Potom me ona tri sveca pozvaše sebi i smestiše na zemlju, pred vrata moga doma.
8. I rekoše mi: „Sve objasni Matusalu, svom sinu, i svoj deci svojoj reci da niko od tela neće biti opravdan pred Gospodom jer on je njihov Stvoritelj.
9. Ostavljamo te da godinu dana proživiš sa svojom decom, da prikupiš snagu da bi mogao podučavati svoju porodicu, zapisati ono što si video i to objasniti svoj svojoj deci. Ali, u drugoj godini odvešće te od njih, a tvoje srce biće osnaženo. Jer, izabrani će izabranima pokazati pravednost. Pravedni će se radovati s pravednicima i jedni drugima će čestitati. Ali grešnici će umreti s grešnicima,
10. a izopačeni će se s izopačenima utopiti.

11. Pravedni će umreti zbog dela ljudskih, pa će se okupiti zbog zlodela koja počinise izopačeni.”

12. Tog dana oni završiše svoje obraćanje.

13. A ja se vratih svojim bližnjima blagosiljajući Gospodara svetova.

LXXXI POGLAVLJE

1. Matusale, sine moj, tebi govorim i za te sve ovo zapisujem. Sve sam ti otkrio i dao sve knjige.

2. Čuvaj, sine moj Matusale, knjige koje napisa tvoj otac;¹⁸⁶ da bi ih mogao preneti budućim naraštajima.

3. Mudrost dadoh tebi, tvojoj deci i potomcima, da bi tu mudrost svojih misli mogli preneti svojoj deci i budućim naraštajima, i da oni koji je razumeju ne bi spavali, nego čuli svojim ušima i postali dostojni te spasonosne hrane.

4. Blagosloveni svi pravedni; blagosloveni oni koji hodaju putevima pravednosti; u kojima, kada im dani budu odbrojani, neće biti zla, kao u grešnicima.

5. Što se kretanja sunca na nebu tiče, treba reći da ono trideset dana ulazi i izlazi kroz svaka vrata, s vođama hiljadu zvezdanih grupa i još dodatnom četvoricom koji upravljaju nad četiri četvrtine godine i prate ih kroz četiri razdoblja.

6. O njima ljudi uveliko greše, pa ih ne uključuju u proračun svakog doba. Ljudi ne znaju da su oni uključeni u proračun godine. Zaista, oni su zauvek ustanovljeni;¹⁸⁷ jedan je na prvim vratima, jedan na trećim, jedan na četvrtim i jedan na šestim:

7. tako godina sadrži trista šezdeset četiri dana.

8. Istina je što bejaše rečeno,¹⁸⁸ i tačno je izračunato ono što je ustanovljeno. Jer, svetla, mesece, stalna razdoblja, godine i dane, objasnio mi

186 *knjige od ruke tvoga oca*

187 *zapečaćeni, utisnuti, naglašeni*

188 *što oni ispriповедиše*

je Urilo;¹⁸⁹ kojem je Gospod svega stvorenog (u skladu s nebeskom snagom i silom koja je njegova noću i danju) zapovedio da čoveku objasni zakone svetla, sunca, meseca, zvezda i svih nebeskih sila i kretanja njihovih kugli.

9. To je zakon zvezda koje zalaze na svojim mestima, u svoje doba, u svojim razdobljima, u svojim danima i svojim mesecima.

10. To su imena onih koji njima upravljaju, koji nadziru i ulaze u svojim razdobljima, u skladu sa zakonima svojih razdoblja, u svojim mesecima, u vremenu svoga uticaja i na svojim stanicama.

11. Najpre ulaze četvorica njihovih vođa koji odvajaju četiri četvrtine godine. Posle njih ulazi dvanaest vođa njihovih grupa, koji odvajaju mesece i dele godinu na trista šezdeset četiri dana, s vođama hiljade, koji odvajaju dane i među četvoricom dodatnih vođa koji, kao upravljači, odvajaju četiri četvrtine godine.

12. Te vođe hiljade nalaze se među upravljačima, a upravljačima su dodeljene njihove stanice, dok njihovi upravljači vrše odvajanje. Ovo su imena upravljača koji odvajaju četiri četvrtine godine i njima su nadređeni: Melkel, Helamelak,

13. Melijal i Narel.

14. Imena onih koji njima upravljaju su: Adnarel, Jijasusal i Jijelumeal.

15. Ovo su trojica koji slede upravljače zvezdanih grupa; svaki sledi trojicu upravljača grupa, koji, opet, slede upravljače stanica, koji dele četiri četvrtine godine.

16. U prvoj polovini godine uzdiže se i vlada Melkijas, koji se naziva Tamani i Zahaj.¹⁹⁰

17. Broj dana njegovog uticaja, tokom kojih vlada, jeste devedeset jedan.

18. A ovo su znakovi dana koji se vide nad zemljom. U danima njegovog uticaja vladaju žega, vrućina i nevolja. Drveće postaje plodno; lišće je bujno; kosi se žito; cvetaju ruže i sve vrste poljskoga cveća; zimsko drveće umire.

19. Ovo su imena upravljača koji su im podređeni: Barkel, Zelsabel i dodatni upravljač hiljade, kojem je ime Helojalef i čiji su dani završeni. Postoji još jedan upravitelj Helemelek, kojega nazivaju sjajnim Zahajem.

189 *udahnuo mi je*
190 *sunce*

20. Njegovo svetlo traje devedeset jedan dan.

21. Ovo su znakovi dana na zemlji: vrućina i suša; kada drveće rada plodove koji se zbog toplote suše.

22. Stada pasu. Skupljaju se plodovi zemlje i gnječi se grožđe. To se zbiva tokom njegovog uticaja.

23. Ovo su njihova imena i redovi, kao i imena upravljača koji su im podređeni, koji su poglavari hiljade: Gedaejal, Keel i Heel.

24. Postoji još jedan poglavar hiljade, kojem je ime Asfael.

25. Dani njegovog uticaja su završeni.

LXXXII POGLAVLJE [XVI DEO¹⁹¹]

1. Sine moj, Matusale, pokazah ti sve što videh pre tvog rođenja.¹⁹² Ispriповeđiću ti još jedno viđenje, koje mi je došlo pre nego što se oženih, jer je slično viđenju koje sam ti ispriповedio.

2. Prvo viđenje došlo mi je dok sam proučavao knjigu, a drugo pre nego što sam se oženio tvojom majkom. To viđenje bilo je silno.

3. I zbog tih stvari molio sam Gospoda.

4. Ležao sam u kući moga dede Maleleila kada sam u viđenju ugledao kako se nebo pročišćava i otkida.

5. Kako je palo na zemlju, ona propade u golem ponor, a planine se nasloniše jedna na drugu.

6. Brda su se rušila na brda, golemo drveće čupalo¹⁹³ se iz korena, pa je letelo u vazduh i padalo u ponor.

7. Glas mi zadrhta od užasa.¹⁹⁴ Glasno zaplakah govoreći: „Zemlja je uništena.” Moj deda Maleleilo podiže me i reče: „Zašto plačeš, sine? I zašto naričeš?”

8. Ispriповedih mu svoje viđenje. On mi reče: „Ono što si video, sine, istina je.

9. I moćno je viđenje koje ti se u snu ukazalo o svim tajnim zemaljskim gresima. Zemlja će potonuti u ponor i dogodiće se veliko uništenje.

191 *Pariski rukopis*

192 *pre tebe*

193 *otkidalo*

194 *reč mi je pala u usta*

10. Sada ustani, sine, i moli Gospoda slave (jer si vernik) da njegovo uništenje ne bude potpuno. Sine moj, ta nesreća doći će s neba;¹⁹⁵ zemlja će biti uništena.”

11. Tada ustadoh i pomolih se; potom zapisah svoju molitvu za sve naraštaje na zemlji tumačeći sve sinu svom Matusalu.

12. Kada sam izašao i pogledao nebo, video sam sunce koje je dolazilo s istoka i mesec koji je silazio na zapad, nekoliko raštrkanih zvezda i sve što je Bog¹⁹⁶ znao od početka. Blagoslovih Gospodara suda i veličah ga jer je poslao sunce iz odaja¹⁹⁷ istoka, da bi, izlazeći na nebu, moglo ojačati i slediti put koji mu je određen.

195 *sve što će snaći zemlju je s neba*

196 *on*

197 *prozora*

LXXXIII POGLAVLJE

1. Podigoh svoje ruke u pravednosti i blagoslovih Svetoga i Velikog. Govorio sam dahom usta svojih i jezikom koji je Bog oblikovao za sve sinove smrtnika da bi mogli govoriti. Dao im je dah, usta i jezik da pomoću njih razgovaraju.

2. Blagosloven si, Gospode, Care, koji si veliki i moćan u svojoj slavi, Gospodaru svih nebeskih stvorenja, Care careva, Bože čitavoga sveta, čiji su vladavina, carstvo i slava večni.

3. Tvoja će vladavina postojati naraštajima. Čitava su nebesa zauvek tvoje prestolje, a cela zemlja zauvek je podnožje tvoje.

4. Jer, ti si ih stvorio i ti nad svime caruješ. Nijedno delo ne može se meriti s tvojom silom. Tvoja je mudrost postojana i nikada neće napustiti ni tebe ni tvoj presto. Ti sve znaš, sve vidiš i sve čuješ. Od tebe ništa nije skriveno jer ti je sve poznato.

5. Anđeli tvojih nebesa počinise greh, i tvoj gnev ostaće na smrtnom telu¹⁹⁸ sve do dana Velikog suda.

6. Stoga te, Bože, Gospode i moćni Care molim i preklinjem, usliši moju molitvu, da bi na zemlji ostalo potomstvo i da ne bi iščeznuo čitav ljudski rod;

7. i da zemlja ne bi bila zauvek uništena.

8. Moj Gospode, neka sa zemlje iščezne rod koji te uvredio, ali zauvek poštedi rod pravedni.¹⁹⁹ Ne skrivaj svoje lice, Gospode, od molitve sluge svoga.

198 biti
199 biljku semena

LXXXIV POGLAVLJE [XVII DEO²⁰⁰]

1. Posle toga usnih drugi san koji sam ti, sine moj, ispriповedio. Enoh ustade i reče svom sinu Matusalu: „Tebi ću govoriti, sine. Poslušaj moje reči i načuli uši da čuješ šta tvoj otac vide u snu. Pre nego što se oženih tvojom majkom Ednom, u svojoj postelji imao sam viđenje.

2. Videh kravu kako izranja iz zemlje.

3. Ta krava bejaše bela.

4. Posle nje izroni žensko tele, a s njim još jedno:²⁰¹ jedno tele bejaše crno, a drugo crveno.²⁰²

5. Crno tele udari na crveno i stade ga goniti po svoj zemlji.

6. Više nisam video crveno tele, ali crno je naraslo veliko i njemu dođe žensko tele.

7. Posle toga videh kako dolaze brojne krave njemu slične, koje su ga sledile.

8. Prvo žensko mlado takođe je išlo s prvom kravom i tražilo crveno tele, ali nije moglo da ga pronade.

9. Dok ga je tražilo, kukalo je i plakalo.

10. Potom videh kako njemu priđe prva krava, nakon čega mlado utihnu i prestade kukati.

11. Posle toga oteli ona drugu belu kravu.

12. I oteli još mnoge krave i crnu telad.

13. U snu takođe videh belog bika koji je narastao i postao veliki beli bik.

200 Pariski rukopis
201 Sudeći po smislu, trebalo bi da stoji: izrone dva tela
202 Kain i Avelj

14. Za njim dođoše mnoge bele krave, njemu nalik.

15. I oteliše one mnoge druge bele krave, njima slične, koje su išle zajedno.

LXXXV POGLAVLJE

1. Dok sam spavao, ponovo sam pažljivo²⁰³ osmotrio nebesa.

2. I gle, s neba pade jedna zvezda.

3. Nju krave podigoše, među sobom podeliše i pojedоše.

4. Posle toga ugledah druge velike i crne krave; i gle, sve su promenile svoje štale i pašnjake, dok njihova telad ostade kukajući. U svom viđenju ponovo osmotrih nebesa. I videh kako mnoge zvezde silaze s neba i dolaze na mesto gde bejaše prva zvezda,

5. među tu telad, dok s njima bejahu krave, pasući među njima.

6. Osmotrio sam ih i ustanovio da se ponašaju poput konja; počeh se primicati teladi koja postade bremenita i rodi četiri slona, deve i magarce.

7. Na to se krave uznemiriše i preplasiše kada ovi počehše gristi zubima, gutati i bosti rogovima.

8. Takođe počehše proždirati krave, i gle, svu decu zemaljsku uhvati strah, pa se ona smesta dadoše u beg.

LXXXVI POGLAVLJE

1. Videh ih opet kada se počese međusobno tući i proždirati. I zemlja zavapi. Potom još jednom pogledah u nebo te videh kako s neba dolazi beli čovek. Jedan je došao odatle, a s njim još trojica.

2. Ta trojica, koji dođoše posle, zgrabiše me za ruku i podigoše iznad zemaljskih naraštaja, na povišeno mesto.

3. Potom mi pokazaše prostranu kulu na zemlji, a sva se brda smanjiše. I rekoše: „Ostani ovde sve dok ne vidiš što će se zbiti sa slonovima, devama i magarcima, sa zvezdama i kravama.”

LXXXVII POGLAVLJE

1. Potom pogledah onoga od četvorice belih ljudi koji je došao prvi.

2. On zgrabi prvu zvezdu koja je pala s neba.

3. I, svezavši je za ruku i stopalo, baci je u dolinu, dolinu usku, duboku, strmu i mračnu.

4. Potom jedan od njih izvuče mač i dade ga slonovima, devama i magarcima, koji se počese međusobno tući. I čitava se zemlja zbog njih zatresla.

5. I videh kako se jedan od ta četiri anđela sjurio s neba te je skupio sve velike zvezde, koje su pomalo nalikovale konjima, svezao ih za ruke i stopala i bacio u zemaljske šupljine.

LXXXVIII POGLAVLJE

1. Potom jedan od te četvorice ode među bele krave i poduči ih tajni. Dok se krava tresla, ona se rodi i postade čovek²⁰⁴ koji sebi načini veliki brod. U njemu je prebivao, a s njim su živele tri krave.²⁰⁵

2. Ponovo pogledah u nebo i videh golemi krov. Iznad krova bejaše sedam slapova, koji na jedno selo izlivahu mnogo vode.

3. Još jednom pogledah i videh da se u tom velikom selu u zemlji otvaraju izvori.

4. Voda je počela kipeti; izlila se na selo i preplavila ga, pa se ono više nije moglo videti jer mu cela površina bejaše prekrivena vodom.

5. Prekriše ga voda, tama i oblaci. Videh kako se voda uzdigla iznad sela.

6. Slivala se preko sela, a površina joj bejaše iznad zemljine.

7. Sve krave koje se onde okupiše, kada sam ih pogledao, utopi, proguta i uništi voda.

8. Ali, na površini je plovio brod. Sve krave, slonove, deve, magarce i svu stoku, progutala je zemlja. Nisam ih mogao videti. Nestadoše i potonuše u dubinama.

9. Dalje u viđenju videh kako nestaju slapovi na prostranom krovu i kako se povlače zemaljski izvori dok se otvarahu druge dubine.

10. U te dubine silazila je voda sve dok se nije pokazalo suvo tlo.

11. Brod ostade na zemlji, tama se povuče i pojavi se svetlo.

12. Bela krava, koja postade čovek, izađe iz broda, a s njom još tri krave.

204 Noje
205 Sim, Ham i Jafet.

13. Jedna od triju krava bejaše bela, nalik prvoj kravi; jedna bejaše crvena poput krvi; jedna bejaše crna. Bela ih krava napusti.

14. Potom počеше dolaziti divlje zveri i ptice.

15. Okupiše se različite vrste životinja, lavovi, tigrovi, vukovi, psi, divlje svinje, lisice, zečevi,

16. ptice grabljivice, sokolovi i gavranovi.

17. Potom se među njima rodi bela krava.²⁰⁶

18. I počese se međusobno gristi. Potom bela krava, koja među njima bejaše rođena, istovremeno rodi divljeg magarca i belu kravu, a posle njih još mnogo divljih magaraca. Bela krava,²⁰⁷ koja bejaše rođena, rodi crnu divlju svinju i belu ovcu.²⁰⁸

19. Divlja svinja rodi mnoge svinje.

20. Ovca rodi dvanaest ovaca.²⁰⁹

21. Kada je tih dvanaest ovaca odraslo, one jednu svoju²¹⁰ dovedoše magarcima.²¹¹

22. Magarci, pak, ovcu izručiše vukovima.²¹²

23. I ona odraste među njima.

24. Potom Gospod dovede ostalih jedanaest ovaca da bi s njim mogle živeti i hraniti se među vukovima.

25. One se namnožiše, a pašnjaci im bejahu izdašni.

26. Ali vukove obuze strah, pa ih počese ugnjetavati i ubijati njihovu mladunčad.

27. I ostaviše njihovu mladunčad u uzburkanim vodama.

28. Ovce stadoše kukati za svojom mladunčadi i potražiše utočište kod Gospoda. Međutim, jedna,²¹³ koja bejaše spasena, pobeže i ode divljim magarcima.

29. Videh ovce kako jauču, kukaju i mole svoga Gospoda,

206 Avram
207 Isak
208 Ezava i Jakova
209 Dvanaest patrijarha
210 Josifa
211 Midijancima
212 Egipćanima
213 Mojsije

30. svom svojom snagom, sve dok Gospod na njihovo zazivanje nije sišao sa svog uzvišenog prebivališta. Otišao je njima da vidi šta je posredi.

31. Pozvao je ovcu koja je potajno napustila vukove i rekao joj da uveri vukove u to da ne smeju dirati ovce.

32. Uto ovca ode vukovima s rečju Gospodnjom, a putem joj se pridruži druga,²¹⁴ pa nastavi s njom.

33. Obe ovce uđoše u vučje prebivalište i, razgovarajući s njima, uveriše ih da od sada ne smeju dirati ovce.

34. Potom videh kako vukovi svim silama navališe na ovce. Ovce zavapiše i njima dođe njihov Gospod.

35. On udari po vukovima koji jaukaše. Ali, ovce utihnuše i od tada više nisu zapomagale.

36. Posmatrao sam kako odlaze od vukova. Oči vukova bejahu slepe, vukova koji su ih gonili svim snagama. Ali, s ovcima je išao njihov Gospod koji ih je vodio.

37. Sve su ga ovce sledile.

38. Njegovo lice bejaše strašno i sjajno, a pojava mu bejaše veličanstvena. Pa ipak, vukovi su sledili ovce i sustigli ih u nekom jezeru.²¹⁵

39. Potom se vode jezera razmaknuše i stadoše uspravno pred njima.

40. Gospod koji ih je vodio stade između njih i vukova.

41. Međutim, vukovi nisu videli ovce, nego potrčaše u jezero prateći ih i trčeći za njima po vodama jezera.

42. Ali, videvši onde Gospodara ovaca, htedoše pobeći od njega.

43. Uto se vode jezera iznenada vratiše u svoje prirodno stanje. Jezero se napunilo, vode mu se podigoše i vukovi se utopiše. Videh kako u vodama nestaju svi vukovi koji su gonili ovce.

44. Ali, ovce predoše preko vode i podoše u divljinu, bez vode i trave. Oči im se počеше otvarati i one progledaše.

45. Potom ugledah Gospodara ovaca kako o njima brine dajući im vodu i travu.

46. Već spomenuta ovca išla je s njima vodeći ih.

47. Kada se popela na vrh goleme stene, Gospodar ovaca posla je njima.

214 Aron
215 Crvenom moru

48. Potom videh njihovog Gospoda kako stoji pred njima, strašnog i ozbiljnog lica.

49. Kada videše njegovo lice, ovce se preplašiše.

50. Obuze ih strah i zadrhtaše. Zazvaše onu ovcu i drugu, koja bejaše s njom i među njima, govoreći: "Ne možemo stajati pred Gospodom, niti ga gledati."

51. Potom ovca koja ih je vodila ode i pope se na vrh stene.

52. Ostale ovce oslepeše i odlutaše sa staze koju im pokaza. Ali, ona to nije znala.

53. Međutim, njihov se Gospod razgnevio, a kada je ta ovca saznala šta se dogodilo,

54. sišla je s vrha stene i, došavši među njih, ustanovila da su mnoge

55. oslepele

56. i odlutale s njegove staze. Čim su ga videle, obuze ih strah i zadrhtaše pred njim.

57. I poželeše da se vrate svom stadu.

58. Potom ona ovca povede sa sobom drugu i one podoše zalutalim ovcima.

59. I stade ih ubijati. Kad videše njeno lice, obuze ih strah. Zalutale ovce prisilila je da se vrate svom stadu.

60. Takođe videh kako je ta ovca postala čovek i izgradila dom za Gospodara ovaca i prisilila sve ovce da u njemu prebivaju.

61. Videh i da su ovce koje su pošle njemu, svome vodi, umrle. Takođe videh da su sve velike ovce nestale, dok su manje ustale, ušle u stado i došle do reke.²¹⁶

62. Potom se ovca, koja ih je vodila i postala čovek, od njih odvojila i umrla.

63. Sve su je ovce oplakivale i za njom gorko naricale.

64. Takođe videh kako prestadoše plakati za tom ovcom i predoše reku.

65. Onde bejahu druge ovce koje su ih vodile²¹⁷ umesto mrtvih ovaca i koje su ih pre bile vodile.

66. Potom videh kako ovce uđoše u prijatno, ljupko i slavno mesto.

216 Reke Jordan
217 Sudije Izraela

67. Bejahu zadovoljne što im se dom nalazi na ugodnom području. Oči im se katkada otvarahu, a katkada bejahu slepe sve dok se među njima nije uzdignula druga ovca²¹⁸ koja im je postala vođa. Ona ih je vratila natrag i njihove se oči otvoriše.

68. Psi, lisice i divlje svinje počеше ih proždirati sve dok se opet nije uzdignula jedna ovca,²¹⁹ gospodar stada, jedan od njih, ovan, koji im postade vođa. Taj ovan udari na pse, lisice i divlje svinje i sve ih uništi.

69. Ali, prva ovca otvori oči i vide ovna koji je odbacio njegovu slavu.

70. I udari po ovcama ponašajući se nedostojanstveno.

71. Potom njihov Gospod posla prvu ovcu mirnoj, drugačijoj²²⁰ ovci,²²¹ i učini je ovnom koji će ih voditi umesto ovce koja je odbacila njegovu slavu.

72. Otišao je, stoga, njemu, nasamo s njim razgovarao i uzdignuo toga ovna i učinio ga vladarom i vodom stada. Za to vreme psi²²² su uznemirivali ovce.

73. Prvi ovan odao je počast potonjem ovnu.

74. Potonji ovan zatim se uzdigao i pobegao od njega. I videh kako su psi naterali prvog ovna da poklekne.

75. Ali, potonji ovan se uzdigao i stao na čelo manjih ovaca.

76. Taj ovan začeo je mnoge ovce i umro.

77. Na njegovo mesto stade manja ovca,²²³ ovan, pa postade vladar i vođa stada.

78. I taj ovan odraste i razmnoži se.

79. Bojahu ga se svi: psi, lisice i divlje svinje, pa udariše u beg.

80. Taj ovan poubijao je sve divlje zveri koje više nisu mogle ugnjetavati ovce.

81. Taj dom postade veliki i prostran; ovce na njemu sagradiše golem toranj za svoga Gospoda.

82. Kuća bejaše niska, ali toranj bejaše veoma visok.

83. Na taj toranj stade Gospodar ovaca i pred njim se prostre prepun sto.

218	<i>Samuilo</i>
219	<i>Saul</i>
220	<i>drugo</i>
221	<i>David</i>
222	<i>Filistejci</i>
223	<i>Solomon</i>

84. Takođe videh kako se ovce raspršiše, svaka na svoju stranu, te zaboraviše svoj dom.

85. Gospod pozva one koje posla²²⁴ njima.

86. Ali, ovce ih stadoše ubijati. Jedna, koja je uspela izbeći smrti,²²⁵ zavapi i povika protiv onih koje ga htedoše ubiti.

87. Gospodar ovaca izbavi ga iz njihovih šaka i učini da se uzdigne k njemu i s njime prebiva.

88. I brojne druge njima je poslao da bi svedočili i protiv njih upozoravali.

89. I videh kako se neke, koje napustiše dom svoga Gospoda i njegov toranj, raspršiše na sve strane i kako oslepeše.

90. Videh kako Gospodar ovaca počini pokolj među njima na njihovom pašnjaku, sve dok ne zavapiše. On potom napusti svoje prebivalište i prepusti ih na nemilost lavovima, tigrovima, vukovima, lisicama i svim zverima.

91. I zveri ih rastrgaše.

92. Takođe videh kako je napustio dom njihovih otaca i njihov toranj prepustivši ih na nemilost lavovima, da ih rastrgaju i proždru, na nemilost svim zverima.

93. Tada zavapih iz sveg glasa preklinjući Gospodara ovaca, jer su ih proždrle grabljive zveri.

94. Ali, on je u tišini posmatrao radujući se što su ovce pojedene, progutane i odnesene i prepustivši ih na nemilost svim zverima. Pozvao je sedamdeset pastira i naredio im da brinu o ovcama.

95. Njima i njihovim drugovima rekao je: „Od sada nadgledajte ovce i činite sve što vam budem naredio; i predaću ih vama izbrojanima.“²²⁶

96. Reći ću vam koje ćete ubiti; njih uništite.“ I predade im ovce.

97. Potom pozva jednoga i reče mu: „Znaj i nadziri sve što pastiri čine ovcama, jer nestaće ih više nego što ću narediti.“

98. O svakom prestupu i ubistvu koje počine pastiri biće izveštavano, na primer, koliko će ih nestati na moju zapovest, a koliko će ih uništiti po sopstvenoj volji.

224	<i>Proroke</i>
225	<i>Ilija</i>
226	<i>s brojem</i>

99. Postojeće izveštaj o svakom ubistvu koje počine pastiri, pa će se reda mnoom čitati koliko su uništili po sopstvenoj volji da bih posedovao to svedočanstvo protiv njih i znao ova njihova dela i šta će učiniti kada im dovedem ovce; hoće li postupiti kako im zapovedih, ili neće.

100. O tome, međutim, oni ništa neće znati. Ti ih nećeš uputiti niti ćeš ih opominjati. Ali, o svim ubistvima koje počine, pravovremeno ću biti izvešten." Potom oni počеше ubijati te uništiše više nego što im bejaše naređeno.

101. I ostaviše ovce na nemilost lavovima, pa su mnoge proždrlili lavovi i tigrovi i ugrabile divlje svinje. Onaj toranj spališe i srušiše kuću.

102. Gorko sam plakao jer toranj i kuća ovaca bejahu srušeni.

103. Posle više nisam mogao videti jesu li ponovo ušle u tu kuću.

104. Pastiri i njihovi drugovi odvedoše ih divljim zverima da ih proždru. Svaka bejaše odvedena u svoje doba; svaka je opisana u knjizi i u knjizi je opisano koliko ih bejaše uništeno.

105. Međutim, svaki pastir ubio je i uništio više nego što mu bejaše naređeno.

106. Gorko zaplakah zbog ovaca.

107. Takođe videh onoga koji je dan za danom zapisivao sve koje pastiri uništiše, i koji je sve knjige podastirao Gospodaru ovaca, knjige o onome što učiniše

108. i svemu što su predali uništenju.

109. On uze knjigu u svoje ruke, pročitao je, zapečati i odloži.

110. Potom videh kako pastiri dvanaest sati stražare.

111. I gle, tri ovce²²⁷ otiđoše, stigoše, uđoše i počеше graditi sve što od te kuće bejaše srušeno.

112. Ali, divlje svinje²²⁸ su ih ometale iako ih nisu mogle zaustaviti.

113. Oni ponovno počesh graditi i podigoše onaj toranj, zvan golemi toranj.

114. I pred toranj postaviše sto, a na nj staviše sve nečiste vrste hleba.

115. Sve ovce bejahu slepe, kao i pastiri.

116. Stoga bejahu dovedene pastirima da budu uništene, i oni ih zgaziše i proždreše.

227 Zorovavelj, Jezdra i Nemija

228 Samarjani (Samaritanci)

117. Uprkos tome, njihov Gospod je čutao sve dok sve ovce u polju ne bejahu uništene. Pastiri se pomešahu s ovicama, ali nisu ih mogli spasti od zveri.

118. Potom se uzdiže onaj koji napisa knjigu, pokaza je i pročitao pred Gospodarom ovaca. Molio ga je za njih navodeći sva dela pastira i pred njim svedočeći protiv njih. Potom mu dade knjigu i ode.

LXXXIX POGLAVLJE

1. Tih trideset sedam²²⁹ pastira tako nadzirahu do određenog vremena. Potom ih ostali primiše u svoje ruke da bi mogli nadzirati svakog pastira u njegovo doba.

2. Potom videh kako dolaze sve ptice nebeske; orlovi, sokolovi i gavranovi. Orazio ih je podučavao.

3. Oni počеше proždirati ovce, kopati im oči i ključati tela.

4. Ovce zakukaše jer su im ptice proždirale tela.

5. I ja takođe zaplakah i gundah u snu protiv onog pastira koji je nadzirao stado.

6. I posmatrah kako ovce proždiru psi, orlovi i sokolovi. Nisu ostavili ni tela, ni kože, ni mišića, tek kosti koje popadaše na zemlju. Malo je ovaca ostalo.

7. Takođe videh dvadeset tri pastira²³⁰ koji, kada završiše nadzor, ispuniše pedeset osam razdoblja.

8. Bele ovce rodiše malu jagnjad koja otvori oči, progleda i zaplaka.

9. Međutim, ovce im se nisu odazvale niti su čule šta im govore, jer bejahu gluve, slepe i otupele.

10. Videh kako se gavranovi sjuriše na tu jagnjad

11. i kako zgrabiše jedno od njih koje rastrgaše na komadiće i proždreše.

12. Takođe videh kako su jaganjcima izbili rogovi i kako su gavranovi sletali na njihove rogove.

229 Očita greška, Tačno je trideset pet. Vidi 7. stih iz Careva Izrailja i Jude.

230 Vavilonski kraljevi, tokom i nakon ropstva. Trideset pet i dvadeset tri daju pedeset osam, stoga je trideset sedam, broj koji se pojavljuje u 1. stihu, pogrešan.

13. Jednom jagnjetu izrastao je veliki rog,²³¹ pa ovce progledaše.

14. On ih je gledao. Njihove oči bejahu širom otvorene i on ih dozva.

15. Dabela²³² ga ugleda i sve njemu potrčase.

16. Osim toga, svi orlovi i sokolovi još su odnosili ovce, obrušavali se na njih i proždirali ih. Ovce su ćutale, ali divokoza je plakala i naricala.

17. Potom na njih udariše gavranovi.

18. Želeli su da mu slome rogove, ali nisu uspeli da ga savladaju.

19. Posmatrao sam ih sve dok ne dođoše pastiri, orlovi i sokolovi,

20. koji povikaše gavranovima da slome divokozine rogove; da se s njom bore i da je ubiju. Ali, ona im se odupirala i dozivala u pomoć.

21. Potom videh čoveka koji je zapisao imena pastira i koji se uzdigao i stao pred Gospodara ovaca.

22. On je doveo pomoć, a svi ga videše kako silazi da pomogne divokozi.

23. Njima je došao i Gospodar ovaca koji bejaše gnevan, a svi koji ga videše, pobegoše i padoše pred njim u njegovom svetilištu. Okupiše se svi orlovi, sokolovi i gavranovi, a sa sobom dovedoše sve ovce s polja.

24. Svi se udružiše da bi divokozi slomili rogove.

25. I videh kako je čovek koji je, na zapovest Gospodnju, napisao knjigu, otvorio knjigu uništenja koje će prouzrokovati poslednjih dvanaest pastira;²³³ i pokazao Gospodaru ovaca da su uništili više od svojih preteča.

26. Takođe videh kako njima dolazi Gospodar ovaca i, držeći u ruci žezlo svog gneva, zauzima zemlju. Zemlja se otvori, a sve zveri i ptice nebeske odvojiše se od ovaca i potonuše u zemlju koja se nad njima zatvori.

27. Ovcama bejaše dat veliki mač, te one udariše na sve zveri.

28. Ali, sve zveri i ptice nebeske pobegoše pred njima.

29. I videh prestolje u ljupkoj zemlji,

30. na kojem je sedeo Gospodar ovaca primivši sve zapečaćene knjige.

31. I knjige bejahu otvorene pred njim.

32. Potom Gospod pozva prvu sedmoricu belih i naredi im da mu donesu prvu od prvih zvezda, koja je prethodila zvezdama koje su oblikom delimično podsećale na konje; prvu zvezdu, koja je prva pala. Oni ih sve donesoše njemu.

231 na jednome

232 Divokoza, verovatno simbol Aleksandra Velikog

233 Vladari Judeje, posle njenog oslobođanja

33. I on reče čoveku koji je pokraj njega pisao, jednom od sedmorice belih: „Uzmi onih sedamdeset pastira kojima sam predao ovce, i koji ih ubiše više nego što im naredih.” Videh ih kako stoje pred njim, svezani. Prvi je došao na suđenje zvezdama koje, proglašene krivima, otidoše na mesto izvršenja kazne. Oni ih baciše u mesto, duboko i ognjeno. Potom se sudilo sedamdesetorici pastira koji, proglašeni krivima, bejahu bačeni u ognjeni ponor.

34. Takođe videh kako se tada usred zemlje otvorio ognjeni ponor.

35. Do njega bejahu dovedene slepe ovce kojima se sudilo, koje bejahu proglašene krivima i bačene u taj ognjeni ponor u zemlji, gde izgoreše.

36. Ponor bejaše desno od te kuće.

37. I videh ovce kako gore i kako im se kosti pretvaraju u prah.

38. Videh kako on potapa tu drevnu kuću dok su iznosili njene stubove, bilje i slonovaču. Sve iznesoše i odložiše na mestu na desnoj strani zemlje.

39. Takođe videh kako je Gospodar ovaca na istom kružnom mestu podigao novu kuću, veću i prostraniju od prve. Njeni stubovi bejahu novi, kao i slonovača koja bejaše još raskošnija od pređašnje drevne slonovače, koju je naredio da iznesu.

40. Kada se onde nađoše, sve ovce koje bejahu ostavljene, sve zveri zemaljske i sve ptice nebeske padoše ničice i klanjahu im se i pokoravahu u svemu.

41. Potom me ona trojica, odevena u belo, koji me pre uzeše za ruku i uzdigoše, dok me držala ruka onog koji je govorio, podigoše i postaviše među ovce pre nego što je otpočeo sud.

42. Sve ovce bejahu bele, a runo im bejaše dugačko i čisto. U toj kući okupiše se sve koje nestadoše i koje bejahu uništene, sve zveri i sve ptice nebeske. Gospodar ovaca radovao se, jer sve bejaše dobro i sve se vratilo u njegovu kuću.

43. I videh kako položiše mač koji bejaše dat ovcama i vratiše ga u njegovu kuću i zapečatiše pred Gospodom.

44. Sve bi ovce bile smeštene u toj kući da je mogla da ih primi;²³⁴ i sve oči bejahu otvorene gledajući Dobroga; nije bilo očiju koje ga nisu gledale.

234 bejahu smeštene u toj kući, a ona ih nije sadržavala

45. Videh da je kuća velika, prostrana i prepuna. Takođe videh da je rođena bela krava golemih rogova i kako se zbog njega uznemiriše zveri u polju i sve ptice nebeske, koje ga neprestano zaklinjahu.

46. Potom videh kako se svi preobraziše i postadoše bele krave;

47. i da je prva, koja bejaše među njima, progovorila,²³⁵ i da je ta reč postala velika zver golemih, crnih rogova.

48. Gospodar ovaca radovao se zbog njih.

49. Probudih se i sve videh. To je videnje koje sam imao ležeći i budeći se. Potom blagoslovih Gospodara pravednosti i podah mu slavu.

50. Posle toga sam gorko plakao i nisam mogao zaustaviti suze. One su tekle²³⁶ zbog svega što videh jer, sve je došlo i prošlo. Videh sve pojedinosti o ljudskoj vrsti.

51. Te noći prisetio sam se svoga sna, stoga, zaplakah uznemiren tim videnjem.

235 postade reč

236 silazile

XC POGLAVLJE [XVIII DEO²³⁷]

1. A sada, sine moj Matusale, pozovi svu svoju braću i okupi svu decu svoje majke. Jer, glas me doziva i iz mene se izliva duh da bih ti mogao pokazati sve što će ti se dogoditi.

2. Potom Matusal ode, pozva svu svoju braću i okupi svoje bližnje.

3. Obraćajući se svojoj deci u istini,

4. Enoh reče: „Slušajte, deco moja, svaku reč oca svoga, koja izlazi na moja usta. Jer, želim da budno pratite dok vam govorim. Ljubljene moji, neka vas veže dostojanstvo i neka uvek bude s vama.

5. Ne budite licemerni u dostojanstvu niti s licemerima drugujte. Nego, deco moja, budite pravedni i neka vas pravednost vodi dobrim putevima. Neka vam istina bude pratilja.

6. Znam da će na zemlji uvek biti ugnjetavanja i da će ono prevladavati, i da će zemlju naposljetku stići strašna kazna, te će tada biti uništena i u korenu sasečena sva nepravda i svako delo koje je prouzrokovala. Međutim, nepravda će se opet pojaviti i opet će na zemlji biti uništena. Svaki zločin, svaki oblik ugnjetavanja i bezbožnosti, ponovno će oživeti.

7. Stoga, kada nepravda, greh, svetogrđe, ugnjetavanje i sva zlodela budu uzeli maha i kada prestup, bezbožnost i nečistota takođe zavladaju, tada će ih nebesa kazniti strašnom kaznom.

8. Sveti Gospod će se razgneviti i na njih će se s nebesa obrušiti strašna kazna.²³⁸

9. Sveti Gospod će se razgneviti i izvršiće kaznu na zemlji.

²³⁷ Pariski rukopis

²³⁸ U Pariskom rukopisu nema ovog stiha. Čini se da je u rukopisu biblioteke Bodlijan posredni prepisivačev previd budući da se iste reči pojavljuju dvaput zaredom.

10. U te dane ugnjetavanje će biti iskorenjeno, a nepravda i laž iščeznuće pod nebesima.

11. Predaće se sva silna²³⁹ mesta, zajedno sa stanovnicima; izgoreće u vatri. Oni će biti dovedeni iz svih krajeva zemlje i sudiće im se ognjem. Propašće u gnevu i kazni koja će ih zauvek onemoćati.²⁴⁰

12. Probudiće se pravednost i mudrost, koje će im biti poverene.

13. Tada će biti iščupani svi koreni nepravde; grešnici će poginuti od mača, a bezbožnici će posvuda biti uništeni.²⁴¹

14. Oni koji u mislima kuju zlodela i koji čine svetogrđe, poginuće od mača.²⁴²

15. A sada ću vam, deco moja, opisati puteve pravednosti i zla.

16. Još jednom ću vam ih pokazati da biste znali šta će se zbiti.

17. Deco moja, sledite put pravednosti i izbegavajte put zla, jer oni koji hodaju putem nepravde zauvek će nestati.

²³⁹ toranj, palata ili hram

²⁴⁰ u strašnoj kazni

²⁴¹ posečeni

²⁴² Između 14. i 15. stiha ovog poglavlja u Pariskom i Bodlijan rukopisu umetnuto je šest stihova koje sam tako rasporedio da čine 13, 14, 15, 16, 17. i 18. stih XCII poglavlja. Takav raspored činio se nužnim za smisao poglavlja u kojem se, posle nabiranja sedam nedelja ili razdoblja, izveštaj o osmoj, devetoj i desetoj sedmici, sadržan u tim stihovima, čini nužnim za zaokruživanje pripovesti. Ovde su ti stihovi nepovezani.

XCI POGLAVLJE [XIX DEO²⁴³]

1. Ono što napisa Enoh. On napisa ta mudra uputstva za svakog dostojanstvenog čoveka i svakoga sudiju na zemlji, za svu moju decu koja će živeti na zemlji, kao i za buduće naraštaje, da slede put dostojanstva i miroljubivosti.

2. Neka vam duh ne klone zbog ovog vremena, jer je Sveti i Veliki svakome namenio njegovo doba.²⁴⁴

3. Neka se probudi pravednik, neka on ustane i krene putem pravednosti, svim njenim putevima. I neka napreduje²⁴⁵ u dobroti i večnoj krotkosti. Pravednik će steći milost, njemu će zauvek biti dodeljeno dostojanstvo i moć. U dobroti i pravednosti on će živeti i hodaće u večnoj svetlosti. Greh će nestati u večnoj tami i nikada se više neće pojaviti.

243 Pariski rukopis
244 dao dane
245 neka njegov put budu

XCII POGLAVLJE

1. Zatim Enoh počne govoriti iz knjige.

2. I Enoh reče: „O deci pravednosti, o izabranima na svetu i semenu pravednosti i dostojanstva.

3. O tome ću govoriti i to ću vam, deco moja, obasniti ja, koji sam Enoh. Znanje stekoh iz onoga što mi bejaše pokazano, iz mog nebeskog viđenja i iz onoga što mi kazaše sveli anđeli, kao i iz nebeske ploče.”

4. Enoh počne govoriti iz knjige, pa reče: „Rođen sam sedmi u prvoj nedelji, dok sud i pravednost strpljivo čekahu.

5. Ali, posle mene, u drugoj nedelji, iznedriće se strašno zlo i laž.

6. U toj nedelji²⁴⁶ dogodiće se kraj prve, u kojoj će čovečanstvo biti sigurno.

7. Ali, kada se prva završi,²⁴⁷ zavladaće nepravda, a on će objaviti kaznu grešnicima.²⁴⁸

8. Posle toga, na završetku treće nedelje, biće izabran čovek²⁴⁹ od semena pravednog suda, a posle njega će zauvek klijati seme pravednosti.

9. Posle toga, na završetku četvrte nedelje, viđenja svetih i pravednih biće obznanjena, kao i redosled naraštaja i njihova prebivališta.²⁵⁰ Potom će, na završetku pete nedelje, biti podignuta večna kuća slave i vladavine.²⁵¹

246 u njemu
247 nakon njegovog završetka
248 Potop
249 Avram
250 Zakon
251 Solomonov hram

10. Nakon toga, u šestoj nedelji, svi koji se nađu u njoj naći će se u tami, njihova će srca zaboraviti mudrost, pa će se u njoj uzdignuti čovek.²⁵²

11. Na završetku (šeste nedelje, prim. prev.), on će spaliti vladarsku kuću, a izabrana rasa će se raspršiti.²⁵³

12. Posle toga, u sedmoj nedelji, iznedriće se izopačeni naraštaj koji će činiti svakojaka zla. Na završetku (sedme nedelje, prim. prev.), iz večnog semena pravednosti biće izabrani pravednici i oni će naslediti sedmostruki nauk o svekolikom njegovom stvaranju.

13. Posle toga nastupiće još jedna nedelja, osma nedelja pravednosti, kojoj će biti dodeljen mač suda i pravde za tlačitelje.

14. Grešnici će biti predati u ruke pravednih kojima će, kao nagrada za pravednost, na završetku (osme nedelje, prim. prev.) biti dodeljena prebivališta. Za večnu slavu, biće podignuta kuća velikoga Cara. Posle toga, u devetoj nedelji, čitavom svetu objaviće se pravedni sud.

15. Svako bezbožno delo iščeznuće sa zemlje. Svet će biti određen za uništenje, a svi ljudi obratiće se na put dostojanstva.

16. Posle toga, sedmog dana desete nedelje, Stražari će biti osuđeni na večnu kaznu, a anđele će obuhvatiti večna nebeska prostranstva.

17. Dotadašnje nebo će nestati te će se pojaviti novo nebo, u kojem će sve nebeske sile sijati večnim sedmostrukim sjajem. Posle toga biće mnogo dobrih i pravednih nedelja koje će trajati večno.

18. Grehu više nikada neće biti ni spomena.²⁵⁴

19. Ko je, od sve ljudske dece, sposoban da čuje glas Svetoga i da pri tom ostane nedirnut?

20. Ko je sposoban da misli njegove misli? Ko može da razmišlja o svim delima nebeskim? Ko može razumeti dela nebeska?

21. On može videti svoje stvorenje, ali ne i njegov duh. On može govoriti o tome, ali se ne može do toga uzdignuti. On može videti sve granice i razmišljati o njima, ali ne može stvoriti ništa nalik njima.

22. Ko je, od ljudi, sposoban da razume širinu i dužinu zemlje?

23. Ko je video veličine svega? Da li je svako sposoban da razume veličinu neba, njegovu visinu i šta ga pridržava?

24. Koliko ima zvezda i gde poživaju sva svetla?

252 Nabukodonosor

253 Vavilonsko ropstvo

254 Prethodnih šest stihova tj. 13, 14, 15, 16, 17. i 18, preuzeti su iz teksta između 14. i 15. stiha devetnaestog poglavlja, kako su smešteni u rukopisu. Ali, smatrao sam da smisao zahteva da budu ovde umetnuti pa sam tako i učinio.

XCIII POGLAVLJE

1. Pozivam vas, deco moja, da ljubite pravednost i po njoj živite, jer vredi slediti puteve pravednosti. Putevi nepravde iznenada se skraćuju i postaju uzani.

2. Značajnim ljudima će se u njihovo vreme otkriti putevi ugnjetavanja i smrti, ali neka ih se klone i ostanu podalje od njih.

3. Pozivam vas, koji ste pravedni, da ne idete putevima zla i ugnjetavanja niti putevima smrti. Ne približavajte im se da ne biste propali, nego se zavetujte

4. i izaberite pravednost i dobar život.

5. Idite putevima mira da biste živeli i bili dostojni. Neka vam moje reči ostanu pohranjene u najdubljim mislima, ne brišite ih iz svojih srca. Jer, znam da grešnici navode ljude na zločin. Oni nisu posvuda niti svaki takav savet poseduje malo njih.

6. Jao onima koji šire nepravdu i zlo i koji polažu temelje laži, jer biće iznenada savladani i nikada neće naći mir.

7. Jao onima koji svoje kuće grade na zločinu, jer će njihovi²⁵⁵ temelji biti srušeni a sami će pasti od mača. I oni koji stiču zlato i srebro pravedno će i iznenada propasti. Jao vama bogataši, jer ste verovali u bogatstvo. Ali, bogatstva ćete biti lišeni jer se u dane svog uspeha niste spomenuli Svevišnjeg! [bićete uništeni, jer se u dane svog uspeha niste spomenuli Svevišnjeg.²⁵⁶]

255 oni

256 Ova rečenica očito je ponovljena prethodna rečenica, što je greška prepisivača. Ona se ne pojavljuje u Pariskom rukopisu.

8. Počinili ste svetogrđe i nepravdu te vas očekuju dani krvoprolića, sve do dana tame i dana Strašnog suda.

9. Vama objavljujem da će vas uništiti onaj koji vas je stvorio.

10. Kada padnete, prema vama neće iskazati milost nego će se vaš Stvoritelj radovati vašoj propasti.

11. Neka, dakle, svi pravedni među vama u te dane preziru grešnike i bezbožnike.

XCIV POGLAVLJE

1. O, da su mi oči vodeni oblaci, plakao bih nad vama i svoje bih suze prolivao poput kiše²⁵⁷ i olakšao tugu u svom srcu!

2. Ko vam je dozvolio da mrzite i grešite? Grešnici, biće vam sudeno!

3. Pravedni se neće bojati zlih, jer će ih Bog ponovo staviti u ruke vaše da biste im se po volji osvetili.

4. Jao vama koji ćete biti toliko obuzeti mržnjom da se nje nećete moći osloboditi. Zbog vaših greha, izlječenje će vam biti nedostupno. Jao vama koji svom bližnjem činite zlo, jer zlom će vam se vratiti.

5. Jao vama koji lažno svedočite, koji podupirete nepravdu, jer ćete iznenada nestati.

6. Jao vama, grešnici, jer ste odbacili pravedne, jer ste po volji prihvatili i odbacivali one koji čine nepravdu. Na vas će pasti njihov jaram.

257 oblak vode

XCV POGLAVLJE

1. Budite strpljivi u nadi, pravedni, jer pred vama će iznenada nestati grešnici i njima ćete vladati po svojoj volji.

2. Na dan patnje grešnika, vaši će potomci biti uzdignuti u visine, poput orlova. Vaše će gnezdo biti uzvišenije od orlovskoga. Uzdići ćete se i ući u zemaljske šupljine i pukotine među stenama, gde ćete zauvek biti zaštićeni od bezbožnika,

3. koji će nad vama jaukati i plakati poput sirena.

4. Nećete strahovati od svojih tlačitelja, jer obnova će pripasti vama. Oko vas će zasijati bleštavo svetlo i s neba će se čuti umirujući glas. Jao vama, grešnici, jer zbog svog bogatstva nalikujete svecima iako vas srca opominju znajući da ste grešnici. Ova reč će svedočiti protiv vas, u spomen zločinu.

5. Jao vama koji se hranite na slavi žita i pijete snagu iz najdubljeg izvora,²⁵⁸ te ponosni na svoju moć tlačite krotke.

6. Jao vama koji pijete vodu kada vam se prohte,²⁵⁹ jer, iznenada će vas stići odmazda i uništenje jer ste napustili izvor života.

7. Jao vama, nepravedni, lašci i bezbožnici jer će vas pamtiti po zlu.

8. Jao vama, moćnici, koji sputavate pravednost, jer doći će dan vašega uništenja dok će u to isto doba pravedni uživati mnoge i dobre dane,²⁶⁰ čak i u doba vaše kazne.

258 iz dubine izvora

259 u svako doba

260 mnogi i dobri dani doći će pravednima

XCVI POGLAVLJE

1. Pravedni su uvereni da će grešnici biti poniženi, te da će nestati na dan nepravde.

2. Vi sami budite toga svesni, jer Svevišnji će pamtit i vaše uništenje i anđeli će se zbog toga radovati. Šta ćete učiniti, grešnici, i kuda ćete pobeći na Sudnji dan kada ćete čuti molitvu pravednih?

3. Vi niste poput onih koji protiv vas svedoče; vi prijateljujete s grešnicima.

4. U te dane će Gospod uslišiti molitve pravednih. Stići će dan vašeg suda i sva vaša nepravdna dela biće predstavljena Velikom i Svetom.

5. Vaša lica će zastrti stid, a svaki zločin biće odbačen.

6. Jao vama, grešnici, usred mora i na kopnu, o čijim zlodelima postoji svedočanstvo. Jao vama koji rasipate nepravdno stečeno srebro i zlato govoreći: „Bogati smo, posedujemo bogatstva i pribavili smo sve što smo mogli poželeti.

7. Činićemo, stoga, sve što nam se prohte, jer stekosmo srebro, naše su žitnice pune, a muževi naših porodica su poput vode koja sve prožima.²⁶¹

8. Laž će presušiti poput vode, jer vaše bogatstvo neće zauvek trajati nego ćete ga iznenada biti lišeni budući da ste ga stekli nepravdno. Stići će vas najstrašnije prokletstvo.

9. Kunem vam se, moćni, kao i vama slabima, da se, obuzeti zemaljskim stvarima, vi koji ste ljudi, odevate otmenije²⁶² od udatih žena, čak i od neudatih, posvuda se nameštajući u raskoši, slavi, vlasti i srebru: ali, zlato, grimiz, čast i bogatstvo presušice poput vode.

261 —————
poput silne vode

262 —————
da ste otmeniji

10. Rečitost i mudrost, stoga, ne pripadaju njima. Zato²⁶³ će nestati, zajedno sa svojim bogatstvom, slavom i počastima.

11. Njihovi duhovi biće bačeni u oganj, u sramoti, pokolju i krajnjem siromaštvu.

12. Zakleo sam se vama, grešnici, da ni planina ni brdo nisu bili niti će biti podvrgnuti²⁶⁴ ženi.

13. Zločin nam²⁶⁵ nije poslat na zemlju, nego su ga ljudi izmislili pa će oni koji ga čine biti delotvorno uništeni.

14. Žena neće prethodno postati jalova, nego će zbog dela svojih ruku umreti bez dece.

15. Zakleo sam se vama, grešnici, po Svetom i Velikom, da su sva vaša zlodela otkrivena na nebesima te da nijedno vaše zlo delo nije ostalo skriveno.

16. Ne mislite i ne govorite u srcima svojim da se zločini neće otkriti ni objaviti. Na nebu se oni svaki dan zapisuju pred Svevišnjim. Od sada će se znati da će se svakodnevno beležiti svaki zločin koji počinite, sve do trenutka vašeg prokletstva.

17. Jao vama, priprosti, jer ćete takvi i nestati. Ne slušate mudre, te nećete dobiti ono što je dobro.²⁶⁶

18. Znajte, stoga, da vas čeka dosuđeno uništenje. Za grešnike nema nade. Umrećete tokom vremena,²⁶⁷ jer nije vam namenjeno²⁶⁸ iskupljenje.

19. Čeka vas dan suda i nesreće kada će vaše duše strašno patiti.

20. Jao vama tvrdog srca, koji činite zločine i hranite se krvlju. Odakle to da se hranite dobrim, da pijete i da ste zadovoljni? Nije li to zato što je naš Gospod, Svevišnji, na zemlji stvorio obilje dobrih stvari? Vi nećete naći mir.

21. Jao vama koji ljubite nepravdu. Zašto se nadate dobru? Znajte da ćete biti predati u ruke pravednih koji će vam prerezati vratove i poubijati vas bez milosti.

263 —————
I u tome

264 —————
sluga. Možda u smislu njihovog bogatog ukrašavanja.

265 —————
naš zločin nije bio poslat dole

266 —————
neće vas pronaći

267 —————
bićete i umreti

268 —————
otkriveno

22. Jao vama koji se radujete zbog nesreće pravednih, jer za vas grob neće biti iskopan.

23. Jao vama koji ometate reč pravednih, jer za vas neće biti nade u život.

24. Jao vama koji zapisujete laži i reči zlikovaca, jer oni beleže njihove laži da bi mogli čuti i upamtiti ludost.

25. Oni neće naći mir, nego će sasvim sigurno uskoro umreti.

XCVII POGLAVLJE

1. Jao vama, bezbožnici, koji slavite i odajete počast lažima. Vi ste izgubljeni i nikada niste živeli u vrlini.

2. Jao vama koji izvrćete časne reči. Oni greše protiv večne objave

3. i čine da padaju glave onih koji nisu grešnici.

4. U te dane ćete se, o pravednici, smatrati dostojnima da vam molitve budu uslišene, kao svedočanstvo pred anđelima da bi oni, pred Svevišnjim, zabeležili grehe što ih počinise grešnici.

5. U te dane će pasti narodi, ali porodice naroda ponovno će se uzdići na dan uništenja.

6. U te dane će se poroditi trudnice i ostaviće svoju decu. Ostaviće svoju decu dojeći je i više joj se nikada neće vratiti niti će podučavati svoje ljubljene.

7. Još vam se jednom kunem, grešnici, da je zločin pripremljen za krvav dan kojem nema kraja.

8. Oni će se klanjati kamenju i rezbariće zlatne, srebrne i drvene slike. U hramovima će se klanjati nečistim duhovima, demonima i svakojakim idolima. Ali, njima neće biti pomoći.²⁶⁹ Njihova će srca biti bezbožna u ludosti, a oči zaslepljene praznoverjem.²⁷⁰ U svojim proročkim snovima biće bezbožni i praznoverni,²⁷¹ sva će svoja dela zasnivati na laži i obožavanju kamena. Svi će nestati.

269   neće biti pružena

270   strahom u srcima

271   i u strahu

9. Ali, u te dane biće blagosloveni oni kojima je data reč mudrosti, koji pokazuju i slede put Svevišnjega, koji hodaju putem pravednosti i s bezbožnima ne postupaju bezbožno,

10. oni će biti spaseni.

11. Jao vama koji širite zločin svog bližnjeg, jer ćete u paklu umreti.

12. Jao vama koji polažete temelje greha i obmane i koji ste ogorčeni, jer ćete zbog toga biti uništeni.

13. Jao vama koji svoje kuće gradite tuđim trudom, od opeke²⁷² i kamena zločina. Kažem vam, nećete naći mir.

14. Jao vama koji prezirete večno nasleđe vaših otaca dok vam se duše klanjaju idolima, jer nećete naći spokoj.

15. Jao vama koji činite nepravdu i potpomažete svetogrđe, koji ubijate bližnje sve do dana velikog suda jer, vaša će slava proći. U vaša srca On će usaditi zloću i protrešće vas duh njegovog gneva i svi ćete poginuti od mača.

16. Svi pravedni i sveci pamtice vaše zločine.

272 čiji su delovi od opeke

XCVIII POGLAVLJE

1. U te dane očevi će poginuti zajedno s decom;²⁷³ i brat će s bratom umreti sve dok ne potekne reka njihove krvi.

2. Jer, čovek će dići ruku na svoju decu i na decu svoje dece. Pokazaće milost ubijajući ih.²⁷⁴

3. Ni grešnik se neće ustezati da digne ruku na svoga časnog brata. Pokolj će trajati od svitanja do sumraka.²⁷⁵ Krv grešnika dopiraće konjima do prsa, a kočije će do poda²⁷⁶ uroniti u krvavu bujicu.

273 na jednom mestu

274 bio je milostiv, da bi mogao ubiti

275 biće ubijeni

276 gornji deo

XCIX POGLAVLJE

1. U te dane će anđeli sići u skrovišta i na jednom mestu okupiće sve koji su podupirali zločin.

2. Tog dana će Svevišnji ustati da bi na grešnicima izvršio kaznu i svetim anđelima poverio zaštitu svih pravednih i svetih, da ih čuvaju kao zenicu oka, sve do konačnog uništenja sveg zla i svakog zločina.

3. Mudri će tada znati hoće li ili neće pravedni mirno spavati.²⁷⁷

4. Sinovi zemlje razumeće svaku reč iz te knjige znajući da ih njihovo bogatstvo ne može spasti u ruševini njihovih zločina.

5. Jao vama, grešnici, jer ćete na dan velikog suda biti kažnjeni zbog pravednih. Izgorećete u vatri i bićete kažnjeni prema svojim delima.

6. Jao vama, izopačenih srca, koji želite da steknete bezbožno znanje i da otkrijete strahote. Niko vam neće pomoći.

7. Jao vama, grešnici, jer ste rečima iz svojih usta i delima svojih ruku činili bezbožna dela. Izgorećete u rasplamsalom ognju.

8. I znajte da će na nebesima anđeli razmatrati vaša dela; o vašim gresima raspitivaće se kod sunca, meseca i zvezda, jer vi na zemlji sudite pravednima.

9. Svaki oblak svedočiće protiv vas, kao i sneg, rosa i kiša. Jer, sve će vam to biti uskraćeno da se ne bi obušili na vas niti služili vašim zločinima.

10. Sada donesite darove kiši da bi se izlila na vas, jer vam nije uskraćena; i darove rosi, ako je od vas primila zlato i srebro. Ali, kada se mraz, sneg, led, svi snežni vetrovi i patnje s njima povezane obruše na vas, u te dane bićete potpuno nesposobni da stojite pred njima.

²⁷⁷ pasti u dubok san

C POGLAVLJE

1. Pomno proučite nebesa, vi, nebeski potomci i vi, dela Svevišnjeg. Bojte ga se i ne činite pred njim zločine.

2. Ako On zatvori nebeske prozore uskraćujući kišu i rosu, da zbog vas ne bi dotakle zemlju, šta ćete učiniti?

3. Ako se na vas i svekolika vaša dela obruši Njegov gnev, vi nećete biti oni koji ga mogu zaklinjati, vi koji govorite²⁷⁸ obesno i gorljivo²⁷⁹ protiv Njegove pravednosti. Vi nećete naći mir.

4. Zar ne vidite zapovednike²⁸⁰ čije je brodovlje izloženo najvećim opasnostima, te ga udaraju talasi i razbijaju vetrovi?

5. Oni strahuju, jer svu svoju imovinu poneše sa sobom na more, i izbaciše zlo²⁸¹ iz svojih srca jer ih može proždreti.

6. Nije li more, sve njegove vode i bogatstva, delo Svevišnjeg koji je zapečatio sve njegove rubove i sa svih strana okružio ga peskom?

7. Neće li ono na njegovu zapovest presušiti, a ribe i sve u njemu sadržano umreti? Zar ga se vi, zemaljski grešnici, nećete bojati? Nije li On stvoritelj neba i zemlje i svega što na nebu i zemlji postoji?

8. Pa ko dađe rečitost i mudrost onima koji napreduju zemljom i morem?

9. Zar se zapovednici brodova ne boje mora? Neće li se grešnici bojati Svevišnjeg?

²⁷⁸ jer govorite

²⁷⁹ velike i moćne reči

²⁸⁰ kraljeve

²⁸¹ ne misle zlo

CII POGLAVLJE²⁸²

1. U te dane kada vas On udari ognjem, kuda ćete pobeći i gde ćete naći utočište?

2. Kada On pošalje svoju objavu protiv vas, zar se nećete bojati?

3. Sva će svetla zadrhtati od straha, a zemlja će se tresti od teskobe.

4. Anđeli izvršavaju zapovest koju su od njih primili, te se žele sakriti od velike Slave, dok deca zemaljska strahuju.

5. Ali vi, grešnici, vi ste zauvek prokleti i nećete naći mir.

6. Ne bojte se, duše pravednika, nego strpljivo čekajte i nadajte se danu vaše smrti u pravednosti. Ne tugujte zato što vam duše u velikoj patnji silaze u posudu smrti. Za života niste primili nagradu primerenu²⁸³ vašoj dobroti, nego su, u doba vašeg postojanja, živeli grešnici, u doba gneva i kazne.

7. A kada umrete, grešnici će o vama ovako govoriti: „Pravedni umiru poput nas. Kakve koristi imaju od svojih dela? Gle, poput nas iščezavaju u teskobi i tami. Koja je njihova prednost nad nama? Od sada smo jednaki. Šta će im uvek biti nadohvat ruke i pred očima?²⁸⁴ Jer, mrtvi su i više nikada²⁸⁵ neće ugledati svetlo.” Kažem vam, grešnici, nasitili ste se mesom i pićem, pljačkanjem ljudi i silovanjem, grehom i sticanjem bogatstva i uspesima. Jeste li primetili kako pravednici skončavaju u miru? Jer, do dana njihove smrti u njima nije bilo zla. Oni nestaju i čini se kao da ih više nema, dok im duše u teskobi silaze u posudu mrtvih.

282 u rukopisu ne postoji CI poglavlje

283 vaša tela nisu oblikovana prema vašoj dobroti

284 Šta će naslediti i šta gledati

285 od sada i zauvek

CIII POGLAVLJE

1. Kunem vam se, pravedni, silinom njegovog sjaja i slave, njegovim presvetlim carstvom i veličinom, da sam razumeo ovu tajnu, da sam pročitao nebesku ploču, da sam video zapis Svetih i otkrio šta je o vama zapisano i urezano.

2. Videh da su za vas pripremljene sva dobrota, radost i slava, koje su namenjene onima koji umru pravedni i dobri.²⁸⁶ Vama će biti date kao uteha, a vaš deo sreće daleko će nadmašiti deo namenjen živima.

3. Duhovi onih koji pravedni umru i dalje će živeti i radovati se. Njihovi duhovi će se uzdizati, a Svevišnji će iz naraštaja u naraštaj čuvati spomen na njih. Oni ne treba da se boje sramote.

4. Jao vama, grešnici, kada umrete u svojim gresima. Oni koji su poput vas o vama ovako govore: „Blagosloveni grešnici. Živeli su ispunjenim životom;²⁸⁷ a sada umiru radosni²⁸⁸ i bogati. Za života nisu upoznali²⁸⁹ nevolju i ubistvo. Umiru časno, i za života ih nije stigao sud.“

5. Ali, je li im bilo rečeno da će, kada njihove duše budu morale sići u posudu mrtvih, njihova zlodela biti njihova najveća muka? Njihovi duhovi će ući u tamu, u zamku i oganj, i na njima će se na vekove vršiti strašna kazna.²⁹⁰

286 u pravednosti i velikoj dobroti

287 Oni su videli sve svoje dane

288 u dobroti

289 nisu videli

290 svi će naraštaji, zauvek, trpeti strašnu kaznu

6. Jao vama, jer nećete naći mir. Pravednima i dobrima koji su živi nećete moći kazati: „Mi bejasm o kažnjeni u dane nevolje naše. Videsmo sve vrste nevolja i pretrpesmo mnoga zla.”²⁹¹

7. Naši duhovi bejahu uništeni, poniženi i obezvredeni.

8. Nestadosmo, te ne bejaše moguće pomoći nam, bilo rečju ili delom. Ne nađosmo pomoći, nego trpesmo muke i uništenje.

9. Nismo očekivali da ćemo živeti²⁹² iz dana u dan.

10. Zaista, nadasmo se da ćemo postati glava,

11. ali postadosmo rep. Kada se uzdigosmo, bejasm o uništeni; progutaše nas grešnici²⁹³ i bezbožnici; težak je njihov jaram.

12. Pogrusmo glave pred onima koji su nad nama vladali, koji nas preziru i gnušaju nas se. Ali, oni ne pokazaše milosti.

13. Htedosmo pobeći od njih da bismo našli spokoj, ali ne nađosmo sigurnog skrovišta. U svojoj nevolji tražili smo utočište kod vladara i svoje vapaje uputili onima koji nas proždirahu. Ali, naše pritužbe nisu naišle na odziv niti su oni hteli čuti naš glas.

14. Umesto toga, pritekli su u pomoć onima koji nas pljačkaju i proždiru, koji nas obezvređuju i s nas ne skidaju svoj jaram, nego nas proždiru, bacaju u očaj i ubijaju, skrivajući našu smrt i zaboravljajući da su na nas digli ruke.”

291 otkrismo
292 videti život
293 hrana grešnika

CIV POGLAVLJE

1. Kunem vam se, pravednici, da će na nebesima anđeli beležiti vaša dobra dela pred slavom Svevišnjega.

2. Čekajte strpljivo i u nadi, jer bejaste osramoćeni zlom i uništenjem. Ali, zasijaćete poput nebeskih svetala. Bićete viđeni, te će vam se otvoriti vrata neba. Vapili ste za osvetom i ona vam je omogućena. Jer, svi će vladari svedočiti o vašim patnjama, kao i svako ko je potpomagao vaše uništenje.

3. Čekajte strpljivo i u nadi. Ne gubite poverenje, jer vaša radost biće golema poput one nebeskih anđela. Ponašajte se kako valja i nećete ostati skriveni na dan velikog suda. Nećete biti izjednačeni s grešnicima, a dok postoji svet²⁹⁴ bićete pošteđeni večnog prokletstva.

4. Ne bojte se, pravednici, kada vidite da se grešnici bogate i cvetaju.²⁹⁵

5. Držite se podalje od njih i njihovog ugnjetavanja. Budite prijatelji nebeske vojske. Vi, grešnici, govorite: „Naši se prestupi neće beležiti.” Ali, vaši će se prestupi beležiti svakodnevno.

6. Budite uvereni²⁹⁶ da se svi vaši prestupi vide na svetlu i u tami, danju i noću. Ne lažite i ne mislite bezbožne misli. Ne svedočite lažno protiv Svetoga i Svevišnjeg. Ne slavite svoje kumire, jer vaše laži i bezbožništva ne vode u pravednost nego u strašan zločin.

7. Sada ću vam otkriti tajnu. Mnogi će se grešnici okrenuti protiv pravedne reči.

294 u svakom naraštaju sveta
295 jačaju i primaju počasti
296 Pokazaću vam

8. Govoriće zlo i lažno će svedočiti. Činiće velika dela²⁹⁷ i sastavljace sopstvene knjige. Ali, kada sve moje reči ispravno zapišu na svojim jezicima,

9. neće ih ni izmeniti ni obezvrediti, nego će tačno zapisati sve što sam od početka o njima kazivao.

10. Otkriću još jednu tajnu. Pravednima i mudrima biće date knjige radosti, dostojanstva i velike mudrosti. Njima će biti date knjige u koje će poverovati

11. i u njima će pronaći radost. Svi pravedni biće nagrađeni, jer su od ovih primili znanje o putevima pravednosti.

297 stvoriću veliko delo

CIV POGLAVLJE²⁹⁸

1. Gospod reče: „U te dane oni će pozvati decu zemaljsku i nateraće ih da slušaju njihovu mudrost. Pokažite im da ste njihovi vođe,

2. te da će se na čitavoj zemlji izvršiti brojanje. Jer, ja i moj Sin sklopićemo s pravednima, za njihova života, večni savez.²⁹⁹ Vama će pripasti mir. Radujte se, deco pravednosti, u istini.”

298 ovo poglavlje pojavljuje se dvaput

299 zauvek ćemo se s njima povezati na putevima pravednosti

CV POGLAVLJE

1. Posle nekog vremena³⁰⁰ moj sin Matusal izabra ženu za svoga sina Lameha.

2. Ona zatrudni i rodi dete čija put bejaše bela poput snega i crvena poput ruže. Kosa mu bejaše dugačka i nalik vuni, a oči mu bejahu veoma lepe. Kada ih je otvorio, poput sunca je obasjao čitavu kuću. Čitava kuća ispunila se svetlom.

3. A kada ga uzeše babici iz ruku, on otvori usta i obrati se Gospodaru pravednosti. Lameha, njegovog oca, obuze strah i otrča svom ocu Matusalu govoreći: „Rodih sina različitog od druge dece.³⁰¹ On nije čovek, nego je nalik nebeskim anđelima i drugačiji od nas.

4. Njegove su oči sjajne poput sunčevih zraka. Lice mu je sjajno, pa se čini kao da ne pripada meni nego anđelima.

5. Bojim se da će se za njegovog života na zemlji dogoditi čudo.

6. Oče, zaklinjem te, pođi našem praocu Enohu i od njega saznaj istinu. Jer, on prebiva među anđelima.”

7. Kada je Matusal čuo reči svog sina, sišao je sa zemaljskih visina. Jer, saznao je da sam onde. On me dozva.

8. Čuo sam njegov glas i otišao njemu govoreći: „Ovde sam, sine, jer si me tražio.”

9. On odgovori: „Došao sam tebi povodom velikog događaja i nečega što je teško razumeti.

10. Sada me, oče, slušaj. Jer, mome sinu Lamehu rodi se sin koji mu ne nalikuje i čija priroda nije nalik ljudskoj. Njegova je put belja od snega i

300 Posle danâ
301 preobraženog sina

crvenija od ruže. Kosa mu je belja od bele vune. Oči su mu poput sunčevih zraka, a kada ih je otvorio, obasjao je čitavu kuću.

11. Kada ga uzeše babici iz ruku, on otvori svoja usta i blagoslovi Gospodara neba.

12. Njegov otac Lameh se uznemirio i dojurio meni, ne verujući da dete pripada njemu budući da nalikuje anđelima nebeskim. Gle, došao sam tebi da bi mi kazao istinu.”

13. Potom ja, Enoh odgovorih: „Gospod će na zemlju doneti novost. To sam objasnio i saznao u viđenju. Kazao sam ti da su u naraštaju mog oca Jareda nebesnici zanemarili reč Gospodnju. Počinili su zločine, odbacili svoj stalež i pomešali se sa ženama. S njima su zgrehili, njima se oženili i začeli decu.

14. Čitavu zemlju će, stoga, snaći veliko uništenje. U jednoj godini zadesiće je Potop i sveopšte uništenje.

15. To dete koje ti je rođeno preživeće, a s njim će biti spasena njegova tri sina. Kada svi ljudi izginu, on će biti spasen.

16. Njegovi potomci začće divove, ne duhovne, nego telesne. Zemlju će snaći velika kazna i biće očišćena od svakog zla. Reci, stoga, svom sinu Lamehu da je onaj koji je rođen zaista njegovo dete. Neka ga nazove Noje, jer on će preživeti. On i njegova deca biće spaseni od zala koja će se proširiti svetom, od svakog greha i nepravde, koji će za njegova života na zemlji biti uništeni. Jer, upoznat sam sa svetim tajnama koje mi je sam Gospod otkrio i objasnio i koje sam pročitao na nebeskim pločama.

17. Na njima je zapisano da će naraštaj za naraštajem tonuti u greh, sve dok se ne podigne rod pravedni, dok sa zemlje ne iščezne zločin i dok njome ne zavlada dobro.

18. A sada, sine moj, idi i reci svome sinu Lamehu,

19. da je dete koje je rođeno zaista njegovo i neka u to ne sumnja.

20. Kada je Matusal čuo reč svoga oca Enoha, koji mu pokaza sve sveto, on se vrati pun razumevanja,³⁰² i zazva ime Nojevo, jer on će utešiti zemlju nakon uništenja.

21. Još jedna knjiga, koju Enoh zapisa za svog sina Matusala, i za one koji će doći posle njega i sačuvati svoju čistotu³⁰³ u poslednjim danima. Vi,

302 otvorenih očiju
303 svoje životno stanje

koji ste naporno radili, u te dane ćete čekati uništenje zločinaca. Čekajte dok ne prođe greh. Jer, njihova će imena biti izbrisana iz svetih knjiga, njihovo seme zatrto, a duhovi ubijeni. Naricaće i kukati u nevidljivim prostranstvima i goreće u večnom ognju.³⁰⁴ Videh gust oblak, koji bejaše toliko dubok da nisam mogao videti ništa što je gore. Takođe videh plamene jezike i svetleće planine koje su letele unaokolo i strašno se tresle.

22. Potom upitah jednog od svetih anđela koji bejaše sa mnom: „Šta je taj sjajni predmet? Jer, to ne plamti nebo, nego oganj, a u njemu se čuju vapaji zbog strašne patnje.”

23. On reče: „U ovo mesto koje vidiš biće bačeni duhovi grešnika i bezbožnika, zločinaca i onih koji će izokretati sve što Bog reče kroz usta proroka. Jer, o tome će gore na nebesima postojati zapisi i slike, da bi ih anđeli mogli čitati i da bi znali šta će se zbiti s grešnicima i duhovima krotkih, s onima koji su patili u svojim telima i koje je Bog nagradio, s kojima su zločinci nepravedno postupali, koji su ljubili Boga, koji se nisu vezivali ni uz zlato ni uz srebro, ni uz zemaljska dobra, nego su trapili svoja tela,

24. koji od trenutka svog rođenja³⁰⁵ nisu bili skloni zemaljskim bogatstvima, nego su sebe smatrali prolaznim dahom.

25. Takvi su bili,³⁰⁶ Bog ih je uveliko iskušavao, a njihovi duhovi ostali su čisti da bi mogli blagosiljati njegovo ime. Sve njihove blagoslove izneo sam u ovoj knjizi. On ih je nagradio, jer gorljivo su ljubili nebo. Bog reče: „Dok su ih zločinci tlačili, od njih su čuli bezbožne reči, te su strašno trpeli jer su me blagosiljali. Sada ću pozvati duhove dobrih iz svih naraštaja i preobraziću one koji bejahu rođeni u tami, koji u svojim telima nisu bili nagrađeni slavom koju je njihova vera zaslužila.

26. Uvešću ih u sjajno svetlo onih koji ljube moje sveto ime i svakoga ću postaviti na prestolje njegove slave, njegove sopstvene slave. Oni će zauvek počivati u miru. Pravedan je sud Božji.”

27. Jer, u prebivalištu pravednih³⁰⁷ vernima će dati veru. Oni će videti da rođeni u tami u tamu bivaju bačeni, dok će pravedni počivati u miru. Pri

304 *goreti u ognju, gde nema zemlje*

305 *od svog početka*

306 *Takvi su ostali*

307 *pravičnosti*

pogledu na njih, grešnici će naricati, dok će ovi u sjaju proživeti namenjena im razdoblja.³⁰⁸

Ovim se završava viđenje proroka Enoha.

*Neka s njegovim ljubljenima bude
blagoslov njegove molitve i dar koji je
primio u svoje doba!*

Amin.

CIP - Каталогизacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

27-245.72-277

ЛОРЕНС, Ричард, 1965-

Knjiga proroka Enoha : prevod izvornog
izdanja iz 1883. / Ričard Lorens ; prevod
Mirjana Pantoš. - 1. izd. - Beograd :
Esoteria, 2010 (Beograd : Beosing). - 202
str. ; 21 cm. - (#Edicija #Misterije)

Prevod dela: The Book of Henok / Richard
Laurence. - Tiraž 1.000. - Napomene i
bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-7348-436-5

a) Свето писмо. Стари Завет. Књига пророка
Еноха - Тумачења
COBISS.SR-ID 178906636